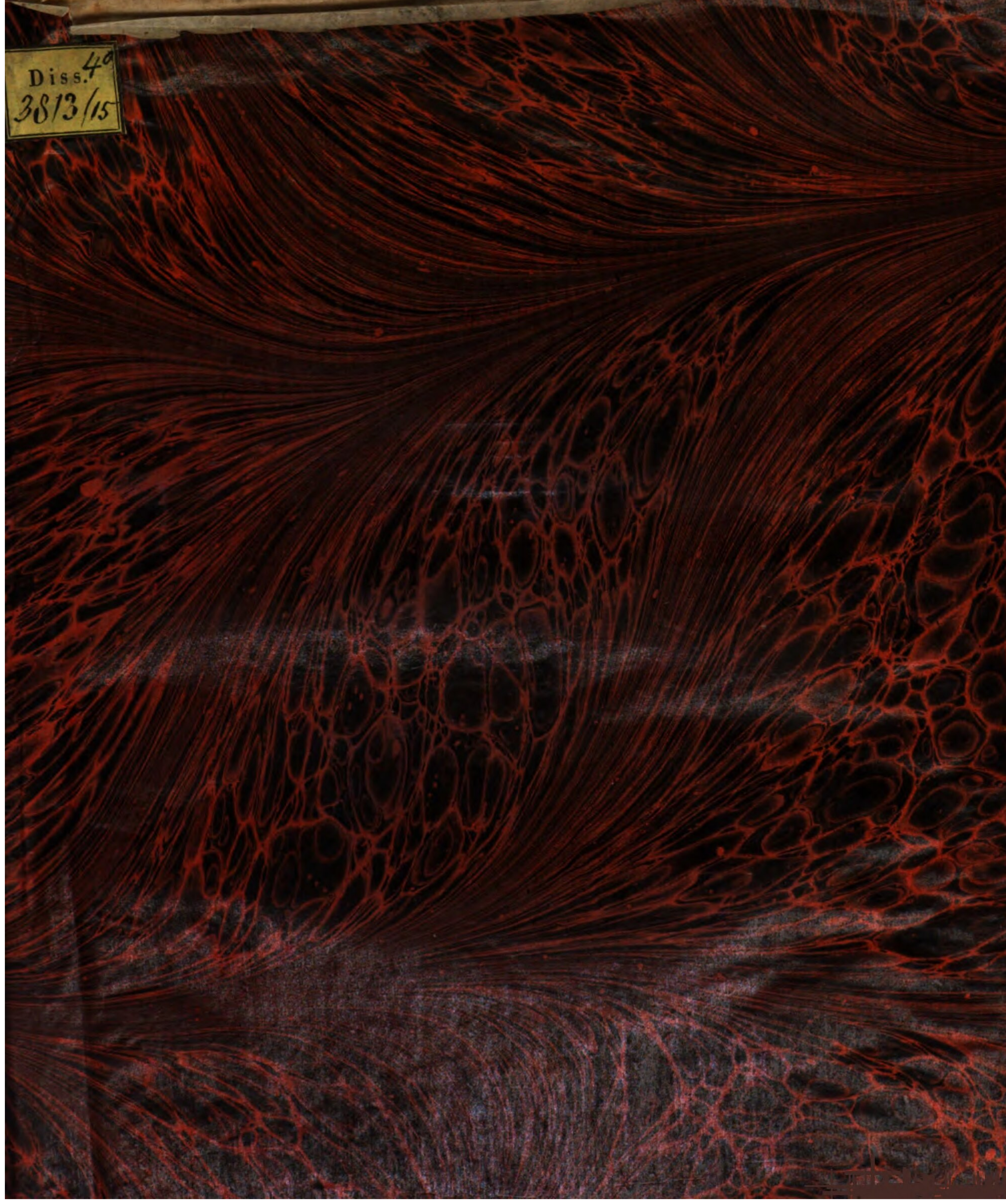

Diss. ⁴⁰
3813/15

4° Diff 3813(15)

DE
BIBLIOTHECA
COENOBII BERGENSIS
NARRATIO HISTORICO LITTERARIA.

AD
VIRVM VENERABILEM,
EXCELL. ATQVE DOCTISSIMVM
ERHARDVM ANDREAM
FROMMANNUM,

SS. THEOLOGIAE DOCTOREM CELEBERRIMVM,

OLIM
SER. DVCI SAXO - COBURGENSI A CONSILIIS SACRIS,
ET GYMNASII ILL. CASIMIRIANI DIRECTOREM,

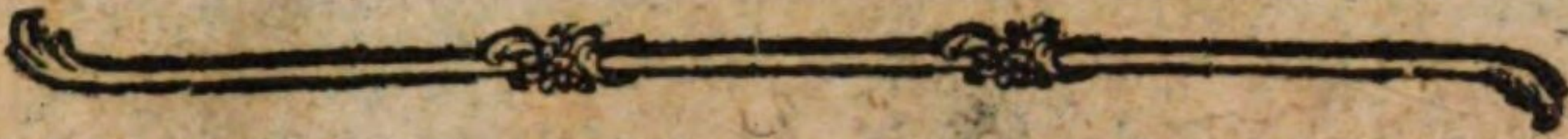
NUNC
POT. REGIS BORVSSORVM CONSILIARIVM ECCLESIASTICVM,
SVPERINTENDENTEM SVPREMVM DVCATVS MAGDEBVR-
GENSIS, ET ABBATEM COEN. S IOANNIS BERGENSIS
VENERANDVM.

CVI
HAS DIGNITATES
GRATVLANDI CAVSSA
EAM INSCRIPSIT
AVCTOR

M. IOANN. FRID. AVG. KINDERLING,
IN COEN. BERGENSI, D. XXVI. IVN. A. clclccclxxi.

MAGDEBVRGI,
APVD SEIDEL ET SCHEIDHAVER. MDCCLXXIV.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

PRAEFATIO.

Pauca sunt, B. L. quae Te quidem haec legentem nescire nolim. Inchoata est omnino haec narratio ea, quam inscriptio ostendit, occasione, sed antequam Coenobium Bergense eo, quem iam veneratur, Praesule gauderet, tot tantaeque mihi, in eius schola regenda, creabantur molestiae, ut, iis undique cinctus, ne rudem aliquam argumenti mei elaborationem sperare possem. Feci igitur, quod potui: et partem huius disputationis, quae quidem fata et dispositionem nostrae Bibliothecae complecteretur, Venerabili Abbati Bergensi tradidi, ne testimonio pie in ipsum affecti animi penitus carerem. Auocatus po-

*stea a statione scholastica, et, quae elaboraueram, re-
tractavi, et, quae incomposite congefferam, disposui.
In parte postrema, quae tum mihi potissimum super-
erat elaboranda, omni in id adnissus sum studio, ut hu-
ius scripturae aliquis etiam usus maior in eos, qui
rei litterariae operam nauant, redundaret. Et cum
his nostris temporibus studium in raros inquirendi
libros ferueat, consignatione talium librorum, eius rei
cupidis satisfaciendum putavi, hac tamen lege, ut vel
lectores ad Vogtii et Baueri Catalogos, his siglis V.
et B. remitterem, vel ex mea lectione testes raritatis
librorum producerem, vel, ubi id non possem, breui-
ter et strictim aliquid monerem, modestamque hac il-
luc coniecturam meam interponerem. Adieci tandem
oratiunculam, cuius auctorem scire valde cuperem.
Eam legisse neminem, credo, poenitebit, id, quod de
meo quoque opusculo sperare ut liceat, vehementer
opto. Vale.*

Nomini Tuo celeberrimo, Vir Venerabilis, ut hancce inscriberem disputationem, nihil aliud me commouisse, quaeso, existimes, nisi pie in Te adfectum animum, gaudiique plenissimum, quod Deo optimo maximo placuerit, tantam Tui dignitatem ad Coenobium nostrum Bergense potissimum transferre, tantisque, quas Tibi iam parasti laudibus, Musas exornare nostras, et ad dulcissimam spem omnium bonorum erigere animos, fore, ut in posterum egregie de Coenobio nostro merearis, Paedagogio nostro nouum splendorem concilies, idque omnino efficias, ut multa dies adhuc de prouidis curis Tuis, de praeclara diligentia, de sapiente gubernatione Tua loquatur. Quod, quo ardentius, ut eueniat, opto, et a summo Deo precibus contendo, eo minus a me impetrare potui, ut huncce diem sollemnem, quo Abbatis Bergensis honore, bonis omnibus Te faustis ominibus prosequentibus, exornarere, sine votis ac sine speciminibus deuoti animi praeterire paterer. Omnes enim cum gaudere, atque Coenobio nostro de tanto ornamento gratulari intelligam, me vnum tacere, turpe esset atque indignum. Agam igitur, quod potero, et, quod olim fecit Vir, bene de nostra schola meritis, *Io. Iustus ab Einem* *) gratulaturus b. Steinmetzio Abbatis

A 3

tis

*) Commentationem de origine, fatis quae prodiit Magdeburgi et Lipsiae 1732. et incrementis Bibl. Bergensis conscripsit, in forma, ut loquuntur, quarta.

tis Bergensis honorem, idem ego faciam, et de Bibliotheca Bergensi quaedam commemorabo: haud enim Tibi, litterarum amatori, bonorum librorum et possessori, et acerrimo iudici, ingratum fore existimo, de thesauro librorum nostro, quem Tu quidem adaucturus es, ego vero, si fata sinunt, curare non desinam, pauca quaedam narrantem me audire. Accipe ergo, quod soles, serena fronte, hoc quaecumque munusculum, opus, non curiose elaboratum, sed adumbratum, et aliquando fortassis limandum et expoliendum.

Laudatorem quidem Bibliothecae Bergensis iam non agam, nec quod *Io. Iustus ab Einem* tentavit magis, quam praestitit, eam, vel ut valde numerosam, vel ut optime dispositam, vel eleganter exornatam, extollam *): quamquam id posse iure multo maiore videar, cum ista Bibliotheca vix tertia hodiernae pars fuerit: sed ut viam quandam sequar in narrando, hasce quatuor disputationis meae partes constituam, primum ut de fatis, praesertim auctibus et decrementis Bibliothecae nostrae, dicam, tum de numero librorum, dein de ordine, tandem de memorabilibus quibusdam exponam.

A. 937. *De fatis Bibliothecae Bergensis* vbi quaero, ab origine exordium videtur. Quodsi igitur antiquissima Seculi decimi, ad quod Coenobium nostrum natalem suum refert, respiciamus tempora, nihil occurrit de bibliotheca, aliquid tamen de supellectile quadam libraria. Tradit enim anonymus Chronici Magdeburgensis scriptor **), Monachos, tum temporis Magdeburgenses, Coenobii Petrini, cum ex vrbe discedere, atque in colliculo, prope urbem, sedem figere ab Ottone M. iussi essent, in usum Canonorum Ecclesiae cathedralis, libros, cum apparatu

*) Qui cum omnino nimis magnifice de Bibl. Berg. pronunciasset, meruit animadversionem criticum Reimanni, in Bibl. hist. litt. p. 160. qui, cum saepius ipse eam, tum temporis perexiguam, perlustrasset, tantum abesse, adfirmat, ut ea Bibliotheca multis, iisque bonis et raris libris referta sit, ut pauci eruditionis laude florentes homines reperiendi sint, qui eam, et copia et bonitate librorum, non superent. Tandem addit: Et si nunquam eandem conspexissemus, ex Commentatio-

nis huius indole facile hariolari possemus, Bibliophylacium Bergense non magis abundare opibus, quam Nummophylacium, de quo Auctor §. 3. p. 13. scribit, expectare adhuc incrementa.

**) Ipsa eius verba haec sunt: Monachi quoque, succedentibus sibi Clericis, reliquerunt *in libris*, et aliis rebus plurima ornamenta, quae ibidem imperiali munere, et propria industria fuerunt congregata. V. Meibomii Script. germ. T. II. pag. 273.

apparatu sacro, inuitos tamen, reliquisse. Quod cum aegre tulerint Monachi, vti et reliquam fortis commutationem, Imperatorem eos regiis donis placasse. Non difficilis est coniectura, quales fuerint hi libri, siue codices: etenim sine dubio erant Bibliorum latinorum codices, Missalia, libri liturgici, Homiliaria, qualia Carolus M. instituerat, et Patrum quorundum, certe Hieronymi et Augustini opera. Hoc modo vetustissima Bibliotheca Coenobii, nondum Bergensis, si fuit ita dicenda, alio transiit, et fortassis reperiuntur adhuc eius reliquiae in Bibliotheca Mauriciana, ecclesiae cathedralis Magdeburgensis, quae ultra ducentos codices manu exaratos habet. Sequentibus temporibus, cum monasterium translocatum esset in montem, extra urbem, nihil fere de Bibliotheca inuenio. Verum collegisse denuo libros quosdam Benedictinos, ipsis ex studiis, tum in coenobio nostro vigentibus, satis probabile videtur. Sub secundo enim coenobii, extra urbem translati, Abbate, *Riddago*, celebris ille historicus, *Ditmarus*, Comes Walbeccensis, postea Episcopus Merseburgensis, in nostro coenobio, vt ipse scribit *) triennium consumpsit, litteris operam dedit, et ibidem Brunonem, fratrem, studiorum socium habuisse videtur. *Sigfridus* quoque, alter Ditmari frater, tempore eiusdem Riddagi, in nostro coenobio litteris operam nauauit. Qui cum post Riddagum et *Alfkerum* ipse Abbas constitueretur, studia ita excoluit, scholamque Bergensem ita instituit, vt Rathodus, Abbas monasterii Montis Monachorum, ad exemplum Coenobii Bergensis, monasterium suum conformaret **). Credibile igitur est, hunc Sigfridum praesertim Bibliothecae prospexisse. Sed tristis calamitas, memorante Ditmaro ***), eiusdem tempore incidit, vt incendio templum, a Sigfrido modo constructum, absumeretur, et vix reliquiae Sanctorum

*) Ditmarus Merseb. Hist. L. IV. in Leibnitii Scriptt. germ. T. I. p. 351. Me autem (pater) in Quidilingiburg apud suam materteram, Emnildam, collocauit, qua, paralyti longo tempore laborante, primo litteris bene adhuc instructum, sumfit, et Riddago Abbati II. de S. Iohanne in Magdeburg commendauit. Ibi tres annos ego conuersatus, — fraternitatis confortio ab eo iunctus sum.

**) Meibom. in Chron. Bergensi, edit.

Hahnii in folio, p. 5. in vita Sigfridi. Goebelius, Abbas Bergensis, in Chronico MS. haec ad huius Sigfridi tempora adiecit: Zu seiner Zeit haben die Studien litterarum, und exercitia pietatis im Cl. Bergen sich bei gutem Flor befunden, also das man in andern Clöstern sich nach Cl. Bergen reguliret.

**) V. Ditmarus Merseb. Hist. L. VII. in Leibnitii Script. germ. Tomo I. p. 414.

etorum, cum parte thesauri, eripi possent. Si quid ergo librorum adfuit, hoc ipso periit incendio: namque Dirmarus ipse, cum aliis, monasterium nostrum postea libris ritualibus donauit *). Verum enim vero ita tristia sunt coenobii nostri, quae relata legimus, fata, ut si vel denuo fortassis aliquid pretiosorum codicum collectum sit, non vana tamen suboriatur suspicio, *Bernhardum II.*, hominem prodigum, quem Meibomius non Pastorem, sed mercenarium, non parentem, sed vitricum nominat, hunc igitur, vix quinquaginta annos post, pariter cum aliis thesauris, eos quoque effudisse. Abbatis quidem dignitate is tandem ab Archiepiscopo Magdeburgensi priuatus est, sed quam multa iste, viginti annorum, quibus Coenobio nostro praefuit, spatium, dilargiri, vendere, prodigere potuit? Secutus est huncce Abbatem, qui tantam sibi inusserat infamiam, *Hildeboldus*, vir pius et seuerus, qui coenobium ad institutum Cluniacense reformauit, et, sine dubio, emendatis Monachorum moribus, extincta quoque studia iterum accendit. Qui cum successorem haberet *Hugonem*, secum olim in Coenobio Hirsaugiensi, ob litterarum studia celeberrimo **), institutum, omnino res litteraria, eo coenobium regente, aliquid incrementi cepisse, et, quod infra de quadam supellectile libraria, Seculo XV. superstiti, memorabitur, ad hos, qui Seculo XII. coenobio praefuerunt, referendum esse videtur. Nihil tamen certi hic habeo, praeter hoc vnicum, quod in Annal. Berg. manuscriptis mentio fiat annuorum reddituum, tempore Abbatis *Reinbodi*, exeunte Seculo secundo decimo, ad reficiendam Bibliothecam destinatorum ***), ex quo satis apparet, Coenobiarchas Bergenses librorum colligendorum curam non penitus abieciisse. Sequenti tempore, centum fere annis elapsis, ita laborauit aere alieno coenobium nostrum, ut vix quisquam de libris comparandis cogitare potuerit. Accessit dissoluta Monachorum vita, in qua emendanda, frustra tamen, multum laborauit *Arnoldus II.* circa initia seculi quarti decimi: cuius inter merita tamen prae aliis ponendam existimem bibliothecae vel instructionem vel amplificationem.

*) Cf. Meibomius, loco supra indicato.

**) Videatur de laudibus huius Coenobii, ob litterarum studia florentissimi, Trithemius in Chronico Hirsaugiensi, praefertim ad a. 1083.

***) In Chron. Bergensi MS. ad a. 1107. legitur: Auch ein Laicus hat aus guter

Deuotion einen Laden in Magdeburg, so 5 Goldgülden jährlich Zins getragen, dem Closter vermachtet, und hat das Capitulum Bergensium Fratrum, mit Consensu Abts Reinbods, solche jaehrliche 5 Goldgülden zu Reparirung der Bibliothec, und, wo es vonnöthen, der Orgel verordnet.

plificationem: etenim is commodis Coenobii ita sapienter prospexit, ut non modo aes alienum fere dissolueret, verum etiam noua acquireret. Sed non vnus erat, omnia restituere, pariterque cum disciplina monastica, bona quoque Coenobii salua praestare: nec tam facile Monachorum luxuria coercebatur, quo minus, ne gulae quidquam deesset, aes alienum de nouo conflarent. Itaque *Bodo II.*, tricesimus Abbas, cum *Annone II.* satis meriti habebant in nominibus dissoluendis, bonisque Coenobio postliminio vindicandis; et in aedificiis reparandis, sacrisque restituendis alii erant occupati. Sed en tibi! *Albertus*, circa finem Seculi XIII. coenobii nostri Abbas, homo ita prodigus erat, in oppignorandis bonis ita inconsideratus, in consumendis ita infatiabilis, ut, iis dilapidatis, monitoribus asper, tandem stolide satis, se vel ipsos Monachos deuoraturum, responderit. Quae quaeso talis hominis cum mansuetis Musis sit cognatio? Credibile potius est, eum, per nouem illos annos, quibus in curanda cute, et satianda immodica voracitate occupatus erat, ornamenta Musarum quoque alienasse, profudisse, et luxui impendisse. De quinque eius successoribus nihil fere, quod memoria dignum sit, boni saltem, relatum est, quin immo, deplorabilem fuisse coenobii conditionem traditur, exulante scilicet bona disciplina, atque pietate, in quibus reuocandis vnus et alter frustra laborauerunt. Sine dubio cum hisce virtutibus collapsa est quoque eruditio, quanquam per hoc omne tristissimum tempus non plane destituti fuerint libris Monachi, quos tamen, ut mox dicetur, impie satis neglexerunt. Omnis itaque laus eruditionis aequae ac disciplinae reuocatae, immo et Bibliothecae instauratae, quam Bibliothecam Bergensem *antiquam* dicere licebit, redit ad *Hermannum*, Abbatem quadragesimum secundum. Hic igitur omnium antiquioris temporis maxime memorabilis Abbas, qui Monachos Bergenses ad saniores disciplinam, secundum *Reformationem Bursfeldensem* *) reuocauit, et optime de disciplina monastica promeritus est, curauit quoque Bibliothecam, quae vna laus sufficeret, ad nomen eius posteritati commendandum, nisi ea aliis quoque praeclare factis niteretur. Quanquam et haec Bibliotheca, ut illa antiquissima, inter deperditas numerari debet, dolendum tamen est, ne memoriam

1449.

*) Vid. de ea reformatione Trithemius. ex quo scitu necessaria depromit Meibomius in Chronico Spanheimensi, ad a. 1429. mius, in Chronico Bergenfi p. 16. et 17.

riam eius quidem, paullo curatius, ab historicis esse traditam. Hoc enim omne est, quod diligentissimus Meibomius, ex antiquis scriptoribus, et annalibus Bergensibus, eruit, instruxisse eum bibliothecam, in qua augenda in dies studiosus fuerit, eamque breui tempore miris modis locupletasse, cum monachi assidue codices conscripserint, non pauci a beneficis hominibus donati sint. Detestabantur, pergit Meibomius *), superioris temporis monachorum supinam negligentiam, quotquot Bibliothecam intuebantur, sordibus et illuue squalidam, pluteos effractus luxatosque, codices, qui rari, partim laceros et puluere obritos, partim a tineis blattisque exesos, ubi munditiei vestigium nullum. Hinc factum esse puto, ut *Laurentius Pascha* **) hanc Bibliothecam, ita foedatam, stabulum diceret: sic enim iste canit:

Ex stabulo facta est, Hermanno praefule nostro,

Splendida collectis, Bibliotheca libris.

Aedificat turren altis, et construit aedes,

Post Abbas placida morte peremptus obit.

Secutus est nostrum celeberrimum Hermannum *Andreas Bekker*, cuius inter reliquas laudes fortassis et haec fuerit, quod Bibliothecam curaue- rit et auxerit, quod idem de successorum vno alteroue credibile est: nihil enim certi hic habeo. Sed iam imminebant tristissima coenobio nostro tempora, et omnia sensim ad deplorabilem eius deuastationem conspirare videbantur. Primum *Tilemannus*, ab anno MDX. male coenobium administravit, homo, ut litterarum expertus, ita vitis inquinatus. Secutus est *Theodorus II.* qui, forsitan ob antecessoris luxuriam, decimas monasterii vendidit. Hunc excepit *Henricus VI. Zirouius*, vir bonus, Abbatum, romanis sacris addictorum, ultimus, a Deo ad tristissima fata refer-

*) In Chron. Bergensi p. 18. Tempora huius Hermanni cum inciderent in primam inuentae typographiae aetatem, credibile est, eum et libris palaeotypis, manu scriptis aequiparandis, Bibliothecam a se instauratam, collocupletasse.

**) Laur. Pascha, siue Paschasius, in Catalogo chronologico Abbatum Bergensium, tetrastichis composito, forma quarta, sine loci et anni indicio, (vere Guelpherbyti, circa 1664.) edito. Hanc rarioris editionem, et quidem exemplar olim

Matth. Flacii, comparauit nostrae Bibliothecae Abbas Breithaupt. Ipsa tetrasticha, quibus series Abbatum usque ad Petrum Vlnerum comprehenditur, inseruit Meibomius Chronico suo Bergensi, nouae edit. Frestii ad Moen. 1708. in fol. p. 24. it. in Scriptt. rer. germ. T. III. p. 217. Aedes, quas memorat Pascha, fuerunt, Meibomio tradente, commune conuictorium, nosocomion, Bibliotheca, peculiare Abbatum domicilium, cellae subterraneae, oporetheca, hypogea et promptuaria.

reſeruatus. Primum enim vidit ruſticorum furentium turbas, ſubito accreſcentes, viresque accipientes, perditis hominibus, iisque multis, manus ruſticis praeſentibus, qui noſtrum quoque monaſterium deuasta- runt, et, ſine dubio, Abbatum inſignia, quorum iam nihil ſuperest, forſan et anathemata, vt ſolebant ſacrilegae iſtae manus, cum libris, di- ripuerunt. Sunt tamen, qui ciues Magdeburgenſes, ſi non auctores huius direptionis faciant, ſaltem in ſocietatem criminis vocent *): qua de re iam amplius diſpicere nolo. Vix tranſierat haec procella, cum illa, multo grauior, multoque flebilior oriretur. Magdeburgenſes, pro- ſcripti a Caefare, et obſidionem timentes, ne quod ſibi periculum ab altis Coenobii turribus, vrbi ita propinquis, crearetur, eruptione facta, S. Ioannis templum, quo Bergenſe coenobium ornatum erat, illudque ſatis amplum et ſplendidum, immo et reliquum monaſterium, maxima ex parte, ſolo aequarunt **). Hoc tamen non vnicum malum, ſed in A. 1550. reliquis monaſterii theſauris, decem annis ab Henrico Zirouio iterum collectis, Bibliothecam quoque ſpoliaſſe videntur ***). Traditur tamen, Biblio-

B 2

*) Laur. Paſcha, in Epigrammate in hunc Henricum VI. ita canit:

Ruſtica colluies cum graſſaretur in orbe,

Hinricus timuit rebus et ipſe ſuis,
Hinc cito Parthenicum, miſeranda voce,
Senatum

Inuocat, hoc, tutus poſſit vt eſſe, loco.
Aſt aliqui, quando praedam videre per-
amplam,

Ciues, in caſſes iam cecidiſſe ſuos,
Erumpunt, proprio licet hoc prohibente
Senatu,

Et rapiunt, Clauſtri quicquid in orbe
fuit.

Hos quatuor poſteriores verſus, cum ſe-
quentibus, omiſit Meibomius, quas ob
cauſas, nescio. Forſan iniuriam in iis ſie-
ri Magdeburgenſibus putauit. Siegfr. Sac-
cus, in concione, in funere Petri Vlneri,
ſucceſſoris Henrici Zirouii, habita, hanc
exſpoliationem ruſticis tribuit. Add. Ca-
ſpar Abel in germ. Chronica Halberſt.

p. 460. Dieſe boeſe anſteckende Seuche
(des Bauren Aufruhrs) iſt doch meines
Wiſſens nicht in das Magdeburgiſche ge-
drungen, wiewol doch auch daſelbſt das
Cl. Berge ausgeplündert worden, welches
wol die Einwohner der Vorſtaedte und
der benachbarten Doerfer gethan haben
moegen.

**) Annum huius deuastationis 1549.
ponit Meibomius, ſed falſo, vt I. luſtas
ab Einem notat, qui rectius eam ad an.
1550. ſecundum Alb. Cranzium, in Saxo-
nia p. 77. refert. Eundem annum indicat
Siegfr. Saccus, in concione funebri in P.
Vlnerum.

***) Id, quod exinde patere videtur,
quod Goebelius, exeunte ſuperiore ſeculo,
librum, qui inſcribitur Panis quotidianus,
et cui vetuſta manu, forſan ipſius Zirouii,
inſcriptum eſt: Liber Sancti Iohannis Ba-
ptiſtae in Bergha, prope et extra muros
Magdeburg, noſtro Coenobio, ex auctio-
ne Magdeburgenſi, vindicauit.

Bibliothecam Bergensem, saltim ex parte, a Caesareis militibus ablatam, et Heidelbergam, deinde Monachium asportatam fuisse. Vnicum librum ex hac tempestate, tanquam asserem e naufragio, superesse, (qui tamen a Seb. Goebelio demum recuperatus est,) Io. Iustus *ab Einem* putat, sed iam alterum, multo memorabiliorem, addere possum, qui tum remansisse in nostro Coenobio videtur, postea vero, casu, in alias manus venit, et a b. Steinmetz recuperatus est. Sed de his infra dicendi erit locus. Hoc modo Bibliotheca Bergensis, quam supra antiquam appellavi, penitus fere dissipata est. Zirouius, qui in vrbe tristem obsidionem duravit, rediit postea in deuastatum monasterium, reditibus fere priuatum, et *Petrum Vlnerum*, tum temporis Henrici iunioris, Ducis Brunsvicensis, concionatorem aulicum, adiutorem sibi a. MDLX. adiunxit. Hic paullo post, defuncto Zirouio, regimen monasterii suscipiens, non solum ad sacra Lutheranorum transiit, et Coenobium reformauit, anno MDLXV. sed et aliis praeclare factis magnum coenobii ornamentum exstitit: etenim in aedificiis coenobii fere de nouo exstruendis multum laborauit, quin et scholam atque Bibliothecam instruxit, quam praesertim Theologorum operibus referfit. Videntur Lutheri, Melanchthonis, Brentii, Musculi, aliorumque opera, ab eo curata, vetusta illud ligatura indicante, quanquam vnicum librum tantum, eius insignibus ornatum, repererim *), alterum, ex auctione Magdeburgensi coemptum, Bibliothecae ipse intulerim. Bibliothecam itaque de nouo ab Vlnero instructam dicere possumus, quam *mediam* appellare placet, quamque libros bonos habuisse, ex *Sigfridi Sacci*, Concionatoris cathedralis Magdeburgensis testimonio certum est **). Quod numerum librorum

*) Est ille liber Chytraei Historia Aug. Conf. germ. Magdeb. 1584. in quarto, cuius in ligatura pergamena conspiciuntur Vlneri arma impressa, scil. ex vno latere insigne coenobii, ex altero Vlneri, quod est triangulum, floribus liliis ornatum, hac inscriptione infra addita: P. Vlnerus, D. G. Abbas Bergensis. Ceterum hic Lutheri opera intelligo, ex edit. Witteb. et latina, et germ., quae bis adsunt in nostra Bibl., alterum vero exemplar est e Bibl. b. Steinmetzii. Ab eodem profecti sunt

Brentii opera omnia VIII. Tomis in folio, sed singula quaedam opera antiquiora videntur. Ita et de Melanchthonis operum exemplari altero statuo: namque eorum lectionem conuentualibus praecipue iniunxit Vlnerus, quod etiam de eius corpore doctrinae, cuius tria adsunt exemplaria, de locis theol. edit. primae Witt. 1521. in 8vo. de Musculi locis theol., Vogelii thesaur. ecclesiastico, et aliis quibusdam, intelligo.

**) Sic enim Sigfr. Saccus, in Concione, in funere P. Vlneri habita, quae exstat

brorum attinet, exstat in Chronico Bergensi MS. instrumentum quoddam, siue inuentarium, ab ipso Vlnero confectum, in quo mixtim bonorum et parui pretii librorum 439. indicantur, in quibus Lyrae Nouum Test. et Anthonini Summa, prae aliis notantur. Successorem meritissimi Vlneri, qui nouum paene fecerat omne Coenobium, *Clementem* inquam *Strathusium*, diligenter Bibliothecam instructam curasse, *Reinhardus Bakius* testatur *). Potissimum tamen in eo laborauit, vt aes alienum, quod Vlnero, in reparandis aedificiis, contrahendum fuerat, dissolueret, quod non modo feliciter praestitit, sed et duo praedia possessionibus Coenobio adiecit. Iterum calamitosa inciderunt tempora, cum, mortuo Clemente, *Heidenius* monasterio praeesset, (1621.) qui, illud relinquere coactus, in urbem confugit, vbi, cum tristem nuncium de spoliato monasterio alius exciperet tristior, et curis, et morbo confectus, obiit. In ista noua deuastatione nostri coenobii videtur et Bibliotheca denuo spoliata esse; namque de ista Bibliotheca media, ab Vlnero instructa, vix tenues reliquiae supersunt **). Secutus est *Samuel Crusius*, quem olim Clemens scholae Bergensi praefecerat, sed et ille de monasterio vi et armis militum Caesareorum (a. 1628.) deiectus, multisque malis adfectus est. Post octo annos (1636.) restitutus, in reficiendis

B 3

aedi-

stat in Leuckfeldi Scriptt. germ. in App. p. 26. Hat auch eine Bibliothecam angerichtet, damit die Fratres beides die Patres und recentiores lesen koennten. Ipse Vlnerus Bibliothecae instructae memoriam hinc veritus conseruauit, in Epitaphio suo:

CoLLlgt, InStltVlt, refIClt tVnC bL-
bLlotheCaM, [1669.]

Seque parat hinc *Savara*, dum pia
fata vocant.

*) Reinh. Bakius, in Concione in obitum Clementis Magdeb. 1621. in forma quarta impressa, pl. F. 2. ita: Er hat erhalten die Exercitia concionandi unter den Herren Conuentualen: er hat erhalten lectiones mensae, die Schul, diese wolange-richtete, und mit Antiquitaeten fein bespickte Bibliothec, und was dergleichen

mehr vom Herrn Vlnero loeblich geordnet worden.

**) Vbi enim excepero eos libros, quos ab Vlnero curatos, supra dixi, et eos, quos in Inuentario ipse singulatim indicauit, duo tantum supersunt, insignibus Vlneri or-nati, quorum alterum supra iam descripsi, qui a b. Abbate Breithaupt, vt ipsa eius inscriptio docet, rursus nostro Coenobio vindicatus est: alterum, scil. Iac. Andreae Conciones de Form. Conc., sermone vernaculo Tub. 1581. In forma quarta, editas, ipse, anno deinceps superiore, ex auctione Magdeburgensi, redemi, et in coenobium nostrum reduxi. Qui libri, cum tam diu in aliorum manibus fuerint, satis patet, eos, direptione Bibliothecae facta, a coenobio ablatos, in priuatorum bibliothecas venisse.

aedificiis, quantum inopia quidem permisit, laboravit, et, ad illud efficiendum, Praedia Prestensia vendere opus habuit. Licet igitur vir optimus fuerit, de bibliotheca sane, per tristia tempora, cogitare non potuit, nec impedire, quo minus Bello tricennali funestissimo dilaceraretur. Plurima ergo laus instructae Bibliothecae *novae*, debetur Cruisii successor, *Seb. Goebelio*, tum temporis celebri Theologiae Licentiatto, qui illud conclave, in quo Formula Concordiae fuit reuifa, reparatum Bibliothecae dicauit, ipsam bonis libris sensim instruxit, suamque Bibliothecam, quae tamen nec ampla, nec pretiosa fuit, anno MDCLXXXV. ei testamento legauit. Goebelii successor, Jo. Conr. *Ladey*, cum vix tres menses praefuisset coenobio, morbo extinctus est, quare eum excepit *Simon Frid. Wolfhardtus*, qui in schola non modo bene constituenda, examinibus et disputationibus publicis institutis, multum laboris posuit, sed et Bibliothecam mirifice adauxit *). Ad mille et amplius volumina iam accreuerat Bibliotheca, prouidis Goebelii et Wolfhardti curis aucta, cum celeberrimus *Ioachimus Iustus Breithaupt*, ad Abbatis Bergensis honores admoueretur, qui et in seligendis bonis, etiam pretiosioribus libris, et in augendo librorum numero, valde curiosus fuit, id, quod librorum multitudo, quibus ipse nomen suum inscripsit, satis testatur **). Omnes tamen longe superauit b. *Ioannes Adamus Stienmetz*, qui fere noui Coenobii, nouaeque Bibliothecae auctor et conditor dici potest, quippe qui per triginta annos regiminis sui de coenobio locupletando, nouo Paedagogio, amplissimo in eius commodum exstructo aedificio, nouo ad Bibliothecam eleganter aptato conclau, ipsa denique Bibliotheca, mirifice adaucta, et plus quam duplicata, insigniter et laude dignissime

*) Comparauit e. g. Bibliothecae Leibnitii Scriptt. germ. III. vol. in Fol. Cotelarii Patres apostol. 2 vol. in Fol. Theatrum Europaeum XII. vol. in Fol. Bibliothecam Fratrum Polonor. V vol. in Folio, Spanhemii opera theol. II vol. Criticos sacros angl. edit. Frfct. vol. VII. Cocceii Opera, edit. Frf. vol. VII. Trithemii Chronicon Hirsaug. S. Galli 1690. 2 vol. Graeuii thesaur. antiquitat. Italiae, 3 vol. Binii collect. Concil. V. vol. omnia in folio,

**) Inseruit Bibliothecae nostrae, vt quosdam libros recenseam, Lutheri opera,

edit. Altenb. VIII. vol. Mabillonii Annales Benedict. IV. vol. Bongarsi gesta Dei per Francos, 2 Tom. Lunigii Spicilegium eccl. IV. vol. Natalis Alexandri Hist. Eccl. IV. vol. Eusebii, Socratis, Sozomeni, Theodoretii et Euagrii Hist. Eccl. III vol. ex edit. Valesii, Henr. Mori opera theol. et philos. III vol. Petauii dogmata. III vol. Limborchii Theol. dogmat., Ej. opus de inquisitione. Lightfooti opera, II. vol. Hoffmanni Lex. Hist. litterariae, IV vol. etc. omnia opera in forma prima, siue in folio.

sime promeruit. Ipse cum eruditione polleret vasta, non minus, quam opibus, per omnem vitam, cum suam instructissimam bibliothecam, quae numero vincebat scholasticam, tum bibliothecam coenobii diligenter, et ita curauit, ut, in hac augenda, Paedagogii usus ut quam maxime respiceret. At vero cum bibliophylacii pretium mirifice imminuatur, nisi commodo loco, immo et salubri, amplo et lucem admittente instructum sit, huic rei quoque ita prospexit, ut commoditati elegantiam adiungere studeret. Nouum et amplum ad libros capiendos parauit conclaue, occidentem versus situm, quod copiosam lucem quatuordecim fenestris recipit, nouemque arcubus, affabre elaboratis, quorum in utroque latere repositoria sena dena se excipiunt, ita illud ornauit, ut media via porticus praebeat speciem, oculisque gratum librorum exhibeat aspectum. Quod conclaue, cum olim in duas diuisum esset partes, quarum altera Bibliothecam Coenobii siue scholasticam, altera istam b. Abbatidis caperet, postea a. cl. MCCCLXII. hanc omnem amplissimam suppellectilem librariam Coenobio nostro, testamento, legauit: quod splendidum donum grata mente posteris adhuc, Musarum amantes, agnoscent, et munificentiam b. possessoris, debita laude, concelebrabunt. Non enim vulgares libros, sed pretiosissima, et magna multorum voluminum opera, nitide compacta, et bene conseruata, in quibus quaedam sunt doctorum virorum, ipsiusque b. Possessoris manibus notata, coenobio nostro dicauit *). Viri magni, et praecipui Paedagogii nostri statoris successor, *Ioannes Fridericus Haehn*, multa molitus est, ut ista b. *Steinmetzii* bibliotheca cum altera scholastica ita coalesceret, ut disciplinarum et rerum iustus ordo, quantum fieri posset, seruaretur. Ipse pro ingenii indole, quod nullum subterfugit laborem, nullamque reformidat molestiam,

*) E.g. Acta Sanctor. ed. Venet. XXXVI. vol. (vsque ad mensem Augustum) Mabilonii Acta SS. Ord. Bened. IX. vol. Corpus Byzant. Script. ed. Ven. XIX. vol. Lexicon vniuersale maximum LXII. vol. Beuerregii Canones apostol. II. vol. Coleti Collect. Concilior. XII. vol. Wilkinsii Concilia M. Britanniae. IV. vol. Rymeri Pacta Angliae, X. vol. Vgolini thesaur. antiquit. Sacrar. vsque ad vol. XXV. Gronouii thesaurum antiquit. graec. XII. vol. Graenii thesaur. antiquit. rom. XII. vol. it. Sal-

lengrii et Poleni Supplementa, V. vol. Ephrem. Syri opera, VI. vol. Chrysostomi opera, edit. rom. XII. vol. Clementis Alex. opera, edit. Potteri II. vol. Gregorii M. Opera ed. Paris. IV. vol. Origenis opera, edit. Paris. III. vol. Eusebii et rel. Hist. Ecc. edit. Readingi. III. vol. Launoii opera, X. vol. Molleri Cimbriam litt. III. vol. Scheuchzeri Physicam sacram V. vol. omnia opera formae primae. Taceo, quod hic vere dicere possum, sexcenta alia.

ftiam, aliquoties manus admouit, et virum quaefiuit, qui non modo tanti negotio, fed et Catalogo, fecundum disciplinas conficiendo, par effet. Hoc quidem frustra; fed illud, vt libri fimilis argumenti coniungerentur, quodammodo perfecit, nec tamen ita, vt fatis in difpofitione librorum acquiefceret. Sciunt enim ii, qui aliquando in eiusmodi rebus fe iactarunt, quantum moleftiarum fibi adiunctam habeat apta librorum diftributio. Quod cum non fugeret virum, luculenti ordinis amantem, me tandem, anno clo lo cc lxxviii. huic Bibliothecae ita praefecit, vt libros apte difponerem, atque Catalogum realem, vt dicunt, fecundum artes et difciplinas, et peculiaria librorum argumenta conficerem. Prius illud negotium ante paucas hebdomades demum abfolui, nec enim ex quodam inconfiderato impetu egi, fed iufti ordinis regulas ita faepiffime reputaui, vt et fpatii, ad libros collocandos mihi dati, rationem haberem. Post aliquod tempus, cum vir S. R. curam in auctum Bibliothecae, occasione auctiois Sufmilchianae, magis intenderet, et mihi, ex optimis librorum collectionibus, venum expositis, bonos libros coemendi, negotium daret, fuafor ei exifti, vt fpatium ampliaret, et quaedam repositoria, finifti lateris, ad parietem vsque prolongari iuberet. Quod cum factum effet, in dies magis magisque curam intendi, vt luculentus ordo exifteret; itaque libros omnes fere et fingulos contrectaui, vnumquemque in locum fuum collocaui, quaedam volumina, nimis multa et tamen bona quaedam, complectentia, difsecui, fcriptaque ipfa feparauit: tum, cum hocce negotio ex parte defunctus efferem, non acquieui in eo, vt cuius difciplinae peculiare tribuerem repositorium, fed et infignioribus difciplinarum partibus, quantum fieri potuit, fuum ordinem affignauit. Hoc tamen negotium ita expertus fum moleftum, vt faepe illud interrumpere neceffe habuerim et vt dixi, nuper admodum penitus confecerim. Interea litteris repositoria notaui, et catalogum ita contexere incoepi, vt fimul cuiusuis libri locum indicarem. Complexus fum *primo* volumine Philologiam germanicam, latinam et graecam, cum fcriptoribus fic dictis clafficis, et libros huius generis fecundum has feptem claffes, vt mihi praefcriptum erat, recensui, vt ad Grammaticam nimirum, Rhetoricam, Poesin, Lexicographiam, Criticam, Antiquitates pertinentes libros, immo et opuscula minora, fingillatim indicarem, hisque fex claffibus fcriptores ipfos, fecundum diuerfas aetates fuas, subiungerem. *Secundo* volumine, quod tamen accuratius elaborandum suscepit,

cepi, historiam litterariam recensui. *Tertio* volumine codices Bibliorum, secundum linguarum diuersitatem, tum Philologiam biblicam, et omnia ad eam pertinentia, porro omnem Theologiam exegeticam, secundum ordinem librorum sacrorum consignauit. *Quarto* volumine Patres et scriptores ecclesiasticos, usque ad seculum XV. recensui. *Quinto*, in quo substiti volumine, historiam ecclesiasticam, cum antiquitatibus ecclesiasticis, vt plurimum Catalogum Bünauiianum secutus, complexus sum. Praesertim quoque operam dedi, vt magnum numerum opusculorum minorum, dissertationum, epistolarum, schediasmatum, orationum in certa quaedam volumina congererem, et quidem hoc ita, vt opuscula non nimis inter se diuersa in vnum volumen coire iuberem, tum indicem primo folio inscriptum praefigerem, titulo denique classem, et numero adscripto ordinem cuiusuis voluminis indicarem. Nascebatur mihi exinde id commodi, vt cognoscerem pluscula non vulgaris argumenti et saporis, tum, vt reperire possem lectu digna, antea non sine molestia inquirenda, tandem vt in Catalogo quoque notare singula possem, et lecturum ad volumen ipsum, immo et ad numerum disputationis cuiusdam, in eo inueniendae, remittere possem. Hoc modo Catalogus alphabeticus, isque perfectus et absolutus, suscipi poterat. Sed fusior fortasse in his enarrandis fui, quam locus, non vero, quam Tua patientia, (eam enim in hoc rerum genere non facile defatigari scio,) permittere videatur. Redeo ad rem, de incrementis enim Bibliothecae dicere institueram: quare hoc addo, Virum S. Rev., *Haehn*, ultra quadringenta volumina librorum, partim vetustorum, e quibus quidam magnae raritatis sunt, partim nouorum adiecisse, et praesertim in libris, ex magnis auctionibus cöemendis, magnum sumtum fecisse *), magnumque omnino Bibliothecae nostrae ornamentum conciliaffe.

Venio

*) Quosdam memorabilium maxime librorum, indicasse sufficiat, qui quidem prae aliis memoriae succurrunt. Durantis rationale. S. l. et a. f. Guiljehmi Paris. Homiliae. S. l. et a. f. Leonardi de Vtino Seruum fidei. S. l. et a. f. Niphi Comment. in Arist. de anima. Venet. 1503. f. Curtius Venet. 1496. Caesaris Comment. ib. 499. f.

Orosius. ib. 500. f. Reginonis Annales. Mog. 521. f. Macrobian Opera. Bas. 535. f. Platina de vitis Pontif. Col. 551. f. Seneca, edit. Lipsii Plantin. 652. Ouidius Burmanni IV. vol. 4. Hevelii Annus Climactericus. f. Vitellionis perspectiua. f. Alb. Dureri Vnderweysung der Messung mit dem Zirkel etc. Nor. 528. f. Ej. Vnderweysung der Kunst

Venio iam ad *secundum* locum, quo mihi de numero librorum dicendum est. Hic equidem satis accurate numerum cuiusvis temporis, e. g. bibliothecae ab Vlnero comparatae, augmenti a Goebelio illati, voluminum porro, quae ipse et postea successores sensim comparauerunt, dare non possum; alia tamen computandi numeri superest ratio. B. Abbas Breithaupt a. clō lcccxx. catalogum Bibliothecae per quendam Liou-nem, Mickwitz, confici curauit, eumque duplicem, alphabeticum alterum, alterum secundum disciplinas. Hoc in posteriore Catalogo ergo recensita inuenio clō lō cccc xliii. volumina *), itaque cum Breithauptus postea adhuc vndecim, et quod excurrit, annos, coenobio praefuerit, duo millia voluminum ponere possumus. Porro bibliotheca b. Abbatis Steinmetz, secundum Catalogum alphabeticum ms. quantum per magnam molestiam eruere potui, habuit clō clō clō clō ccc xxxix. volumina. Itaque cum iam bibliotheca nostra propemodum nouem millia voluminum habeat, seu, vt accuratius dicam, viii clō dccc. volumina, reliqua debentur cum b. Steinmerzio, qui sensim, praeter suam bibliothecam, & scholasticam auxit, vt Catalogi Breithauptiani supplementa ostendunt, tum & S. Rev. *Haebnio*, qui saltim per me ultra trecenta volumina nostrae bibliothecae inseruit. Numerus tractatuum multo maior esset, sed quoque multi bis adsunt, quibus connumeratis, & tantum quibusdam incompactis libris omissis, sic se numerus voluminum, secundum artes & disciplinas habet.

Libro-

Kunst des Messens. Siemern 531. f. Ej. Symmetria partium corp. hum. Nor. 534. f. Sandrarti Acad. Piēt. III. vol. f. Dan. de Nessel Catal. Bibl. Vindob. f. Demosth. opera, c. Comment. Vlpiani, f. Dionis Cassii opera, ed. Leuncl. f. Thucydides Camerarii. fol. Biblia vulg. Nor. 1475. II vol. fol. Biblia germ. Luth. Witt. 1543. it. 544. f. Nov. Test. edit. prima. S. a. f. Patini numismata Imp. f. Ej. Familiae rom. in numismatis, f. Begeri Lucernae sepulchrales,

it. Numismata Pontificum, cum aliis ej. f. Thesaurus Numismatum. II vol. Fol. Heraldica Weigelii. II vol. f. Bibliandri Alcoranus. f. Liceti varia scripta, infra indicanda. P. Pomponatii opera. Bas. 567. 8. Hittorpii Coll. Scriptor. ritual. f. Trithemii Polygraph. Arg. 613. 8. Agrippae opera. Lugd. 1600. 8. Lipsii opera, ed. Vesal. IV. vol. 8. etc.

*) Scilicet in folio 576. in quarta forma 627. in octaua 603. in duodecima 142.

	In folio.	In quarto.	In octav.	In 12mo.
Librorum ad erudit. in genere & Hist. litt., Lexicor. litt. Ephemeridum &c. adfunt.	103	182	491	72
Codicum Bibliorum & Bibl. partium.	59	49	56	22
Operum Patrum & Scholast. usque ad Reformat.	129	22	57	11
Operum Theol. a Luth.	138	2	18	—
Theologiae exegeticae				
Lutheranorum	44	139	142	1
Reformator.	61	57	17	2
R. Cathol.	19	2	10	—
Socin. Arnim. &c.	11	—	—	—
Theol. dogmat.	27	124	118	8
Theol. polemicae.	23	127	267	43
Theol. moralis.	15	54	91	85
Theol. homileticae.	56	114	229	6
Theol. asceticae.	4	65	750	237
Theol. pastoralis.	—	12	98	12
Theol. mysticae.	6	9	73	15
Theol. catechet.	—	18	50	8
Theol. hymnicae.	—	11	95	12
Iurisprudentiae.	54	70	44	7
Medicinae.	14	37	47	6
Mathematicae.	52	61	68	3
Physicae, Oecon. Metallurgiae, Hist. nat.	41	77	231	3
Latus	856	1232	2952	553

Latus	In folio.	In quarto.	In octav.	In 12mo.
	856	1232	2952	553
Philosophiae vniuersalis.	8	15	19	—
Logicae.	1	4	34	7
Metaphysicae.	1	11	52	—
Ethicae.	2	6	26	5
Politicae.	—	5	20	5
Diff. & Miscell.	—	19	6	3
Philologiae, hebr. cum rel. orientali.	39	68	241	4
latinae, c. auct. class.	36	31	185	47
graecae, c. auct. class.	40	18	70	6
germanicae.	—	5	126	—
gallicae.	—	1	25	—
anglicae.	—	2	13	—
ital. & belgicae.	1	—	3	1
polon. liuon. russicae.	1	1	8	15
Historiae vniuersalis.	58	31	119	16
Regnorum.	58	85	27	6
Germaniae.	63	73	53	4
Historiae ecclesiasticae.	237	363	276	40
Geograph. Topogr. c. Itinerariis.	28	33	17	2
Atlantum.	7	—	—	—
Prospectuum & Iconum.	7	2	—	—
Chronologiae.	7	3	10	1
Numismaticae.	12	16	11	1
Genealogiae.	8	—	9	1
Heraldicae.	6	—	7	1
	1475	2024	4309	728

COENOBII BERGENSIS.

21

	In folio.	In quart.	In octav.	In 12mo.
Summa praeced. paginae.	1475	2024	4309	728
Antiquitatum iud.	41	7	7	2
graecar.	15	1	6	—
roman.	28	1	14	—
germ. & al.	2	2	2	—
christian.	7	37	35	1
Diff. & Miscell.	—	52	5	—
	1568	2124	4378	731

Colligamus iam summas ex hac tabula generaliore.

	In folio.	In quart.	In octav.	In 12mo.
Historiae litt.	103	182	491	72
Theologiae.	592	805	2071	462
Iurisprudentiae.	54	70	44	7
Medicinae.	14	37	47	6
Mathematicae.	52	61	68	3
Philosophiae.	12	60	157	20
Physicae.	41	77	231	3
Philologiae.	116	126	671	83
Historiae polit.	179	189	199	26
Historiae eccl.	237	363	276	40
Geograph. Geneal. &c.	75	54	54	6
Antiquitatum.	93	48	64	3
Miscellan.	—	52	5	—
	1568	2124	4378	731

Summa omnium vol. 8801

Pergo ad *tertium*, de ordine bibliothecae, locum, de quo iam supra quaedam praecepi. Repositoria sunt XXXII. elementis alphabeti romani insignita in eorum quouis, vel integro, vel eius saltim ordinibus aliquot, libri, ad aliquam artem vel disciplinam pertinentes, collocati sunt. Hunc ordinem respicit Catalogus realis, ut cum vulgo loquar, ex parte confectus, ut & nominalis inchoatus. Nuper quoque, maioris commoditatis causa, ut facile cognosci posset, quot & quinam libri in quouis adferuerentur repositorio, catalogus localis inchoatus est, quo triplici Catalogo omnino bona bibliotheca carere non debet. Ipse tamen ordo optime ex tali schemate intelligi poterit, in quo per lineas ductas repositoria, partim ad dextram, partim ad sinistram indicabo, & cuius illam disciplinam, ad quam libri in eo pertineant, adscribam. Hoc tantummodo praemonebo, vnumquodvis repositorium nouem habere distinctos ordines, & in quibusdam eorum libros argumento diuersos, per interposita ligna, separatos esse: porro, litterarum signa non respondere seriei repositoriorum, sed ex parte nexui disciplinarum, ex parte catalogo, secundum eas inchoato, quod propterea factum est, ne integra repositoria aliorum translocare, opus esset.

Schema, ordinem Bibl. Bergensis exhibens.

Latus sinistrum.

Hist. litt. Lexica litt. Ephemerides.	B.
Mathemat. & Philosophia.	CC.
Physica, Oecon. Hist. nat. Medicina.	DD.
Codices Bibliorum.	E.
Theol. dogmatica.	Q.
Theol. moralis.	R.
Theol. polemica.	S.
Theol. homiletica.	T.
Theol. ascetica.	V.
Theol. ascetica.	W.
Historia Sanctorum, ordinum & Missionum.	O.
Hist. Concilior. reformat. & Symbolorum.	P.
Hist. Regnorum.	Y.
Hist. vniuersalis.	X.
Geographia, Chronol. Geneal. Numismat. Heraldica.	FF.
Antiquitates, Dissertatt. & miscellanea.	AA.

Latus dextrum.

A.	Libri Palaeotypi Hist. litt. (Catalogi, Biographiae, Encyclopaed. &c.)
C.	Philologia lat. c. auct. class.
D.	Philol. graeca c. auct. class. germanica.
F.	Philologia biblica & oriental. c. apparatu biblico.
G.	Theol. exegetica, praesertim libri Lutheranor.
H.	— — praesertim libri Reformat.
I.	— — libri R. Cathol. & Socin. Theol. pastoralis & mystica.
TT.	Theol. homiletica.
K.	Patres lat. Theol. catech. & hymnica.
L.	Patres graeci. Antiq. eccl. primitiuae.
M.	Hist. eccl. generalis.
N.	Hist. eccl. praesertim Papatus, eccl. graecae, Waldens. bohemicae.
GG.	Iurisprudentia.
Z.	Historia Germaniae.
EE.	Libri anglici.
BB.	Libri gallici, it. Icones & Prospectus.

Restat

Not. Si cui forte vel nimia, vel etiam ingrata videatur mea, in hacce tabula conficienda, diligentia, cogitet quaeso, eam saltem usui fore, qui nostra Bibliotheca ad tempus

Restat igitur *quartus*, isque ultimus locus, de memorabilibus bibliothecae nostrae libris. Primum omnium hic de codd. ms. dicendum esset, sed cum vetustiores iam dudum disperierint, et qui supersunt recentiores, nec rari, nec magni pretii sint, totum hoc omitto *). Praeterea illud volumen, quo, I. Iusto ab Einem memorante, litterae Theologorum quorundam ad Abb. Wolfhardum collectae fuerunt, nunquam mihi visum est. Progredior itaque ad impressos libros memorabiles. De iis autem, quo accuratius dicere constitui, eo magis puto necessarium, ut mihi certos quasi fines & limites disputationis constituam. Placet igitur ita disputare, ut primum de palaeotypis s. vetustis libris, deinde de libris maioris molis, ob eamque causam vel ob figuras aeri incisae pretiosioribus, tum de libris, ob varias causas raris, tandem de iis, qui peculiari quadam ratione memorabiles sunt, breuiter tamen, scitu necessaria, lectuue non iniucunda exponam.

De libris palaeotypis s. vetustis.

- 1) Vetustissimus omnium liber, (qui nobis tamen non est vetustissimus, sed ante tres annos circiter a S. Rev. Haehnio curatus) est Codex Bibliorum

pus uti volunt, praesertim vero iis, qui, post me, & eius curam, & Catalogi realis conficiendi negotium suscipiunt. Difficile est, in eo omnem superare molestiam, si libri turbato ordine inueniantur, vel eiusmodi instructio desit, ut corrigendo & mutando demum recte facere discas.

*) Unicus fortassis libellus mihi non taceendus sit, qui in volumine quodam scriptorum, ad ecclesiam gallicanam pertinentium, (quod, ut conicio ex manu, b. Crozii olim fuit) exstat. Deprehenditur scilicet in isto volumine primum Lettre de Philalethe (Mr. Drelincourt) sur la remontrance du Clergé; secundo: Apologie de Louis le Masson, contenant les Motifs, qui l'ont obligé d'embrasser la Communion des Eglises reformées &c. a Montauban 1656. Huiusmodi aliis scriptis insertus est tractatus, eleganter scriptus, qui hanc inscriptionem habet: Petit Traicté de la discipline ecclesiastique, & de la charge & auctorité du

Magistrat en l'Eglise: pour servir de sommaire Instruction a Monsg. le Duc de Bouillon. Reduct en huit titres, qui sont escripts de l'autre part de ce feuillet par Francois de la Louette, Parisien. 1570. (XI plag. in forma quarta.) Adest etiam Gregorii Bredekoph a Ronitz Summula moralium, lectu tamen difficilis, praesertim quoad notas, textui superscriptas, & in margine additas. Ab initio Seculi XVI. videtur hoc opus, in folio, scriptum: nam circa idem tempus, 1504. Lipsi. editum est, hac inscriptione: Greg. Bredekoph breuiuscula facilimaque commentatio in parphulum Philosophiae moralis, teneriori etati necessaria, ad recte virtuosaeque viuendum. Sed & haec editio rara est. Cf. Sinceri neue Nachrichten von lauter alten und raren Büchern. p. 89. (ed. in quarto.) Ceterum, qui nugis mysticis delectantur, in nostra bibliotheca, cum aliis, reuelationes virg. nob. de Asseburg, ex bibl. Wilh. Peterseii, deprehendere possunt.

bliorum, vulgatae versionis, Norimbergae, per Io. Koburger, anno clō CCCC LXXV. in charta fere maxima, & bene candida, impressus, litteris initialibus minio adpictis, & praeterea, antiquo ritu, duobus voluminibus compactus. Circa idem tempus typis exscripta videntur alia opera, quae, cum nullam anni impressionis mentionem faciant, lectorem verae aetatis incertum dimittunt. Huius generis praefertim est

- 2) *Durantis rationale diuinorum officiorum*, typis satis antiquis, in folio minore, impressum, quod sic habet in rubro: Incipit rationale diuinorum officiorum Guilhelmi, Minacensis ecclesiae episcopi *). Ceterum quaeuis pagina in duas, vt dicunt, columnas diuisa est. Altera pars folii cuiusuis inscriptionem habet libri: altera numerum foliorum, qui ad CCCX. excurrit. Custodibus, quos vocant, & signaturis foliorum & paginarum destituitur. Vna compacta est
- 3) *Jo. Andreae*, arbor consanguinitatis, eadem in charta, vsitata forma maxima paullo breuiore, paginis vero non in columnas distinctis, Norimb. per Frid. Creussner, a. clō CCCC LXIII. impressa. Ex quo adiecto libello coniecturam facio, hanc editionem rationalis Durantis quoque Norimbergae prodiisse, intra annum clō CCCC LXX vsque ad annum LXXX., quem ipsum annum seculi quinti decimi octogesimum alia editio indicat **).
- 4) Antiquius adhuc videtur, propter multa scripturae compendia, sequens *Guillemi* (vti quidam scribunt) *Parisiensis opus concionum* in folio, cuius primum folium, quod titulum fortasse habuit, deest. In calce haec leguntur: Finiunt feliciter postille fris *Guillermi*, mgri Parisien. super ep'las & Euang. tam de tempore, quam de sanctis, cum textu vtcumque nouiter superaddito. — Quaterniones litteris notantur, quarum vltima est r. jj. Ceterum custodes paginarum defunt, nec paginae,

*) Secundum titulum eadem est editio, quam Ill. Vffenbachius, cum aliis habuit & ad libros incertae aetatis retulit, in appendice Tomi II. Catalogi, p. 132 Ceterum rariss. huius libri editio, Anno 1459. Moguntiae, per Jo. Fust & Petr. Gernsheim membranae impressa, exstat in instructissima Bibl. Ienensi, & describitur pluribus a Cl.

Mylio, in Memorabil. Bibl. Ienensis p. 156.

**) Vid. Matth. Pfaffii notae ad Guil. Caueri Hist. litt. eccl. Vol. II. p. 331. nota e). Ceterum de hoc libro, saepissime edito, nec tamen vulgari, legantur, quae ad recensione alius vetustae edit. Norib. 1481. memoriae prodidit Sincerus in Bibl. hist. crit. f. Analectis litt. P. III. p. 45 sq.

ginae, quae in duas partes diuisae sunt, numerum habent. Cum primum folium deficiat, & volumen ipsum litteris a. jj. incipiat, dicere non possum, an eadem sit editio ac ea, quam celeb. Vffenbachius memorat, (nomen Guillermi quoque exprimentem) quam iste primis, ab artis typographicae inuentione annis, in lucem editam putat *). In eodem volumine bibliothecae nostrae adhuc continentur.

5) *Leonardi Italici* (i. e. Vtinenfis) *sertum fidei*. A principio index totius operis legitur, eaque prima pagina signaturam praefert A. i. Sequitur sexto folio ipse titulus: Incipit notabilissimum quadragesimale, & in toto suo progressu trimembre, editum a quodam sacrae paginae professore, ordinis praedicatorum, Leonardo Italico, quod a suo auctore *sertum fidei* intitulatur, eo quod in eo omnes articuli fidei luculentissime sparsim per sermones declarantur. Verum ut eo frequentius faciliusque cuilibet praedicatori huiusmodi sermones utiles fiant, non paruo laboris impendio, per dominicam totius anni materia ipsa deducta est, & particulatim diuisa. — Finale libri exstat quaternione t. sine mentione loci & anni; cuius altera columna, in qua ipsa finale legitur, magna ex parte vacua est, tum vero altera columna incipit homilia in dominicam primam aduentus. Liber ergo in fine non habet finem, sed in postremo anni ecclesiastici euangelio. Paginae numeratae non sunt; complectitur vero opus quaterniones XXI. usque ad litteram X. Character est magnus, paullo longior, quam in reliquis istiusmodi libris, qualem nullibi adhuc deprehendi. Elegantissimus ceteroquin est, & typi videntur peracuti fuisse, & uti charta bona est, sic et litterae oculos oblectant, utpote qui minime ad longobardicam minorem scripturam, eamque vsitatissimam accedunt. Seruat nostra bibliotheca manuscripti libri folium, ad aliud volumen tegendum adhibitum, cuius scriptura egregie cum hoc impresso libro conuenit **).

6) *Augu-*

*) In Catalogo Vffenbachiano T. II. p. 118. Guil. Caue ceterum nullam editionem in folio memorat, quod in tam diligenti indagatore librorum veterum sane mirandum: namque aliam vetustam edit. a. 1486. Basil. in folio, recenset Sincerus in Anal. litt. P. III. p. 142. aliamque Noribergensem in folio, anni 1496. ex copiis Bibl. Jenens. memorat Mylius, l. c. p. 152. In iis omnibus auctoris nomen effertur Guillermus.

**) Henr. Wharton in App. ad Guil. Cauei H. Eccl. litt. p. 160. editionem horum sermonum quadragesimalium Basil. item aliam Vlmae 1478., aliam denique Lugd. 1496. emissam, memorat. Cf. Mylius in Mem. Bibl. Jen. p. 165. ubi editio quadragesimalis Lugd. 1501. in quarta forma, it. Sermonum de Sanctis Lugd. 1503. & Sermonum de tempore, Lugd. 1511. 4. indicantur.

- 6) *Augustini librorum, quos iam Episcopus edidit, quarta pars.* In fol. S. l. & a.
- 7) *Summa fratris Astexani de Casibus.* Fol. m. Finale deest, cum ultimum folium mala manu laceratum sit; sed antiquam editionem esse, ex omnibus apparet. Forte eadem est, quam sine mentione loci & anni, in folio, prodiisse memorat Mylius in Mem. Bibl. Jenens. p. 175. Cf. Masch. in Beitr. zur Gesch. merkw. Bücher. P. VI. p. 366 sq.
- 8) *Hugonis Cardinalis Postilla in quatuor Euangelistas.* Basil. per Bernh. Richel. Sine indicio anni. In folio fere maximo, lato margine, nitida charta impressum.
- 9) *Panis quotidianus*, sine loci anniue indicio. De quo infra adhuc dicendum.
- 10) *Hier. Presbyteri Vitae Patrum.* Norimb. p. Ant. Koberger. 1478. in fol. magno.

Cum iam rara sit huius libri editio Veneta. a. 1500. ad nostram antiquissimam expressa, (v. Bibl. Salth. n. 228.) haec ipsa splendida editio rarissima sit necesse est. Hinc in instructissimis Bibliothecis frustra quaeritur. In Jenensi Bibl. acad., quae tot antiqua habet opera, Lugdunensis ed. a. 1509. deprehenditur. Rarissimam vero post nostram inuenio in Bibl. Ludewigiana, n. 2002. quae eandem inscriptionem ac nostra habet: Vitae patrum sanctorum Aegyptiorum, sancti Hieronymi Cardinalis opus, Vitas patrum appellatum. Nurnbergi 483. p. Ant. Koburger impressum. De ipso opere, huiusque editionis raritate remitto lectorem ad Freytagii Appar. II. p. 1140. Ceterum hunc librum, ut antiquissimum veteris Bibl. Bergensis indicat, in saepe memorata commentatione, I. I. ab Einem.

- 11) *Eusebii Chronicon*, lat. p. Hieron. Venet. 1483. 4. Copiose recenset hanc perraram et splendidam editionem Th. Sincerus, in Analectis suis litterariis von lauter alten und raren Büchern. P. III. p. 196.
- 12) *Quarta Pars Summae Ven. Dom. Anthonini.* S. l. 1487. in fol.
- 13) *Vincentii Ferrariensis Sermones electissimi.* Pars aestiuales. Basil. 1488. in fol.
- 14) *Fortellii Nomenclator latinus.*

Finale sic habet: Jo. Fortelli Arrentini Commentariorum gramm. de Orthographia dictionum, e graecis tractarum, opus per

- Mg. Andr. de Paltafichis Catharensem. Venet. XVII. Cal. Jan. accuratiss. impressum. Anno Sal. 1488. f.
- 15) *Petri Lombardi textus sententiarum* cum conclusionibus ac titulis quaestionum S. Thomae, a Magistro Gorichern additis. Basil. 1489. f.
- 16) *Roberti de Latio Sermones de laudibus Sanctorum*. Bas. 1490. fol.
- 17) *Bonauenturae biblia pauperum*. S. l. 1490. 4.
- 18) *Nicol. de Lyra postilla in totum Nov. Test. cum additionibus Pauli Burgensis, ac replicis Matthiae Dorinck*. Norimb. 1493. fol. B.
- 19) *Hartmanni Schedelii liber cronicarum, cum figuris & ymaginibus, ab initio mundi usque nunc temporis*. Norimb. ap. Ant. Koberger. 1493. in fol. max.

Exstat & alia huius libri editio Augustana, per Jo. Schoensperger, a. 1497. etiam germanica versio, eodem ac nostra anno Norib. vulgata; his tamen praestat nostra prima editio, cuius exemplar splendidum, charta nitida, lato margine, impressum, & coloribus variis distinctis, habemus. De raritate libri conf. Schelhornius in *Ergezhlichkeiten aus der Kirchenhistorie* u. Litt. P. II. p. 212. & pluribus adhuc Mylius in *Memorabil. Bibl. Jen.* p. 204. qui etiam figuras, variis coloribus ornatas, memorat, & ea de re, quae fortassis in causis raritatis est, haec scribit: In hoc Chronico ad narrationem de Papa Joanna, appressa est effigies feminae, pontificaliter quidem coronatae, sed pro trabea pontificali stolam muliebrem ab humeris, & pro tricruciato sceptro infantem in vlnis gestantis. — Ill. Vffenbachius exemplari suo pretium 18 flor. statuit.

- 20) *Fortalitium fidei contra Iudaeos, Saracenos, aliosque christianae fidei inimicos*. Norib. p. Ant. Koberger. 1494. 4.

De quo infra adhuc dicendi erit locus.

- 21) *Plura ac diuersa diui Aur. Augustini sermonum opera*. Basil. 1494. Tomus II. 1495. II vol. in fol.

- 22) *Lombardica historia, quae a plerisque aurea legenda sanctorum appellatur*. Primo conspicitur tabula s. index, deinde sequitur Prologus, hac inscriptione: Incipit prologus super legendas sanctorum, quas collegit in vnum frater Jacobus, natione Januensis (in inscriptione indicis additur de voragine) ordinis fratrum Praedicatorum. In calce haec leguntur: *Expliciunt quorundam sanctorum legendae, adiunctae post lom.*

lombardicam historiam, impressae Nurnbergae, anno D. MCCCCXCVI. Finitae in vigilia Paschae.

Ultima pagina huius exemplaris legitur carmen lat. sapphicum, cuius Epigraphe est: Deo opt. max. & diuo Sebald, Patrono: pro felicitate vrbis Noricae, per Contr. Celten, & Sebaldum Clamofum, eius sacrae sedis curatorem, pie, deuote & religiose positum. Opus est lepidissimis narrationibus refertum, & omnibus fere paginis ignorantiae auctoris specimina exhibet*), tamen rarum praesertim quod antiquiores editiones attinet. Quarum omnium rarissima est Colonienf. a. 1480. quam indicat Bunem. in Cat. rariss. libr. p. 16. n. 5. Prodiit deinceps haec Legenda aurea Argent. 1483. it. 1485. in fol. v. Bibl. Salth. n. 235. porro 1489. in fol. deinde Norib. 1492. v. Reimmannus in Catal. Bibl. theol. critico p. 149. qui & p. 344. aliam antiquam edit. sine loci annue mentione indicat; tum & 1494. sine loci mentione, in forma 8va. cf. Bibl. Salth. n. 2564. Nostram editionem, his quidem recentiore, raris adnumerat Bunem. indicato Cat. p. 74.

23) *Curtii Rufi historia Alex. M. Venet. p. Jo. de Tridino. 1496. in fol.*

24) *Jo. Pici Mirandulae opera omnia. Venet. 1498. in fol.*

V. Clar. Cellarius olim hunc librum possedit. De eo confer. Engel. in Spicil. p. 45. qui hanc ipsam describit editionem, quae multo rarior est, illa Argentoratensi a. 1507. quam Bunem. c. l. p. 26. n. 2. emtoribus pro 3. thal. offerre voluit.

D 3

25) An-

*) conf. Reimmannus in Catal. Bibl. theol. crit. p. 826. qui generali suo iudicio, de leuitate & credulitate auctoris, subiicit, hunc & similes Legendarum libros fabulis Romanensibus originem dedisse, Thomasium opinatum esse. Hic de ignorantia auctoris en tibi quaedam specimina! P. 30. Siluester dicitur a Sile, quod est lux, & terra, quasi lux terrae, s. ecclesiae, qui instar bonae terrae habet pinguedinem bonae operationis, nigredinem humiliationis, & dulcedinem deuotionis. — Vel Siluester dicitur a Silua & theos, quia homines siluestres, i. e. incultos & duos ad fidem Xsti

traxit. Vel sicut dicitur in glossario: Siluester dicitur viridis, agrestis, vmbrosus, nemorosus, inter arbores caeli plantatus. P. 53. Julianus quasi iubilus, & ana, quod est iursum. Inde Julianus quasi Jubilanus, quia cum iubilo superna petit. Vel a iulius, quod est incipiens, & anus: nam in Dei seruitio fuit senex longaminitate, sed incipiens sui reputatione. P. 198. Sixtus dicitur a syos, quod est Deus, & status, quasi diuinus status. — Sed ohe iam satis est. Qui simili ratione, vel in sacris litteris, verba venantur, torquent, lacerant, ii scil. his ineptiis pascantur.

- 25) *Angeli de Clauasio Summa angelica* de casibus conscientiae. Norimb. p. Ant. Koberger. 1498. in fol.

Eadem editio indicatur in Bibl. Salth. n. 202. ibid. n. 201. alia antiquior anni 1492 memoratur. Editionem anni 1491. recenset Th. Sincerus in *Analectis litterariis von lauter alten und raren Büchern*. P. III. p. 206. Aliam ed. Argent. 1513. memorat Mylius de Bibl. Jen. p. 155.

- 26) *Theod. Lascharis Lexicon graecum*. In calce: Mutinae impressum, in aedibus Dionysii Bertochii Bonon. subterraneis. Anno humanae redemptionis M. CCCC. IC. tertio decimo Cal. Nov. diuo Hercule Estensi, Ferrariae duce imperii habenas gubernante.

Ex donatione Viri Clar. Mayeri, Math. Prof. Gryphiswald. (vna cum Tortellii Nomenclatore adhaerente) Bibl. nostra a me insertus est a. clō 15 CC LXXI. De raritate huius libri partim ex eo, quod est ex primis libris graecis, typis exscriptis, qui in genere rariores sunt latinis; partim ex alto silentio apud Palaeographos litterarios & rarorum librorum indagatores plures, coniectura fieri potest. Inde & in Baueri Bibl. vnio. libr. rar. frustra quaeritur.

- 27) *C. Jul. Caesaris Commentarii*. Venet. p. Bened. de Fontana 1499. in fol.

- 28) *Orosii historia*. Venet. per Bernard. de Vitalibus. 1500. in fol.

- 29) *Bartholomaei Brixienensis glossae in decretum Gratiani* s. ius canonicum glossatum. Venet. 1501. p. Bapt. de Fortis. II vol. in fol. m.

- 30) *Bernardi de Fridino de Monteferrato inforciatum: nouiter cum summa ac diligenti correctione impressum*. in fol. m.

Locum & annum impressionis constituere non possum, cum vltimum folium laceratum est, inde argumenti causa praecedenti subiungo, quanquam antiquius videatur.

- 31) *Codex Iustinianus* per Bapt. de Fortis. Venet. 1502. in fol. magno.

- 32) *Digestum vetus*. ib. eod. in fol. m.

- 33) *Constitutiones nouellarum*. ib. eod. in fol. m.

- 34) *Augustini Niphi in L. III. Aristol. de anima, & Auerrois Commentatio*. Venet. per Petrum Bergomensensem. 1503. fol. Omnia huius auctoris rara esse, docet Engel. P. I. p. 16. P. III. p. 46. qui tamen hoc opus non memorat. Etiam in Baueri Catal. vnio. libr. rar. editio huius Comment.

ment. Venet. 1559, in fol. ex Bibl. Thomaf. memoratur, sed nostram non inuenio.

35) *Rabani Mauri de institutione Clericorum opuscul. aureum.* Phorcae. 1504. 4. v. infra in libris rar.

36) *Jo. Pisani Perspectiua.* Lips. 1504. f.

Plane silentio praetermisit hoc antiquum opus Bauerus, cuius edit. recentiore Lipf. 1527. in fol. memorat Mylius in Memorabil. Bibl. Jen. p. 95. sed nostram in ampliss. Bibl. desidero.

37) *Jo. Reuchlini rudimenta Grammat. hebr.* Phorcae. 1506. in fol.

v. testes raritatis huius libri in Catal. vnio. Baueri, quibus adde Mylium in Memor. Bibl. Jen. p. 189.

38) *Oliuerii Maillardii opus quadragesimale.* Paris. 1506. it. Ej. *Sermones de aduentu.* ib. eod. 8. v. infra in rar. libris.

39) *Biblia versionis vulgatae, cum Hieron. praefationibus, glossa ordinaria, & Postillis Nic. de Lyra.* In Artuualle ultra Basileanam birsam. 1507. in fol.

Et hac antiqua editione vulgatae Bibliorum vers. augere poteris Baueri amplam recensionem vetustarum edd.

40) *Dn. Gregorii IX. Papae Decretales, accurata diligentia emendatae &c.* Paris. per Thilemann Keruer, Jo. Petit, & Jo. Cabiller. 1507. 8 maj.

41) *Jo. Tauleri Sermones, teutsch.* Augsp. 508. 4. In testibus raritatis huius libri sermonum germ. Tauleri est etiam Petrus Poirer, ap. Reimmann. in Catal. Bibl. theol. crit. p. 346. qui exemplar sermonum germanicor. rarissime inuenire iudicat. At vero exstant eorum quatuor edd., vt ex Baueri Catal. patet, ex quibus nostra est secunda.

42) *Erasmi Adagiorum Chiliades tres, ac centuriae fere totidem.* Venet. ap. Aldum. 1508. in fol.

Plurimis eruditis haec editio inuisa incognitaque videtur. Memoratur tamen a Mylio de Bibl. Jenensi p. 218.

43) *Crosii (Pauli) opus historiarum.* Paris. 1510. 4. v. Bünem. in Cat. rariss. p. 75.

44) *Scripta Valdensium ad regem Vngariae.* Lips. 1512. in fol.

45) *Amandi (Jo.) geistliche Lehren.* Augsp. 1512. 4.

46) *C. Corn. Taciti fragmenta accurate recognita, ac noua censura castigata.* Jo. Riuius recensuit. Venet. per Jo. Rubeum 1512. fol.

47) *Platonis opera, graece.* Venet. per Aldum. 1513. II vol. in fol.

48) M

- 48) *M. Tullii Ciceronis, Arpinatis, latini eloquii authoris, epistolarum ut inscribitur, familiarium L. XVI. cum Jodoci Badii Ascensii familiariss. interpretationibus. Eiusd. Jod. B. A. Compendium isagogicum in Cic. epp. introductivum. Insuper adponitur index brevissimus rerum & verborum in opere contentorum.*

Sic in rubro, in calce vero haec leguntur:

M. T. Cic. Epistolar. famil. L. XVI. & ultimus optatum sortitur exitum. Excussum est Thaurini per sotertem chalcographum Magistrum Nicol. de Benedictis, ab incarnati verbi mysterio anno XIII. post quintum Nestora, septimo Idus Febr.

Tribuitur Nestori sine dubio trium seculorum vitae spatium, ut annus impressionis sit 1513. Haec editio satis nitida & elegans Fabricio incognita fuit.

- 49) *Homiliarius doctorum.* Basil. per Jo. Froben. 1513. in fol.
Alia rara editio Basil. 1493. memoratur a Mylio de Bibl. Jenensi p. 146.
- 50) *Jo. Sarisberiensis Policraticus s. de nugis curialium & vestigiis Philosoph. S. l. 1513. in 8vo.*
- 51) *Frontini (Sexti Jul.) Strategematum Libri IV. Lips. in off. Lottheri. 1514. in fol.*
- 52) *Biblia, cum pleno apparatu summariorum, concordantiarum & quadruplici repertorio. Additi sunt Eusebii Caesariens. Canones. Basil. ap. Froben. 1514. in fol. vid. Bauerus.*
- 53) *Passionis dominicae textus litteralis, cum luculentissima explanatione, per Jac. Magdaliu, graece, latine & hebr. Colon. 1515. 8.*
- 54) *Jamblichius de mysteriis Aegyptior. Chaldaeor. & Assyrior. Proclus in Platonis Alcibiadem, de anima atque daemone: Proclus de Sacrificio & Magia: Porphyrius de diuinis atque daemonibus: Synesius Platonius de somniis: Psellus de daemonibus: Expositio Prisciani & Marfilii in Theophrastum de sensu, phantasia atque intellectu: Alcinoi, Platonici Phil. liber de doctrina Platonis. Speusippi liber de Platonis definitionibus: Pythagorae aurea verba: Pythag. symbola: Xenocratis, Phil. Plat. liber de morte: Mercurii Frismey. Pimander & Asclepius: Marf. Ficini de triplici vita L. II. Ej. liber de voluptate, Ej. de sole & lumine L. II. Ej. Apol. in L. suum de lumine, Ej. libellus de*

de Magia: Quod necessaria sit securitas & tranquill. animi: Praeclariss. sententiar. huj. operis brevis adnotatio. Venet. ap. Aldum 1516. fol.

Editio prima huius operis est Veneta 1497. longe rarissima, quam Bünem. in Cat. rariss. libr. p. 22. pro 16 thal. emtoribus obtulit. Exstat ea in Bibl. Jenensi, memorante Mylio p. 195. Sed & nostra editio satis rara est, & in instructissimis bibl. e. g. Ludewigiana, Cyprianica, Thomasia &c. frustra quaeritur. Nostrum exemplar S. Rev. Haehn ex auctione Berolinensi acquisiuit.

- 55) *Summa Rosellae de Casibus conscientiae. Argent. per Jo. Knoblauch. 1516. fol.*
 - 56) *Ge. Trapezuntii Dialectica. Argent. 516. 4.*
 - 57) *A. Persii Flacci Satyrae sex, cum scholiis Jo. Murmelii. Colon. 517. 4.*
 - 58) *Psalterium Davidis, cum hymnis. Lips. 1517. 8.*
 - 59) *Jo. Reuchlini L. III. de verbo mirifico L. III. Hagenoae 517. fol.*
 - 60) *Ovidii Nasonis Metamorphosis, cum luculentiss. Raph. Regii enarrationibus Venet. per Jo. de Triclino. 518. f.*
 - 61) *Pacis querela &c. (vid. infra in rar. Erasmus.) Venet. 518. 8.*
 - 62) *Statii silvarum L. V. Achilleidos L. XII. Thebaidos L. II. Orthographia & flexus dictionum graecarum ap. Statium ex variis auct. Venet. ap. Ald. 519. 8.*
 - 63) *Angeli Politiani opera. Basil. 1519. fol.*
 - 64) *Des. Erasmi Roterod. de duplici Copia rerum & verbor. Commentarii Duo &c. Hagenoae. 519. 4.*
 - 65) *Erasmi μωγλας ἔγκωμιον, i. e. stultitiae laus, cum epistola apolog. ad Mart. Dorpium. Argent. 519. 4.*
 - 66) *Velleii Paterculi Hist. rom. Duo volumina per Beatum Rhenanum ab interitu utcunque vindicata. Basil. 520. fol.*
 - 67) *Melanchthonis compendiaria Dialectices ratio. Witt. 1520. 4.*
 - 68) *Anton. Mancinelli versilogus, c. scholiis Jo. Murmelii. Colon. 520. 4.*
- Huius aetatis libri infra in rarioribus adhuc ex parte indicabuntur.

Libri

*ob maiorem molem, & voluminum vel figurarum aeri
incisarum multitudinem notabiles aut pretiosi *).*

Abhandlungen der koen. schwed. Acad. der Wissensch. aus der Naturlehre &c. uebersezt von Abrah. Gotthelf Kaestner. Hamb. 749-68. XXX Tomi, cum multis figg. in 8.

Acta Eruditorum Lipsiensia, ab anno 1682 - 1717. it. ab a. 1721 - 28. it. ab anno 1732 - 60. cum VIII. Tomis supplementor. cum multis figuris. LXXIII. Tomi. LIX. vol. in 4.

Acta Sanctorum Bollandi, Henschenii, Papebrochii & alior. Ed. Veneta. 1734 - 53. vsque ad mensem Augusti. XXXVI. vol. in fol. c. figg.

Acta Sanctorum ordinis S. Benedicti, studio Lucae d'Acherii & Jo. Mabillonii. Venet. 1733 sq. Tomi & vol. IX. in fol. c. figg. in fol.

Alexandri, Natalis, 1) Hist. eccl. Tomis VIII. Paris. 1699. f. 2) Theol. dogmat. & moralis. Col. Agripp. 698. f.

Allgemeine Geschichte der vereinigten Niederlande. Lips. 756 sq. VIII. Tomi 4.

Allgemeine Staats - Krieger - Kirchen und Gelehrten Chronic. Lips. 733-50. XVII. vol. in fol.

Allgemeine Welthistorie. Halae 744 - 770. XXXIV. Tomi in 4. Baumgartens Zusaezze. Halae 747 - 61. V Tomi in 4.

Ambrosii opera. Basil. p. Frob. 527. IV Tomi. f.

— — eadem. Paris. 642. V. Tomi f.

Anglia sacra (Guil. Whartoni) Lond. 691. II vol. f.

Aristotelis opera (c. quibusdam operibus Theophrasti & alior.) opera Fr. Sylburgii. Frcf. 578. V. vol. in 4.

v. Arkenholz hist. Merkwürdigkeiten der Koeniginn Christina. Lips. & Amst. 751 - 760. IV. vol. 4.

Arndii (Jo.) 1) opera. Lips. & Gorlicii 734 - 36. III vol. f. 2) Auslegung des Psalters Dav. Frcf. ad M. 701. f. 3) Catechismuspredigten. ib. eod. f.

Arnolds

*) Omitto hic eos libros, quorum alibi mentio iam facta est, aut fiet in sequentibus, nisi forte in eiusdem auctoris pluribus scriptis rectius videbitur, vt coniunctim ea indicentur.

- Arnolds (Gottfr.) Kirchen- und Kezzerhiftoire. Frf. ad M. 729. IV. Tomi in 4.
- — eadem. Schafhufae. 740-42. III vol. f.
- Athanaſii opera, gr. & lat. Col. 686. II vol. f.
- Auguſtini (Aur.) opera omnia. Pariſ. 586. X. Tom. f.
- — eadem. Baſil. ap. Frob. 529. X Tom. f.
- Baldaei (Phil.) Beſchreibung der oſtind. Küſten Malabar, Coromandel und der Inſel Ceylon. Amſt. 1672. f. c. figg. aeneis elegantiff.
- Baronii (Caef.) Annales eccleſiaſtici. Col. Agripp. 1624. XII. Tom. f.
- — iudem. Antwerp. 1670. XII. Vol. f.
- Barre (Joh.) allgemeine Geſchichte von Teutſchland. Lipſ. 749-52. VIII. vol. 4.
- Bafnage (Sam.) hiſtoire eccleſiaſtique. Roterod. 699. II vol. f.
- Bate's (Will.) Work's. Lond. 723. f.
- Baumgartenii (Sieg. Jac.) allgemeine Hiſtorie von America. Halae 752 & 53. II vol. 4. c. figg.
- Baxter's (Rich.) practical Works. Lond. 1707. IV. vol. f.
- Bayle (Pierre) Dictionnaire hiſtorique & critique. Amſt. 730. IV vol. f.
- — eiufdem libri verſio anglica (by Des Maizeaux.) Lond. 734-38. V vol. fol.
- Bedae Venerabilis opera omnia. Col. Agripp. 688. VIII. Tom. f.
- Belii (Matth.) notitia Hungariae. Viennae 735-42. IV Tom. f.
- Bellarmini (Rob.) Diſſ. de controuerſiis fidei aduerſus huius temporis haereticos. Ingolſt. 601. IV Tom. f.
- Bernhardi Claraeuall. Abb. opera. Col. A. 641. f.
- — eadem, in ſex tomos diſtributa, ſtudio Bernh. Montefalconii. Pariſ. 1667. V vol. 8.
- Biblia bataua, vulgo Staatenbibel. Lugd. Bat. ap. Elzev. 1663. in fol. max.
- Biblia germ. Berleburgenſis. Berleb. 726-742. VIII. Tom. f.
- — Friburgenſis Wilſchii & Haymanni. Friburgi 739 ſq. III vol. f.
- — Herbornenſis Jo. Piſcatoris. Herb. 604-606. VI. vol. 4.
- — Norimbergenſis per Wolfg. Endter. c. figg. 652. f. m.
- Biblia graeca, ex verſ. LXX. Interpr. cura Jo. Jac. Breitingeri. Tiguri 1630-32. IV Tom. 4.
- Bibliotheca fratrum polonorum (S. Fauſti Socini, Crellii, Schlichtingii & Wolzogenii opera theol.) Irenopoli Amſt. 656. V vol. f.

- Binii (Seuerini) Collectio Conciliorum. Col. Agr. 1656. V vol. f.
 Biographia Britannica, or the Lives of the most eminent Persons &c.
 Lond. 747-760. V vol. f.
 Blackwell (Elif.) Herbarium viuum, c. figuris, coloribus variis elegantif-
 sime ad viuum depictis. Cent. I-V. Nor. 750-765. V Tomi. f.
 Blaev (Guil.) institution astronomique de l'usage des globes & spheres ce-
 lestes & terrestres. Amst. 642. c. figg. 4.
 Blondel (Franc.) Cours d'Architecture. Paris. 675. III vol. in fol. c. figg.
 Bocharti (Sam.) Phaleg & Canaan, f. Geographia sacra. Cadomi 1646. f.
 — — Hierozoicon. Lond. 1663. f. it. noua ed. studio Dav. Clodii. Frf. ad
 M. 675. f.
 Boeclers (Jo.) Bau und Wasserkunst. Nor. 704. c. figg. f.
 Boyle (Rob.) opera omnia. Venet. 697. III vol. 4.
 Brahe (Tych. de) Hist. caelestis. f.
 Brentii (Jo.) 1) Auslegung der sonntaegl. Euang. und Episteln, verteuſcht
 durch Jac. Gretter. Frf. ad M. 565. f. 2) Comment. in Exod. & Le-
 uit. ib. 571. f. 3) Comment. in Iesaiam. ib. 555. f. 4) Comment. in L.
 Judicum & Ruth. ib. 562. f. 5) Homiliae in Lucam. ib. 542 & 43. II
 vol. f. f. 6) Homiliae in Acta Ap. Hagen. 536. f.
 — — opera omnia. Tub. 576-590. VIII Tom. f.
 Bruckeri (Jac.) hist. crit. Philosophiae. Lips. 742. V vol. 4.
 Bruckmanni (Jo.) Beschreibung aller Bergwerke. Wolferb. 727 & 30.
 II vol. f.
 Bulli (Ge.) opera omnia, c. notis J. Ern. Grabe. Lond. 703. f.
 Burnet (Gilb.) History of the Reformation of the Church of England.
 Lond. 715. III vol. f.
 Buxtorfii (Jo.) 1) Biblia hebr. c. duplici Masora. Bas. 618 & 19. II vol.
 fol. m. 2) Lexicon chald. talmud. & rabb. Bas. 640. f. 3) Tiberias
 f. Comment. masorethicus. ib. 665. f. 4) Concordantiae hebr. & chald.
 Bas. 632. f.
 Byzantinorum Scriptorum Collectio. Ed. Venet. XXIX. Tomi f.
 Bzouii (Abrah.) Continuatio Annal. Baronii. Col. Agr. 1618 & 21. II Tom. f.
 Calouii (Abrah.) 1) Biblia illustrata. Frf. ad M. 672-76. III vol. f. 2) reut-
 sche glossirte Bibel. Witt. 681. III vol. f. 3) Scripta Anti-Sociniana.
 Vlmae 1677-84. III vol. f.

- Caluini (Jo.) Harmonie der vier Euang. verteutscht durch Wolfg. Hal-
ler. Heid. 590. f. 2) Institutio relig. christ. Gen. 590. f.
- Caryl (Jos.) Exposition with practical Explication upon the Book of Job.
Lond. 676 & 77. II vol. f. max.
- Casauboni (Is.) 1) Comment. in Athenaeum. Ed. sec. Lugd. 629. f.
2) Epistolae, cura Almeloventii. Roterod. 709. f.
- Caue (Guil.) Hist. litt. eccl. cum notis Christ. Matth. Pfaffii. Basil. 741.
II Tom. fol.
- le Cene (Charles) Projêt d'une nouvelle Version françoise de la Bible.
Amst. 741. fol. max.
- Centuriae Magdeburgenses, cura Jo. Lucii. Basil. 624. IV vol. f.
- Chamierii (Dan.) Panstratia cathol. eccl. Genevae 1626. Tom. IV f. it. sine
loco. III vol. f.
- Chemnitii (Mart.) Examen Concilii Trid. Frf. ad M. 574. f. it. Genev.
641. f.
- — & Pol. Lyseri & Jo. Gerhardi Harmonia IV. Euang. Frf. & Hamb.
652. II vol. f.
- Chomel (Noël) oecon. und physical. Lexicon. Lips. 750. IV vol. f.
- Chrysostomi (Jo.) opera, ed. graeco lat. in XII. Tomos distributa. Frf.
ad M. 698. IV vol. f.
- — eadem, recensente Chr. Rogero de Mommeceio. Mog. 701. XII.
Tom. f.
- — eadem, studio Bern. de Montfaucon. Venet. 734-41. XII vol. f.
- Ciceronis (M. T.) opera, c. notis Varior. ex edit. Is. Verburgii. Amst.
724. III vol. 4.
- Cinnami (Jo.) historiae L. IV. cum notis Car. du Fresne. Paris. 670. fol.
max.
- Clarck's (Sam.) 1) holy Bible, with Annotations. Lond. 760. f. 2) Lives
of fundry eminent Persons, in this later age. Lond. 683. f.
- Clementis Alex. opera, ex recens. Dan. Heinsii c. annotatt. Fr. Sylburgii.
Col. 688. f.
- — eadem, ex edit. Potteri. Oxon. 715. II vol. in fol.
- Clerici (Jo.) 1) Harmonia euang. Amst. 690. 2) Comment. in Pentateuch.
ib. 710. 3) Comment. in LL. histor. V. T. ib. 708. 4) Comment. in ha-
giographa. ib. 731. 5) Comment. in Prophetas. ib. eod. V vol. f.

- Cocceii (Jo.) 1) Comment. in L. Jobi. Franc. 644. 2) in Psalmos Dav. Lugd. B. 660. 3) in Jeremiam. Amst. eod. 4) in Ezech. ib. 669. 5) in Proph. min. Lugd. B. 652. V vol. f.
- — opera omnia. Frf. ad M. 702. VII. f.
- — opera anecdota. Amst. 706. III vol. f.
- Coleri (Nic.) collectio concilior. Harduiniana & Baluziana auctior, c. apparatu Concilior. Venet. 728-33 XXIII. Tom. f.
- Collegii Salmanticensis cursus Theol. moralis. Tom. I-IX. Lugd. 679. Tomus X. Col. A. 691. X. Tomi, VII vol. f.
- Collier's (Jeremy) ecclesiastical History of Great Britain, in two Volumes. Lond. 708 & 714. II vol. f.
- Colom (Jac.) Zee Atlas of the Wereld Water Deel. Amst. 768. f.
- Concilia Magnae Britanniae & Hiberniae (Dav. Wilkinsii) Lond. 737 IV vol. f.
- Consilia Hallenf. Jctorum. Halae 734 & 35. II vol. f.
- Corderii (Jac.) Expositio Patrum graecorum in Psalmos. Antw. 643-46. III vol. f. *)
- Cortreii (Ad.) Corpus iuris publ. Frf. 707 & 9. IV. Tom. f.
- Cotelerii (Jo. Ben.) Patres apostolici ex edit. Io. Clerici. Amst. 724. II vol. in f.
- Courayer (Pierre Francois) traduction de l'histoire du Concile de Trente de Fra Paolo Sarpi. Amst. 736. c. figg. II vol. 4.
- Critici sacri. Frf. ad M. 695. VII vol. f.
- Crocii (Jo.) Comment. in Epp. Pauli. Casselis & Franc. 680. III Tom. f.
- Cudworthi (Rod.) Systema intellectuale ex versione & cum notis I. L. Moshemii. Jenae. 733. II Tom. f.
- Dappers (Olai) Beschreibung Afiens. Nurnb. 681. c. multis elegantiss. figg. & mappis geograph. III vol. in fol.
- — Beschreibung von America. Amst. 673. c. multis figg. f.
- Dalins (Oloff) Geschichte von Schweden. Rost. & Gryphisw. 756-63. III Tom. 4.
- Daniels (Petri Gabr.) Historie von Frankreich. Norimb. 756-63. XVI. Tom. 4.
- Dedekennii (Ge.) Consilia & decisiones. Jenae. 671. II vol. f.

Deguignes

*) Egregium hoc opus Ven. Abbas Frommannus nuper Bibl. nostrae inseruit.

- Deguinges Hist. der Hunnen und Türken &c. Gryphisw. 770 & 71.
V. vol. 4.
- Deschales (Claud. Franc. Milliet) Cursus mathematic. Lugd. 690. c. multis
figg. aeri incis. IV vol. f.
- Dionysii Carthusiani 1) Comment. in Psalmos. Col. 534. 2) Comment. in
IV. Evang. ib. 553. 3) Comment. in Epp. Pauli. ib. 532. 4) Comm. in
Epp. canon. ib. 533. IV. Tom. f.
- Dlugossi (Jo.) Hist. polon. Franc. 711 & 12. II vol. f.
- Doddridge (Phil.) family expositor: or a paraphrase and Version of the
New Test. with critical Notes &c. Lond. 739-756. VI. vol. 4.
— — idem opus germ. Magd. & Lips. 750-58. IV vol. 4.
- Dodonaei (Remberti) Herbarium. Antw. 644. f.
- Dornauii (Casp.) Amphitheatrum sapientiae socraticae iocoferiae. Hanov.
619. II Tom. f.
- Drexelii (Hier.) opera omnia. Antw. 643. II vol. f.
- Dreyhaupt (Jo. Christ. v.) Beschreibung des Saalcreises. Halae 749 & 50.
II vol. f. c. mappis geograph. & figg. aeneis.
- Dubrauii (Jo.) hist. bohémica, cum annotatt. Thomae Jordanis. Hanov.
612. f.
- L'Enfant (Jaques) histoire de la Guerre des Hussites & du Concile de
Basle. Amst. 731. 4. II Tom. c. figg.
- — Histoire du Concile de Constance. ib. 727. II Tom. c. figg. 4.
- — Histoire du Concile de Pise. ib. 724. II Tom. c. figg. 4.
- Ephrem Syri, syriace & lat., textum syriacum recensente Petro Bene-
dicto. Rom. 737-43. III vol. f.
- — eadem, graece & lat. ib. 732-746. III vol. f.
- Epiphani opera, cura Dion. Petauii. Col. 682. II vol. f.
- Erasmi Roterod. opera. Basil. ap. Jo. Froben. 540 & 41. VIII vol. f.
- Europaeische Staats- und Reisegeographie, mit Landkarten und Kupfer-
stichen. T. I & II. Lips. & Gosl. 750. [T. III - XVI. Dresd. & Lips.
753-70 XVI. vol. 8.
- Eusebii Pamphili 1) demonstratio euangel. gr. & lat. Col. 688. f. 2) prae-
paratio ev. gr. & lat. ib. eod. f. 3) opera omnia, lat. cura Jo. Dadraei.
Parisi. 581. f. III vol.
- — Histor. eccl. gr. & lat. vna cum Socrate Sozomeno, Theodoretto
& Euagrio, ex edit. St. Valesii, Mog. 672. III vol. f.

Eusebii

- Eusebii Hist. eccl. cum iisdem operibus Socr. &c. ex recensione Jo. Readingi. Cantabrig. 720. III vol. f.
- Eustathii Comment. in Homerum, cura Alex. Politi. Florent. 730-35. III vol. f.
- Fabricii (Jo. Alb.) Bibliotheca graeca. Hamb. 708 sq. XIV Tom. 4.
- Ferreras (Io. v.) allgemeine Historie von Spanien, teutsch uebersezt von E. P. Bertram. Halae 754-69. XII. vol. 4.
- Flavel's (John) Work's. Edinb. 731. f.
- Fleury (Claud.) Kirchengeschichte des neuen Test. Frf. & Lips. 752-70. XI. vol. 4.
- Florini (Jo.) Oeconomus prudens & legalis. Cum Contin. Nor. 702 & 19 II vol. f.
- Fox's (John) Acts and Monuments of Matters most specials and memorables. Lond. 684. III vol. f.
- du Fresne (Car.) Glossarium medii aevi graecum. Lugd. 688. f. it. Glossar. lat. Frf. 681. it. Appendix ad Glossar. lat. Lugd. 688. II vol. f.
- Freytags (Ad.) Fortification. Lugd. 642. c. figg. f.
- Fuller's (Thom.) 1) Church History of Great Britain. Lond. 655. f. 2) History of the Worthies of England. Lond. 662. f.
- Fuertenbachii (Jo.) 1) Architectura vniv. Aug. Vind. 635. f. 2) mannhafter Kunstspiegel. ib. 663. f.
- Gatackeri (Thom.) opera critica. Traj. ad Rh. 698. II Tomi. f.
- Gerhardi (Jo.) 1) loci communes theol. Frf. & Hamb. 657. III vol. f. 2) Confessio cathol. Frf. & Lips. 697. f.
- Gesneri (Jo. Matth.) thesaurus lat. lingnae. Lips. 749. IV vol. f.
- Giannone (Petri) bürgerliche Geschichte des Koenigreichs Neapel. Vlm. Frf. & Lips. 758, 62, 68 & 70. IV vol. 4.
- Giry (Franc.) Vies des Saints. Paris. 715. II vol. f.
- Goodwins (Thom.) Works in five Volumes. Lond. 681, 83, 92, 97. 704. V vol. f.
- Gottfrieds (Jo. Lud.) Chronic der vier Monarchien. Frf. ad M. 657. f.
- Graevii (Jo. Ge.) thesaurus antiquitatum ital. Lugd. Bat. 704. III vol. f.
- — thesaurus antiquitatum roman. Venet. 732 sq. XII vol. f.
- Gregorii Naz. opera, Jac. Billio interprete. Colon. 690. II vol. f.
- Grew (Neh.) 1) museum regalis Societatis Londinens. Lond. 686. c. multis figg. aen. f. 2) Cosmologia sacra. Lond. 701. f.

- Grindel (Io. Franc.) Fortification. Nor. 683. c. figg. f.
 Gronouii (Jac.) thesaurus antiquit. graec. Venet. 732. XIII Tom. f.
 Grotii (Hug.) opera. Amst. 1679. IV. vol. f.
 — — Jus belli & pacis, c. annotatt. J. Fr. Gronouii & Jo. Tefmari. Frf. 696 f.
 Gruteri (Jani) inscriptiones. S. I. & a. f.
 Gualtheri (Rod.) 1) Homiliae in Pauli Ep. I & II. ad Corinth. Tig. 588.
 2) Homiliae in Ep. ad Gal. ib. 581. 3) in Epp. dominicales. Heidelb. 586. 4) in Euang. dominicalia. Lugd. B. 585. 5) in Euang. Joh. Tig. 582. 6) in Euang. Lucae. ib. 583. 7) in Euang. Marci. ib. 584. 8) in Euang. Matthaei. ib. 584. 9) Homiliae de J. Christi vita & officio. ib. 588. 10) in Proph. minores. ib. 592. X Tom. in fol.
 Gualtieri (Nic.) index testarum conchyliorum Musei sui. Florent. 742. Cum nitidiss. figg. in charta Claudia.
 Hallens (Jo. Sam.) Werkstaette der heutigen Kuenste. Brand. & Lips. 761. IV vol. cum figg. aeri incis.
 Hardt (Herm. von der) Concilium Constantiense. Frf. & Lips. 699 & 700 c. figg. II vol. f.
 Hasii (Jo. Matth.) 1) Phosphorus Historiar. Lips. f. 2) Reich Davids und Salomons mit Landcharten. 754. f.
 Hazarts (Corn.) Kirchengeschichte, oder cathol. Christenthum in allen vier Theilen der Welt. Viennae 676-701. III Tom. & Vol. c. multis figg. aeneis. f.
 Heckeri (Jo. Jul.) Flora Berolinensis (Fasciculus herbarum, artificiose quoad formas, non vero colores, expressarum.) Berol. 756. f.
 Heineccii (Jo. Mich.) 1) Scriptores rerum germ. Frf. ad M. 707. f. 2) Syn- tagma de Sigillis vet. Germ. aliarumque nationum. Frf. & Lips. 709. c. figg. f.
 Henry (Matth.) Annotations on the Bible. Lond. 707-21. VI Tom. f.
 — — Works. Lond. 726. III Tom. f.
 Hesychii Lexicon, cum notis varior. editis & ineditis. cura Jo. Alberti. Lugd. B. 746. II vol. f.
 Hieronymi Stridonens. opera. Edit. Frobenii Basil. 1553. IX. Tom. f.
 — — eadem, cum additionibus. Frf. & Lips. 684. XI Tom. in fol.
 Hilarii Pictauiens. opera, ed. Colon. 1617. f.
 — — eadem, ed. Veronens. 730. II vol. f.

Hirsch (Io. Christ.) teutschen Reichs Münz Archiv. Nor. 756-61. VII vol. f. Historie, allgemeine der Natur. Hamb. & Lips. 750. sq. VI Tomi c. figg. aeri incis. 4.

— — allgemeine der Reisen zu Wasser und zu Lande, oder Sammlung aller Reisebeschreibungen. Lips. 747-71. XX vol. 4. c. multis mappis geograph. & figg. aeri incis.

Hockers (Io. Lugd.) heilsbrunnischer Antiquitäten Schatz. Onolz. 731 f. c. figg.

Hoffmanni (Io. Iac.) Lexicon vniuersale eruditorum. Lugd. B. 698. IV vol. f.

Homanni (Io. Bapt.) Atlas nouus maior. Nor. 710. II. f. max.

Hondorfii (Andr.) 1) Calendarium Sanctorum Frf. ad M. 575. f. 2) idem continuatum & perfectum a Sturmio. ib. 587. f. 3) theatrum hist. editum a Phil. Lonicero. Frf. ad M. 586. III Tom. f.

Horst (Tilm. von der) Theatrum vniuersale Machinarum. Amst. 736. c. multis figg. aeri incis. in fol. max.

Hospiniani (Rod.) 1) Concordia discors. Tig. 607. 2) de Festis Christianor. ib. 593. 3) idem opus. ib. 612. 4) Hist. iesuitica. ib. 619. 5) Hist. Sacramentaria. T. I. Tig. 598. T. II. ib. 602. 6) de Monachis L. VI. Genev. 669. 7) de templis Christianor. Tig. 587. VII. Tom. f.

Hannii (Aeg.) thesaurus apostol. & euangelicus. Witt. 1705 & 6. II vol. f. Iacobaei (Oligeri) Museum regium Christiani V. Daniae regis. Hafniae 1696. c. multis figg. aeri incis. f.

Iansson (Io.) neuer Atlas oder Weltbeschreibung. Amst. 638. II. vol. fol. max.

Imhofii (Iac. Guil.) 1) notitia Imp. germ. procerum historico-heraldico-genealogica. Tub. 732. II vol. f. 2) Hist. Italiae & Hisp. geneal. Nor. 701. f. 3) Corpus historico-geneal. Italiae & Hisp. ib. 702. f.

Imhofii (Lazari) Historien Saal. Basil. 736. c. figg. aeri incis. V vol. 4.

Ionstoni (Io.) 1) Hist. nat. de arboribus. Frf. ad M. 665. 2) Hist. nat. de auibus. ib. 650. 3) de insectis. L. III. de serpentibus & draconibus L. II. ib. 653. 4) de piscibus. ib. 662. 5) de quadrupedibus ib. 653. V. vol. c. figg. aeri incis. permultis. f.

Iosephi (Flauii) opera omnia, gr. & lat. cum notis Hudsoni, ex recens. Sigeb. Hauercampi. Lugd. B. & Vltraj. 724. II vol. f.

Iouii (Pauli) hist. sui temporis. Lutet. 553 & 54. II Tom. f.

Keppleri (Io.) tabulae Rudolphinae. Vlmae 627. f.

Kniphofii

- Kniphofii (Io. Hier.) Herbarium viuum. Centur. I & II. Halae 757. c. figg. ad viuum pictis. II vol. f.
- Kniphofii (Jo. Hier.) lebendiges Officinal Kraeuter Buch. Erfurt 733. II vol. f.
- Knorrens (Ge. Wolfg.) Sammlung von Merkwürdigkeiten der Natur und Alterthümer des Erdbodens, welche petrificirte Koerper enthaelt. Nor. 755. Cum. figg. aeri incis, & mira arte ad viuum coloribus distinctis. in fol. regio.
- Koeleri (Io. Dav.) descriptio orbis antiqui in XLV tabulis, S. Atlas maior vet. Geograph. f. max.
- — Münzbelustigungen. Nor. 729-747. XX Tomi cum II Tomis indicum. 4.
- Kroenung, preussische, in XX Kupfertafeln vorgestellt durch Io. Ge. Wolfgang. Berol. 712. in fol. regio.
- Labbei (Phil.) Collectio Conciliorum. V. Coletus.
- Langii (Ioach.) apocalyptisches, apostol. dauidisches, salomonisches, euangelisches, historisches, mosaïsches und proph. Licht und Recht. Halae & Lips. 728-38. VII vol. f.
- — Gloria Christi. Amst. & Lips. 740. f.
- Lankisch (Fr.) Concordantiae Biblior. hebraeo & graeco-germanicae. Lips. & Fr. 680. II vol. f.
- Lansbergii (Phil.) tabulae motuum cael. perpetuae. Middelb. Zelandiae 653. f.
- a Lapide (Corn.) 1) Comment. in Acta Ap. S. t. 2) in Cantic. Canticor. & L. Sap. Antw. 638. 3) in Ecclesiasticum. ib. 643. 4) in Epp. Pauli. ib. 627. 5) in Epp. canon. & Apocal. Paris. 631. 6) in IV Euangelia. II Tom. Lugd. 685. 7) in XII. Proph. minores. Antw. 628. VIII Tom. f.
- Launoii (Jo.) opera omnia, Tomis X. Col. Allobr. 731 & 32. X vol. f.
- Leges (Jean) histoire generale des Eglises des Valleees Vaudoises, à Leyde. 1669. c. multis figg. aeri incis. f.
- — idem opus, germ. conuersum a Jo. Fr. Schweinitz. Wratisl. 750. c. figg. 4.
- Lehmanni (Chph.) Acta publ. pacis religionis. Frf. ad M. 707. Lehmannus suppletus & continuatus. ib. 709. it. Lehmanni suppleti Tomus novus f. Hist. diplomat. de statu relig. ev. in Hungaria. ib. 1710. IV vol. f.
- — Chronica der freien Reichsstadt Speier. Frf. ad M. 698. f.

- Leibnitii (Godofr. Guil.) Scriptores rerum brunsvicens. Hanov. 707, 10 & 11. III vol. f.
- Leupoldi (Jac.) theatrum machinarum mathematicum. Lips. 724-27. IV vol. in fol. m.
- Lexicon, allgemeines histor. cum continuat. Lips. 722 sq. V vol. f.
- Lexicon vniuersale magnum Zedleri. Lips. & Halae 743 sq. LXII vol.
- Leydekkeri (Melch.) Respubl. Hebr. Amst. 704. II Tom. f.
- Lighthfooti (Jo.) opera. Vltraj. 699. II vol. f.
- Lindenbrogii (Erpoldi) Scriptores rerum septentrionalium, c. praef. Jo. Alb. Fabricii. Hamb. 736. c. figg. f.
- Lipsii (Justi) opera omnia. Vesal. 675. c. figg. aeri incisis. IV vol. 8.
- de Lubieniezki (Stanisl.) theatrum cometicum. Lugd. B. 681. II vol. c. figg. f.
- Luciani Samosat. opera, noua vers. Tib. Hemsterhusii & J. Matth. Gesneri, graecis scholiis ac notis paene omnium Commentatorum, & ineditis Brodaeii, Hemsterhusii &c. Amst. 743. it. Lexicon Lucianum J. Fr. Reitzii. Traj. ad Rh. 646. IV vol. 4.
- de Ludewig (J. Petri) 1) scriptores Bambergenses. Lips. 718. f. 2) Scriptores germanici. ib. eod. 3) Scriptores Wirceburgenses. Frf. ad M. 713. III Tom. f.
- Ludolfi (Jobi) allgemeine Schaubühne der Welt. Frf. ad M. 699. 701. 713. 718. IV vol. f.
- Lundii (Jo.) juedische Heiligthuemer. Hamb. 704. c. figg. aeri incisis. f.
- Lunigii (Jo. Christ.) Germania diplomatica, f. Spicilegium ecclesiast. cum continuat. Lips. 716 sqq. IV vol. f.
- Mabillonii (Jo.) Annales Benedictinorum. Paris. 707-713. V vol. f. cf. Acta.
- Magazin (hamburgisches) XXIV. Tomi. Hamb. 747-762. c. multis figg. 8.
- — (neues hamburg.) ib. 767-71. IX Tom. c. figg. 8.
- Marande (Louis de) Morales chretiennes. Paris. 645 & 48. III vol. f.
- Martiniere (Bruzen de la) geographisches Lex. Lips. 744-50. XIII vol. f.
- Mather (Cotton) Americana Christi Magnalia, or ecclesiastical History of New England, in seven Boock's. Lond. 702. f.
- Matthioli (Jo.) Herbarium, c. figg. ligno incisis. Pragae 563. f. it. eiusdem Herb. ed. Joach. Camerarii. Frf. ad M. 590. f.
- Maximi (St.) operum Tomi duo, studio Franc. Combessii. Paris. 673. f.
- Meibomii (Henr.) Scriptores rerum germanic. Tomi III. Helmst. 688. f.
- Meiern

- Meiern (Jo. Gottfr. v.) Acta pacis Westphal. Hannov. 734. VI vol. f.
 — — Acta pacis executionis. Tom. I. Hannov. & Tubing. 736. f.
 Melanchthonis (Phil.) Chronicon Carionis. Witt. 1560. 8. it. ibid. 572. f. it.
 ibid. 580. f. it. germanice ibid. 588. f.
 — — Corpus doctrinae. Frf. ad M. 560. f. it. Lips. 560. f. it. Seruestae
 580. f.
 — — Opera, ex edit. Casp. Peuceri. Witt. 572 & 73. IV vol. f.
 Memoires pour servir à l'histoire de Brandebourg. Tomes III. à Berlin.
 767. c. iconibus aliisque figg. nitidiss. aeri incis. 4. max.
 Memorials of eminent Persons. Lond. 744. f.
 Mercatoris (Marii) opera, ex edit. Garneri. Paris. 673. II Tom. f.
 Meriani (Jo.) 1) Topographia Electoratus Brand. & Ducatus Pomera-
 niae. Frf. ad M. f. 2) Topographia Sax. inf. ib. 653. f. 3) Topograph.
 XVII. Prov. Belgiae. ib. 659. f. III vol. cum figg.
 Millii (Jo.) Nouum Test. c. variis lect. Oxon. e theatro Scheld. 707. f. —
 Idem, cum notis Lud. Kusteri. Amst. 710. f.
 Mirabelli (Nanni) & alior. florilegium magnum. Argent. 645. II vol. f.
 Missale rom. ex decreto Conc. Trid. restitutum. Antw. 619. f.
 Mollerii (Jo.) Cimbria litterata. Hafniae. 744. III vol. f.
 Montfaucon (Jo.) Antiquitatum epitome per I. I. Schaz. Norimb. 759.
 f. min.
 Muratori (Lud. Ant.) Geschichte von Italien. Lips. 745-50. IX vol. 4.
 Murga (Petri de) 1) de beneficiis eccl. Lugd. 684. f. 2) opera canon. &
 moralia. ib. eod. f.
 Musculi (Andr.) loci communes theol. Erph. 563. II Tom. f.
 Nachrichten von alten und neuen theol. Sachen, f. Unschuld. Nachrich-
 ten. Lips. 701-37. XXXVII vol 8. Fortgesetzte Sammlungen &c. ib. 740-
 50. XI vol. cum III voll. indicum in totum opus. 8. Neue Beitrage
 &c. cum iconibus. ib. 751-60. X vol. 8.
 Nicephori Callisti hist. eccl. gr. & lat. Lutet. 630. f.
 Nicolai (Phil.) opera germ. Tomis IV. Hamb. 617. II vol. f. opera lat. per
 Ge. Dedekennium. ib. eod. II T. f.
 Nouarini (Aloyfii) 1) Matthaeus & Marcus expensi. Lugd. 642. 2) Lucas
 expensus. ib. 643. 3) Actus Apostol. expensi. ib. eod. 4) Joannes & Ja-
 cobus expensi. ib. eod. 5) Petrus & Paulus expensi. ib. 645. V Tomi f.
 Olearii (Gottfr.) opera Philostratorum. Lips. 709. f.

- Olearii (Jo.) biblische Erkläerung. Lips. 678-81. V Tomi. f.
 Oliuae (Jo.) Commentationes ethicae in selecta S. S. loca. Tomi III. Lugd.
 677 & 79. f.
 — — Stromatum Tomi III. ib. 679. f.
 Origenis Commentaria in SS. cum interpretat. & notis Petri Dan. Huetii,
 Col. 685. f.
 — — opera, studio Car. de la Rui. Paris. 733. III vol. f.
 Osiandri (Lucae) lucubrationes in V. & N. Test. Tom. II-IX. Tub. 576-
 585. VII vol. 4.
 Oudini (Casim.) Comment. de scriptoribus eccl. antiquis. Frf. & Lips.
 722. vol. III. f.
 Ouidii Nasonis opera, cum Micylli, Ciofani & D. Heinfii notis, cura P.
 Burmanni. Amst. 727. IV vol. 4.
 Papal usurpation and Persecution in ancient and modernes times. Lond.
 712. f.
 Paracelsi (Theophrasti) opera omnia. Geneuae 658. IV vol. f.
 Parr (Elnathon) Work's. Lond. 632. f.
 Patini (Car.) numismata Imperator. roman. Arg. 671. c. figg. aen. f.
 — — familiae romanae Vrsini in antiquis numismatibus. Paris. 663. c.
 figg. aen. f.
 Pauli (Car. Fr.) preuss. Staatsgeschichte. Halae 760-769. VIII vol. 4.
 Penthers (Io. Fr.) Anleitung zur Baukunst. Aug. Vind. 762. IV Tom. f.
 c. multis figg. aen.
 — — Bauanschlag. ib. 743. f. c. figg. a.
 Perrault, Charras und Dodarts Abhandlungen zur Naturgeschichte der
 Thiere und Pflanzen. Lips. 757 sqq. III vol. in 4. c. figg.
 Petauii (Dion.) opus de theol. dogmatibus. Antw. 700. VI Tom. f.
 Philosophical Transactions. Vol. XLVIII-L. Witt. 768 sq. IV. vol. cum
 multis figg. 4.
 Picinelli (Phil.) mundus symbolicus, ex italico latine conuersus, & volu-
 mine auctus ab Aug. Erath. Col. Agr. 695. II Tom. f.
 Pitisci (Sam.) Lexicon antiquitatum. Leowardiae 1713. II vol. f.
 Pocoks (Rich.) Beschreibung des Morgenlandes uebersezt von Christ.
 Ernst v. Windheim. Erlang. 754 & 55. III vol. 4. c. multis figg. aen.
 Poleni (Io.) vtriusque thesauri antiquitatum supplementa. Venet. 737.
 V vol. f.

- Poli (Matth.) Synopsis Criticorum sacrorum. Frf. ad M. 678 & 79. V vol. f.
- Pollucis (Iulii) onomasticon, gr. & lat. emendatum & notis variorum ac suis illustratum a I. H. Lederlino & Tib. Hemsterhusio. Amst. 706. f.
- Puffendorf (Sam. de) 1) Comment. de rebus a Carolo Gustavo, Sueciae rege, gestis. Nor. 696. III vol. f. 2) Comment. de rebus gestis Frid. Wilh. Magni Elect. Brand. Berol. 695. II vol. f. 3) Comment. de rebus suecicis. Frf. ad M. 715. f. 4) schwedische und teutsche Kriegesgeschichte. Frf. ad M. & Lips. 688. f.
- Ramben (Aeg.) heil. Benedictiner Jahr. August. Vind. 710. III T. 4. c. multis iconibus Sanct. Bened.
- Rapin (Paul v.) allgemeine Gesch. von England. Halae 755-60. XI vol. 4.
- Raynaldi (Odorici) Continuatio Annalium Baronii. Tom. XIII. Col. Agr. 693. Tom. XIV-XX. ib. 694. 691. 690. 694. 694. 693. 694. VIII Tom. f.
- Rittershusii (Conr.) 1) Exegesis hist. genealogiarum Impp. Ducum &c. Tub. 674. f. 2) genealogia Impp. Ducum &c. ib. 664. f. 3) Spicilegium genealogicum, ib. 683. f.
- Rollins (Car.) Hist. alter Zeiten und Voelker. uebersezt von Gottfr. Ephr. Müller. Dresd. & Lips. 738-749. XIII. Tom. 8.
- — Roemische Hist. Lips. & Berol. 739-63. XVI T. 8. Creviers Roem. Kaiserhist. Dresd. & Lips. 456-68. XII. T. 8. le Beau Gesch. des morgenl. Kaiserthums, als eine Fortsezzung Rollins und Creviers. Lips. 756-71. VIII Tomi 8.
- — neuere Gesch. der Chineser, Japaner, Indianer &c. Berol. 755-69. XIV Tom. 8.
- Ruperti Tuitiensis 1) de glorificatione Trinitatis, & process. Sp. S. L. IX. Col. 526. 2) Comment. in Ioannem. L. XIV. ib. eod. 3) in Matth. L. XIII. ib. eod. f. 4) opera omnia. Mogunt. 631. f.
- Rusen (Henr.) & Gerh. Malderi Praxis fortificat. Frf. 1666. c. figg.
- Rymeri (Thomae) acta publ. inter Reges Angliae & alios Reges ac Principes. Hagae Com. 739-45. X vol. f.
- de Sallengré (Alb. Henr.) thesaurus nouus antiquitatum. Venet. 735. III vol. f.
- Sandrarts (Joach. v.) teutsche Maler Academie der Bau- Bildhauer und Malerkunst. Nor. 768. sqq. cum permultis egregijs delineationibus aeri incis. IV vol. f.

- Saxonis Grammat. historia danica, cum notis Steph. Jo. Stephani. Sorae. 644. f.
- Schaefers (Jo. Jac.) 1) Abhandlungen von Insecten. II T. Regensb. 764. 4. 2) erleichterte Arzneikraeuter Wissenschaft. ib. 759. 4. 3) Vtrumque opus c. figg. aen. ad viuum pictis.
- Scheuchzeri (Jac.) Physica sacra, cum Pfeffingeri delineationibus ultra sexcentis elegantiss. Aug. V. & Vlmae. 731. V vol. f.
- Schneideri (Dan.) allgemeines bibl. Lex. mit Jo. Ge. Pritii Vorrede. Frf. ad M. 731 & 32. III vol. f.
- Schotti (Casp.) 1) Cursus mathemat. Bamb. 677. f. 2) Magia vniv. naturae & artis. Herbig. 657-59. IV vol. 4. c. figg. 3) technica curiosa. Nor. 687. 4. c. figg.
- Schublers (Jo.) Zimmermannskunst. Nor. 749. c. figg. f.
- See Atlas von Jac. Colom. Amst. 668. fol. max.
- Sellii (Jo.) hist. nat. teredinis marinae. Traj. ad Rh. 733. c. delineatt. coloribus distinctis. 4.
- Senecae (L. Ann.) opera, a J. Lipsio emendata. Ed. IV. ab vltima Lipsii manu, aucta per Libertum Tromondum. Antw. ex offic. Plant. 652. f.
- Sigonii (Car.) Fasti consulares, it. de antiquo iure Rom. it. Chronologia rom. it. de rep. Hebraeor. &c. Hanov. 609. f.
- Sleidani (Jo.) Beschreibung geist- und weltlicher Sachen durch Oseam Schadaeum. Argent. 621. II vol. f.
- Sleidanus rediuius durch Gothard. Arthusium. Frf. ad M. 618. f.
- Spanhemii (Fr.) opera omnia theol. in III Tomos diuisa. Lugd. Bat. 701 & 703. II vol. f. cum figg.
- Speidelii (Jo. Jac.) bibliotheca iuridica, editoribus Io. Iac. Curtio & Io. Dav. Moeglingio. Nor. 738. II vol. f.
- Spenceri (Io.) de legibus ritualibus Hebraeor. L. IV. Tub. 732. f.
- Speneri (Phil. Iac.) Heraldica. Frf. ad M. 690. f. c. figg.
- Stackhouse (Thom.) history of the Bible. Lond. 749. II vol. f.
- Sturmii (Leonh. Christoph.) 1) Prodomus Architecturae Goldmannianae. Aug. Vind. 714. c. figg. f. 2) Architectura ciuilis, cum XII. singulis scriptis ad eam pertinentibus. ibid. 718-20. c. figg. f. 3) verneuerter Goldmann, oder die ganze Ciuil Baukunst. Aug. V. 721. c. figg. f. 4) Anleitung zur Krieger Baukunst. Nor. 736. c. figg. f. 5) Collegium experi-

- perimentale curiosum P. I. Nor. 676. P. II. ib. 685. cum multis figg. 4.
 6) Mathesis compendiaria. Altd. 698. f.
 Suiceri (Casp.) thesaurus ecclesiast. ex scriptis Patrum graec. Amst. 682. f.
 Surenhusii (Guil.) Mischna, f. totius hebr. iuris, rituum &c. systema.
 Amst. 698. VI Tom. f.
 Swammerdams (Jo.) Bibel der Natur. Lips. 752. cum figg. aen. elegantiss. f.
 Tabernae montani (Jo.) Herbarium. Basil. 731. II vol. f.
 Taciti (C. Corn.) opera, a Justo Lipsio postremum recensita, it. C. Velleii Paterculi hist. cum eiusd. Lipsii auctoribus notis. Antw. ex off. Plant. 668. f.
 Tamburinii (Ascan.) de Juribus Abbatum & aliorum inferiorum Praelatorum. III Tom. Lugd. 650. f.
 Tertulliani opera, cum not. Erasmi & Beati Rhenani. Bas. 562. f. it. eadem, cum notis Nic. Rigaltii. Lutet. Paris. 675. f.
 Theatre de la grande Bretagne. Lond. 715 & 16. Opus complectens mille admodum delineationes nitidissimas, aeri incisas, chartraque regia impressas. vol. III.
 Theatrum Europaeum variorum auctorum, Abelini, Schlederi &c. cum delineatt. Meriani, aeri incis. Frf. ad M. 633-707. XV vol. f.
 Theatrum totius Italiae. Amst. ap. Jo. Blaeu. Amst. 705. Merae sunt delineatt. nitidiss. III vol. f. max.
 Theatrum statuum Sabaudiae & Pedemontii. Amst. 1682. Ingens vol. delineatt. elegantiss. complectens, aeri incisas, in fol. max.
 Thesaurus numismatum modernorum huius seculi, mit beigefügter lat. und teutscher Erkläerung. Nor. S. a. II vol. c. figg. f.
 Thuani (Jac.) historia sui temporis. IV Tom. Frf. 617. 625. 628. f. it. aliud exemplar, T. I & II. ib. 625. T. III. 658. T. IV. 628. VIII Tom. f.
 Tillemont (le Nain de) Histoire des Empereurs. Vener. 1732. VI vol. 4.
 — — Memoires ecclesiastiques. ib. eod. XVI. vol. 4.
 Trithemii (Jo.) 1) Annales Hirsaugienfes. S. Galli. 690. II vol. f. 2) opera per Jo. Busaeum. Mogunt. 1605. f.
 Velferi (Marci) opera historica, accurante Chph. Arnoldo. Nor. 682. f.
 Vgolini (Blasii) thesaurus antiquitatum sacrarum. Venet. 744-70. XXXIV vol. f.
 Vitringae (Campegii) Comment. in Jesaiam. Herb. 715. II vol. f.
 Vogelii (Matth.) theol. Schatzkammer heil. Schrift. Tub. 587-591. IV vol. f.

50 DE BIBLIOTHECA COEN. BERGENS.

- Volaterrani (Raph.) Commentarior. vrbano. L. XXXVII. Bas. 559. f.
 Vossii (Gerh. Jo.) 1) epistolae, collectore Pauli Colomesei, acc. dodecas
 epp. Ge. Hier. Velschii. Aug. V. 691. f. 2) Etymologicon lat. linguae.
 Amst. 662. f. 3) Theologia gentilis. Amst. 668. f.
 Vsserii (Jac.) annales V. & N. Test. Genev. 722. f.
 Walenburch (Adr. & Petri) tract. de controuersis fidei. Col. Agr. 699
 & 70. II vol. f.
 Walters (Casp.) 1) Architectura hydraulica. Aug. Vind. 765. 2) Beschrei-
 bung einiger Dachwerke. ib. 725. II Tom. f.
 Warners (Ferd.) ecclesiastical history of England. Lond. 756 & 57. II vol. f.
 Welleri (Hier.) opera lat. Lips. 702. — german. ib. eod. II vol. f.
 Werners (Fr.) Prospecte von Breslau. 4.
 Whartoni (Guil.) Anglia sacra. Lond. 691. II vol. f.
 Wilhelmi (Jo.) Beschreibung und Verreissung vieler vornehmen Dach-
 werke. Nor. 705. II vol. f.
 Wilisch (Chr. Fr.) Biblia parallelo-harmonico-exegetica. Tomi V. Fri-
 burgi 739 & 42. Lips. 753-64. f. m.
 de Wiquefort histoire de la republique des Provinces unies. Lond. 749.
 III vol. f.
 Wolfii (Jo.) Lectiones memorabiles & reconditae. ib. 671. II vol. f.
 Zahnii (Jo.) 1) Telescopium s. Oculis artificialis. Herbip. 685. f. 2) mundi
 mirabilis oeconomia. Nor. 696. cum figg. f. m.
 Zanchii (Hier.) opera theologica. Heidelb. 605. Tom. VIII. f.
 Zwingeri (Theod.) theatrum vitae humanae. Bas. 586. II vol. f.
 Zyl (Jo. van) theatrum machinarum vniuersale. Amst. 734. cum permul-
 tis delineatt. aeri incis. in fol. max.

Libri variis de causis rari & memorabiles,
ordine alphabetico.

Accomplissement des Prophetes &c. a Rott. 1686. it. Suite de l'Accompl. ib. 687. 8vo. Cf. Salthenii Bibl. n. 2701. fq.

Acta Colloquii Aldeburgensis, bona fide absque omni adiectione ex originali descripta typis Voegelianis. Lips. 1570. in fol. v. Bunem. Cat. rariss. p. 59.

Aeneae Sylvii de Bohemorum origine ac gestis historia. Salingiaci 1538. 8.

Frustra apud multos, huius rei peritos, notitiam huius editionis quaesivi, unde eam raram esse existimo. Nouit ramen eam Contr. Gesnerus in Bibl. p. 12. scribens: Hoc opus — Basileae excusum est

a. 1532. deinde Salingiaci ap. Jo. Soterem. 1538.

Aeschinis & Demosthenis opera, cum utriusque auctoris vita, & Vlpiani Commentario, novisque scholiis, ex quarta, eaque postrema recognitione, graecolatina. Variis lect. sex codd. impressorum, duorum MSS. adaucta, & annotatt. illustrata per Hier. Wolf. Basil. ex off. Heruag. 1572. in folio magno.

Vffenbachius T.I. Cat. p. 658. editioni recentiori Frf. 1604. pretium 6 thalerorum statuit, quanto magis haec, antiquior, rarior & splendidior, editio tanti aestimanda est!

Aesopi Phrygis fabulae, gr. & lat., cum aliis opusculis, quorum index proxima refertur pagella. Tubingae. p. Vlr. Morhardum. 1546. 8.

Primum in hoc libello exstat vita Aesopi, graece a Max. Planude conscripta, tum Aesopi & Gabriae fabulae, item excerpta ex Aphthonio & Philostrato leguntur. Sequitur Homeri batrachomyomachia, Musaeus de Ero & Leandro, Agapetus de officio regis, Hippocratis iusiurandum, omnia graece & latine. Tandem additur tragoedia graece solummodo, sub titulo γαλεωμυομαχία (felium cum muribus pugna.)

Agricolae (Rod.) de re metallica L. XII. vna cum libro de animantibus subterraneis. Basil. ap. Froben. 1561. in fol. cum multis fig.

Contr. Bunem. Cat. libr. rariss. p. 55. it. Sinceri neue Nachrichten &c. p. 152. qui edit. Basil. multo recentiore (a. 1621.) raram pronunciat.

Agrippae (Corn.) opera. Lugd. p. Beringos fratres. 1600. 8. 2 vol. (Castrata quidem editio, nihilominus tamen infrequens.)

Ainsworth (Henry) Annotations upon the five Bookes of Moses, the Book of the Psalms, &c. London. 1639. fol. V vol.

Alcoranus Mahumeti. V. Bibliander.

Alconarus Franciscanorum. Frf. 1542. in 8.

Cf. Vogtius, qui de edit. Witt. huius anni, formae quartae, agit, it. Salthen. p. 250. Bibl. suae, & quos appellat auctores; Reimmann. in Cat. Bibl. Theol. crit. p. 163. Horum nemo huius edit. Francof. in forma oct. mentionem facit.

L'Alcoran des Cordeliers, en latin & en françois. a Geneve 1578. 8. V. B.

Alexandri (Natalis) historia eccl. Vet. Nouique Testamenti, ab O. C. ad an. C. 1600. & in loca eiusdem insignia dissertationes historicae, chronol. criticae, dogmaticae. Paris. 1699. VIII Tomi. fol. IV vol.

Vogtius hoc opus praetermisit, quod tamen non modo rarum est, verum etiam pretiosum, & aliquando 8vo immo 100 floren. pretio venditum. cf. B. Salth. p. 14. In auctione Cyprianica, cuius Catalogum cum pretiis adscriptis habeo, pro 30 thal. haec editio vendita est.

Andreae (Io. Val.) Descriptio ciuis vere christ. Amst. 660. 12.

— — Fama Andreana reflorescens. Arg. 630. 12.

— — Gratitudo in bene meritos. Arg. 633. 12.

— — Herculis christiani luctae 24. ib. 615. 12.

— — Inuitatio fraternitatis Christi ad sacri amoris Candidatos. Arg. 671. 8.

— — Memorialia beneuolentiae, honori, amoris & condolentiae data. ib. 619. 12.

— — Theophilus, s. consilium de Christ. religione sanctius colenda. Lips. 706. 8.

— — Turbo, siue moleste & frustra per cuncta diuagans ingenium. Helicone iuxta Parnassum. 621. 12.

— — Turris Babel. Arg. 1619. 12.

— — Veri Christianismi libertas. Arg. 621. 12.

— — Freie Feder vom Uebelstande der Kirche Gottes. Frf. ad M. 678. 8.

— — Vox libera. Glukst. 667. 12.

— — Vnio Ecclesiae & schisma. Frf. 678. 12.

Rara

Rara esse haec & alia J. V. Andreae opuscula. Vogtius & ex eo Bauerus pronunciant, singillatim vero nulla indicant: Ego βιβλιο-φιλων causa potius singula, quae nostra bibl. habet, indicanda putavi, quia auctor ab indicibus plurimorum libellorum nomen abesse voluit. Praeterea, quod Vogtius pronunciat, non magni pretii esse libellos, non de omnibus dixerim: etenim *fama Andreana* multa continet de Jac. Andrea singularia; libellus, quem inscripsit *turbo* belle & ingeniose multotum discentium vitia traducit &c.

Anthologia graecorum epigrammatum, cum notis Jo. Brodae. Paris. 1600. f. B.

Antiquitates eccl. orientalis Barberini, Holstenii, Morini &c. Lond. 1682. 8. Bibl. Salth. n. 1770.

Apollonii Rhodii argonautica, graece, cum scholiis gr. F. f. ex off. Brubachii 1546. 8. it. Jo. Hartungi lat. interpretatio. ib. 550. 8.

Aristeae historia de legis diuinae ex hebraica lingua in graecam translatione, per LXX. Interpretes, cum versione latina Matth. Garbitii, Basil. ap. Jo. Oporin. 561. 8.

Editio omnium prima, & rara. B.

Aristotelis opera, graece. Addita nonnunquam, ob argumenti similitudinem quaedam Theophrasti, Alexandri, Cassii, Sorionis, Athenaei &c. opera & studio Fr. Sylburgii. Francof. ap. Wecheli haer. 1187. 4. V vol.

Bünem. hanc ed. raram pronunciat, eique sex thalerorum pretium statuit, in Cat. p. 105.

Arnobii Afri Comment. in Psalmos. Bas. 522. 4.

Prima haec est editio, teste Fabricio, in Bibl. lat. med. aevi T. I. p. 363. cuius titulus Arn. Afrum falso memorat, cum opus sit Arnobii iun. Galli, ut docet Hambergerus, cum aliis. v. Bibl. Salth. n. 223.

Arnobii Afri Disputationes aduersus gentes. Cum recensione Viri Celebrissimi (Salmasii) & integris omnium commentariis. Lugd. B. 651. 4.

De raritate conf. Bibl. Salth. n. 222.

Arnobii A. Disp. adv. gentes, cum notis Theod. Canteri. Antw. 1582. 8.

Nitida, & ut mihi videtur non minus rara editio.

Artickel und Ursprung der Waldenser: und der Armen von Lugdun, auch Joannis Wicleffen und Io. Hussen. S. I. & a. in 4.

Athenaei Deipnosophistarum. L. XV. graece, ex recens. **I. Casauboni**, cum eiusdem animaduers., **Dalechampii** versione & notis marginal. **Heidelb.** 597. fol.

— — cum **Jac. Dalechampii** lat. vers. ex recens. **I. Casauboni**. **Lugd.** 1612. fol.

Auentini (**Io.**) bayerische Chronic. **Frfr.** 622. fol.

Ex pluribus edd. haec est ea, quam **Struuius** in **Bibl. hist.** p. 554. pro optima, utpote incastrata germanica, habet.

Baconis de **Verulamio** (**Franc.**) Opera omnia. **Frfr.** 1665. f. B.

de **Balmis** (**Abrah.**) מקנה אברהם peculium **Abrae**, i. e. Grammatica hebraea. &c. **Vener.** ap. **Dan. Bomberg.** 1523. 4.

V. Maschii Beitræge P. V. p. 253.

Batesii (**Guil.**) Vitae selectae aliquot virorum, qui doctrina dignitate atque pietate inclaruere. **Lond.** 681. 4.

Cf. **Schelhornii** Ergezlichkeiten &c. P. III. p. 857.

Bekker (**Balth.**) de betoverde Wereld, zynde en grondig onderzock van't gemeen gevoelen, angaande de Geesten, derzelver Aard en Vermogen, bewind en bedryf; als ook't gene de Menschen door derzelver kragt en gemeenschap doen: in twee Boeken. tot **Leuwarden** 1691. 8.

Editio prima, prohibita & rarissima. Sic **Bauerus** in **Cat. Sed. Bunem.** in **Catal. libr. rariss.** p. 108. ed. huius anni **Amstelodamensem**, & quidem ipsa **Bekkeri** manu notatam, indicat, & emtoribus pro **IV. thaleris** offert. Itaque vehementer scire velim, quatenam editio prima sit, & an in quibusdam haec inter se differant. Dubium me scilicet reddit non modo **Bunemanni** **Catal.**, sed **Reimmannus**, qui in **Bibl. theol. Catalogo** p. 782. scribit, opus hoc primum belgice a. 1690. produsse. Ceterum haec nostra editio perrara est, id quod satis ex eo apparet, quod hocce **Bekkeri** opus, belgico idiomate, in instructissimis iuxta ac numerosissimis **Bibl.** frustra quaeritur.

Appello **Bibl. Salthen. Schwarzianam**, **Ryssel.** &c. immo **Cypriani-**ca, quam tamen alia priuata non facile superauerit (utpote quae ultra **XI** millia voluminum habuit) caruit editione belgica. **Ludewigiana** autem adhuc numerosior, n. 11240. habet ed. **Amst.** 1693. in 4.

Bellarmini (**Rob.**) opuscula quinque: de **Adscensione mentis** &c. **Col.** 1626. 12. v. **Bibl. Salth.** n. 2741.

Bembi (**Petri**) opera. **Basil.** 556. 8vo. cf. **B. Salth.** n. 2054.

Beueregii

Beneregii (Guil.) Synodicon, s. Pandectae Canonum apostolicorum, gr. & lat. Oxon. 672. II vol. f. B.

Bezae (Theod.) disceptatio placida & christiana de hypostatica duarum in Christo naturarum vnione, & eius effectis, cum Io. Pappo. Gen. 1679. 8.

Bauerus in Catal. L. rar. ex Engelio citat huius libelli editionem sine loci mentione, anni vero 1597. Hoc vitium typographi, illud scriptoris minus attendentis videtur.

— — Responsio ad quaestionum & responsionum Dan. Hoffmanni, in grauissima de coena Domini controuersia, partem primam. Gen. 584. 8. B.

— — it. ad partem alteram. ib. 585. 8. B.

— — Conspicillum ad Dan. Hoffmanni demonstrationes ad oculum. Gen. 586. 8. B *).

Biblia germ. ex vers. Lutheri, dialecto Saxon. inferioris. Lubecae p. Lud. Dietz. 1533. in fol. V.

Cf. I. H. von Seelen Selector. litterar. Spec. V.

— — Witt. per Io. Luft. 1579. f.

Biblia germ. ex versione Luth., dialecto Sax. superioris. Witt. p. Jo. Luft. 1534. f.

Editio, cui Vogtius primum inter raros libros locum assignat.

— — Witt. per eund. 535. f. B.

Biblia germ. Wertheimensis. 735. 4. V.

Biblia latina, vers. vulg. Nor. 475. p. Ant. Koberger. 2 vol. f.

Cf. Reimmannus in Cat. Bibl. theol. crit. p. 239.

Biblia lat. vers. vulgatae. Basil. 507. f.

— — Basil. ap. Frob. 514. fol. min. Conf. supra Palaeotypa.

— — diligenter recognita & emendata, non paucis locis, quae corrupta erant, collatione hebr. voluminum restitutis. it. in calce fragmentum ex libro Athanasii de libris vtriusque Test. Nor. 522. 4.

Biblia

*) Alii adhuc libelli Bezae minores adnotis, Gen. 579. Explicatio duar. qu. de peste, vna, siue contagiosa? altera, an & quatenus sit Christianis per secessionem vitanda? ib. 580. tractatio de Polygamia. 591. tract. de diuortiis ib. eod. (omnes in) 8.

funt, qui vt eiusmodi schediasmata solent, rarefcere incipiunt, scil. Quaestionum & respons. christ. libellus. Gen. 587. Ej. pars altera, quae est de Sacramentis. Gen. 1600. Tractatio de veris & visibilibus eccl. cath.

Biblia iuxta vulg. vers. a mendis repurgata, Joannis Paris. Theol. industria illustrata &c. Adiectus est index peregrinarum vocum, earumque interpretatio. Paris. 522. f.

— — iuxta D. Hieron. versionem accuratissime castigata, ut illa Hier. editio in hac plana renata videri possit. Adiecta Chronographia ex Eusebio. Colon. 1530. in fol. min.

Has tres edd. vel ob antiquitatem raras, omisit Bauerus, in designatione rariorum vulgatae versionis editionum.

Bibliorum codex facer & authenticus Test. V. & N. ex hebr. & graeca veritate, quam proxime ad litteram quidem fieri potuit, fidelissime translatus in lat. linguam. Frf. 1591. 8.

Memorabilem esse editionem patebit ex iis, quae habet Reimm. in Cat. Bibl. Theol. crit. p. 239. In Baueri Catalogo & haec editio desideratur.

Biblia polonica. Amst. 1660. 8. B. p. 110.

Biblia polyglotta Briani Waltoni. c. fig. Lond. 1657. VI vol. fol.

Exemplar nitidum. B. p. 99.

Biblia vandalica. Witt. ap. haer. Jo. Kraft. 1584. fol. c. fig. ligno incis. Cf. Vogtius p. 124. & prae aliis Mylius in Mem. Bibl. Jen. p. 275.

Bibliandri (Theodori) Alcoranus Mahumetis, cum eius vita & rerum gestarum historia, it. refutationibus Alcorani. Tig. 1550. fol. B.

Bibliotheca fratrum polonorum (cum Brenii notis in T. N.) Irenop. (Amst.) 1656. VI vol fol. v. B.

Bismarci (Jo.) vitae & res gestae praecipuorum Theol., quorum ministerio Deus in postrema hac mundi senescentis aetate doctrinam Eccl. repurgavit &c. Witt. 1614. 4.

Cf. Catal. Vogtii p. 128. & Reimm. Cat. theol. p. 157.

Bongarsii (Jac.) gesta Dei per Francos. Hanoviae 1611. fol. cf. Bibl. Salth. n. 627.

Brafichellani (Jo. Mariae). Indicis libr. expurgandorum T. I. Romae & Bergomi 1608. 8. V.

Brecklingii (Fr.) libertas & potestas eccl. vindicata. 1664. 12.

— — Christus iudex. 666. cf. B. Salth. n. 2696 & 2706.

Brentii (Jo.) opera. Tub. 576-90. VIII vol. f. V.

Britannicarum rerum, id est Angliae, Scotiae vicinarumque insularum ac regionum scriptores vetustiores ac praecipui. Heidelb. 587. f. B.

Browe-

Broweri (Christoph.) *Antiquitates Fuldenfes, & Annales Treuirenfes*, cum continuat. Jac. Mafenii. Leodii. 670. f.

Cf. Freitagii App. litt. T. I. p. 466. (citante Bauero) Add. Bunem. in Cat. Libr. rariff. p. 69. qui X. thaler. pretium ftatuit.

Brufchii (Casp.) *Chronologia monafteriorum Germ. praecipuor. ac maxime illuftrium*, denuo edita a Sim. Bornmeiftero. Sulzbaci. 1682. 4. V. Bibl. Salth. n. 131.

Bruti (Steph. Junii) *Celtae Vindiciae (eccl. libertatis) contra tyrannos*, f. de principis in populum, populiue in principem legitima poteflate, 1580. S. l. 8vo.

Verus auctor eft Hub. Languetus. V. Placcii Theatr. Anon. n. 484.

Hanc edit. non dubito, quin rariorem iudicem Hannouerana 1595.

quam Mylius in Mem. Bibl. Jen. p. 593. indicat. Cf. Bunem. Cat. p. 119.

Brutum fulmen Papae Sixti V. aduerfus Henr. Sereniff. Regem. Nauarrae, & illuftriff. Henr. Borbonium Principem Condaeum. Vna cum proteftatione multiplicis nullitatis. Nahum 3. Reuelabo pudenda tua in faciem tuam, & regnis ignominiam tuam. S. l. & anno. in 8. In fine exftat Sixti V. declaratio contra Henr. Borb.

Indubitatam puto raritatem huius egregii fcripti, cuius auctor eft Fr. Hotomannus, vt docet Placcius in Theatro Anonymor. n. 651. de quo notatu digna legas ap. Mylium in Mem. Bibl. Jen. p. 573. cui addas licet Reimm. in Cat. Bibl. theol. crit. p. 72. In Baueri Catalogo hoc fcriptum, cum praecedente, immo & fequente, defideratur.

Bucani (Guil.) *inftitutiones theol. feu locorum communium chrift. relig. ex Dei verbo & praefantiff. Theol. orthodoxo confenfu expofitorum analyfis*, ad leges methodi didafcaliae quaeflionibus & refponf. conformata: atque in vsum Minifterii f. Candidatorum, qui fe ad examen doctrinae fubeundum parant, accommodatorum. Editio altera, emendatior & auctior. Accedunt tres indices 1) locor. com. theol. 2) testimonior. SS. quae citantur & explicantur. 3) rerum. Excudebat Jo. & Ifaias le Preux. (Geneuae) 1604. in 8.

Dedicatus eft liber Alb. Manuelli & Jo. Rod. Sagero, alternis conf. totique fenatui reip. Bernenf. Notabilem propterea iudico hanc editionem, quod prodiit multo ante, quam publice hic liber Londini combureretur, quod factum effe 1622. Vogtius docet, qui praeterea nullam editionem indicat. Nofta editio dicitur altera, &

in Bibl. Salth. aliam a. 1617. inuenio, sed quando prima omnium prodierit, nemo me hucusque docuit.

Bucelini (Gabr.) Aquila imperii Benedictina, f. gloria Benedicti &c. Veldkirchii. 679. f.

— — Annales Benedictini. Aug. Vind. 656. f.

— — Menologium Benedict. Veldkirchii. 655. f. B.

Buceri (Mart.) Enarrationes in sacra quatuor Euangelia. Basil. 536. it. in ep. Pauli. Arg. 536. f.

Mylius, l. n. p. 282. ed. Argent. 530. indicat & rarioribus adnumerat, sed & haec satis infrequens est, quam nostra Bibl. debet V. V. Abbati, Erh. Andreae Frommanno.

Budaei (Guil.) Commentarii gr. ling. Basil. 556. f.

— — de Philologia L. II. (Parif.) ap. Jod. Badium Ascens. 552. f.

— — de studio litterarum recte & commode instituendo. ib. eod. f.

Bullingeri (Henr.) der Widertoufferen Ursprung, Fürgang, Secten &c. in 7 Büchern. Zürich 560. 4.

Cf. Bibl. Salth. p. 254. n. 1233. vbi de hac edit. (postquam p. 23. aliam anni 1561. indicauerat) adiicitur; ist um so viel rarer: weil p. 237. sq. der Wiedertäufer Bekentniß beygefügt ist.

— — de Prophetarum officio. Tiguri 532. 8.

Scriptum egregium, cuius mentionem in multis, quos perlustravi, Catalogis non deprehendi Seruat & nostra bibl. Bullingeri germ. Scriptum: christlicher Ehestand. Turici 540. 8.

Buscheri (Statii) Crypto Papismus nouae Theol. Helmst. Hamb. 638. 4.

Cf. de raritate huius fisco addicti libri Vogtius, In Bibl. Cypriana venditus est pro 3 thal. 16 Gr.

Caluini (Jo.) interim adultero germanum. S. l. 1549. 8.

Cf. Sinceri neue Nachrichten. Vol. I. p. 231. 239. Engeli Spicil. p. 15. Maschii Beitr. P. VI. p. 448.

Camerarii (Joach.) Commentarii vtriusque linguae. Basil. 1551. f. B.

— — historica narratio de fratrum orthodoxorum ecclesiis in Bohemia, Moravia, Polonia &c. Heldelb. 605. 8.

V. Vogtius, & qui eum suppleuit Gerdesius, item, quos appellat Bauerus, quibus addatur Reimmannus in Cat. theol. p. 416. —

Libellum hunc esse censet? Immo libellorum plurimum est syntagma. Siquidem XIV. in hoc volumine continentur opuscula, rariora omnia.

Came-

Camerarii (Joach.) notatio figurarum dictionis ev. & apost. Lips. ap. Voegel. 572. 4. II vol. B.

Cani (Melch.) opera. Col. Agripp. 605. 8.

Notae raritatis opus, a Vogtio & Bauero praetermissum.

Caroli M. imperialia decreta de cultu imaginum &c. collecta a Melch. Goldasto. Frc. 608. 8. V. B.

Casellii (Jo.) epithaphium Borcholdi. Helmst.

In ingenti numero opusculorum Casellii plura quidem difficulter inuenienda sunt, vt Burkhardus in epistola de vita & meritis Casellii passim proficitur, sed ἐπιτάφιος Borcholdo perscriptus tantae raritatis visus est Schelhornio, vt eum integrum Amoenitat. litt. P. II. infereret.

Cassandri (Ge.) & Ge. Wicelii de sacris sui temporis controuersiis, libri duo. Cura Herm. Conringii. Helmst. 1659. 4. cf. Bibl. Chr. Fr. Schmidii p. 85.

— — de officio pii ac publicae tranquillitatis vere amantis viri, in hoc religionis diffidio. 1561. S. l. 4.

Prima editio notabilis scripti Cassandri, qui nomen in inscriptione dissimulauit, quae certe multo rarior est, quam collectio Conringiana.

Cassiodori (Marci Aur.) Formula Comitum Achiatorum, cum Comment. Meibomii. Helmst. 1668. cf. Bibl. Salth. p. 75.

Castelli (Edmundi) Lexicon heptaglotton. Lond. 669. II vol. fol. V.

Catalogi Librorum ms. Angliae & Hiberniae, in vnum collecti, c. indice alphab. & vita Bodleii. Oxon. e theatro Sheld. 697. fol.

V. Bibl. Salth. p. 147. add. Reim. Bibl. litt. p. 3.

Cernitii (Jo.) Electorum decem, e familia Burggrauiorum Nor. Icones & res gestae, cum Genealogiis. Berol. 628. in fol. min. V. B.

Chytraei (Dav.) Historie der augsp. Confession. Rostochii 576. 4. it. Magd. 584. it. Isleb. 599. 4.

Conf. de raritate primae Ed. Rostoch. Bibl. Salth. n. 291. add. Reimm. in Cat. theol. p. 35.

Ciceronis consolatio. Liber nunc primum repertus & editus. S. l. 585. 8.

Vna ex primis edd. huius foetus supposititii Sigoniani: namque prima editio, (notante Fabricio in Bibl. lat. T. I. p. 138.) Venetiis 1583. prodiit. Eam secuta est Bononiensis, cum Riccoboni iudicio contra illam consolatur, & Sigonii orat. pro ea, anno 1583. tum Norimb. 584. de-

nuo prodiit, quam ed. indicat Mylius in Mem. Bibl. Jen. p. 137. Huius anni Erfordiensis quoque notat Fabricius, l. ind., sed hanc nostram, quae hoc modo quinta esset, & Norimbergae, ut coniecto, prodiit, non vidit.

de Clemangis (Nic.) liber de corrupto eccl. statu. S. l. & a. 4.

Videtur Basil. a. 1519. typis exscriptus nam Eubulus Cordatus eo anno hunc librum e Vaticana Bibl. Montefio misit, ut praefixa epistola docet. Liber ob ipsam materiam, & auctoris libertatem dicendi, rarus est, qua scil. meruit, ut a Bellarmino inter prohibitos libros referretur hic eius foetus. Eadem rara editio adhuc semel adest, itemque illa recentior Helmst. 1667. quam & Reimm. in Cat. theol. p. 359. recenset.

Coelestini (Ge.) Historia Comitiorum August. 1530. celebratorum. Frcf. ad Od. 577. f.

Cf. Vogtius, add. Bunemannus in Catal. Libr. rar. p. 65. n. 101. qui huic libro pretium VII. thalerorum statuit. Ill. ab Vffenbach, in Bibl. Vol. I. p. 610. eum pro V thal. emtoribus offert. Sed hi edit. a. 1597. memorant, quae quidem nitore quodam modo praestat huic antiquiori, attamen raritate a nostra vincitur, de qua v. Maschii Beitrage zur Gesch. merkw. Bücher. P. IV. p. 208.

Compositio pacis inter principes & ordines Imp. rom. Catholicos atque Aug. Conf. adhaerentes, in Comitibus Aug. 1555. edita. Dillingae. 629. in 4. V. Bibl. Salth. n. 292.

Concertatio ecclesiae catholicae in Anglia contra Caluino-Papistas. Aug. Trev. 585. 4.

Confessio fidei augustana. Haganoae 1537. 8. min.

Conf. Reimmannus in Catal. Bibl. theol. crit. p. 407. qui hunc canonem ponit: omnes edd. A. C. qui ab A. C. 1530. usque ad A. C. 1542. impressae sunt, siue latinae sint, siue germanicae, sunt rarae.

— — Baronum ac nobilium regis Bohemia. Witt. c. praef. Luth. 1535. 4.

Cum omnes vetustiores editiones bohemosum fratrum confessionis raro occurrant, praesertim, pereleganter typis exscripta, in pretio habenda est.

Cf. Reimm. in Cat. theol. p. 493 sq. it. 414 & 15. quo postremo loco hanc confess. boh. editionem memorat. Adde Masch. in Beitr. zur Gesch. merkw. Bücher. P. VI. p. 431. sq. — Addo hic germanicam Confess.

Confess. Bohemor. ex nostra bibl. Rechenschaft des Glaubens: der Dienst und Ceremonien der Bruder in Behemen und Mehrern, welche von etlichen Pickarten, und von etlichen Waldenser genant werden. Sampt einer nützlichen Vorrhede D. M. Luth. Witt. 1533. 4. it. apologet. Scriptum, hoc titulo: Eyn recht Christlich Sendebrieff vnd Erbirtung der Bruder aus Behem ann alle Stende des Reychs, so auff dem gemeynen landt tag zu Prag versamlet gewest am tag der bekerung des heyl. Pauli. Im jar 1525. Verdolmetzt von Behemischen yns deutzsche Durch Joh. Zeyfinck.

Consensus orthodoxus S. Scripturae & vet. eccl. de sententia S. Coenae & de tota controuersia sacramentaria. Tiguri 585. fol. B.

Eadem editio adhuc semel in nostra bibl. exstat, quae raritate vincit Tigurinam 1605. quam Bunem. in Cat. Libr. rariss. p. 52. pro rara venum exponit. De auctore, Herdesiano, & ipso libro legatur Jo. Fabricius in Bibl. P. II. p. 151.

De donatione Constantini M. quid veri habeat, eruditorum quorundam iudicium. S. l. & a. in 4. B.

Cordi (Euricii) opera poetica. S. l. & a. 8.

Conf. Baueri Cat. & notetur hic aliud scriptum, paucis cognitum: Exhortatio ad Imp. Carolum V. & Germaniae proceres, vt veram tandem relig. agnoscant. Cum praef. Eur. Cordi Witt. 1525. 8.

Corpus doctrinae Julium. Wolf. 576. in fol.

Rara, vtpote prima & authentica editio, eo ipso anno vulgata, quo Form. Conc. primum Torgae composita est. Conf. de memorabilibus huius ed. Reimmannus in Catal. Bibl. theol. p. 385.

Crameri (Dan.) arbor haereticae consanguinitatis. Arg. 623. 4. Cf. B. Salth. n. 137.

Cremonini (Caes.) apologia dictorum Aristot. de calido innato adv. Galenum. ad Illustriss. & Excell. Dominicum Molinum, Senatorem prudentiss. Venet. ex Deuchiniana typogr. 626. 4. (Pagg. 84) V. B.

Crispini (Jo.) actiones & monimenta Martyrum, qui a Wicleffo & Husso ad suam aetatem veritatem euangel. sanguine suo constanter obsignarunt. Gen. 1560. 4.

Cf. Bibl. Salth. n. 269. Exstat etiam in nostra Bibl. idem opus gallice, hoc indice: Histoire des vrais Temoins de la verité de l'Evan-

- gile, qui de leur sang l'ont signées, depuis Jean Huff jusqu' au temps present. (à Geneve) 570. fol.
- Curcellaei (Steph.) opera. Amst. 675. f. cf. Schelhor. in Ergezlichk. P. II. p. 508.
- Demosthenis & Aeschinis opera, gr. & lat. Basil. 1572. in fol. V. supra Aeschines.
- Diarum historicum Francofurtense, von dem gefaehrlichen Aufstande daselbst. Frc. ad M. 1615. in fol. V. B.
- Dionis Cassii hist. rom. graece & lat., studio Jo. Leunclauui, cum fragmentis Dionis, notis Leunclauui, R. Stephani, Xylandri, Fr. Sylburgii, H. Steph. Fuluii Vrsini. Hanoviae 1606. fol. Bibl. Salth. n. 308.
- Doelingii (Jo.) Antichristus *τυμβογέρων*, f. de finali Anti-Christi interitu L. IV. Lips. 632. 4. cf. Bibl. Salth. n. 1092 & 93.
- Dornkrelliorum (Tob. & Jac.) Biblia harmonica, Luneb. 1686. in fol. Bibl. Salth. n. 1009.
- Dorpii (Henr.) wahrhafte Historie, wie das Evang. zu Münster angefangen, und hernach die Wiedertauffer wieder aufgehoeret hat. S. l. 1586. 4. Vogtius raritatem primae ed. 1536. testatur, sed repetitam hanc ed. cum Koelero & Mylio, qui p. 293. in recensenda antiquiore ed. ad eum prouocat, ignorasse videtur.
- Draconitis (Jo.) Evangel. Lucae am 5ten, zu Nurnberg geprediget. Frcf. ad M. 542.
- Rarum sane schediasma, vt solent eiusmodi opuscula minora, praesertim Draconitis, cuius XVIII. Conciones, iunctim editae, rarae sunt. V. Bibl. Salth. n. 1145.
- Dubrauii (Jo.) Hist. regni Boemiae. (in Prostanna, oppido Moraviae, sumtibus auctoris.) 1551. in fol. min. V. B.
- Raritatem huius primae ed. agnoscit, eamque in Bibl. Jenensi desiderari conqueritur Mylius in Mem. Bibl. Jen. p. 118. n. 934.
- Dudithii (Andr.) de Cometarum significatione Commentariolus &c. it. Thomae Eraasti de eadem re sententia. Bas. 579. 4.
- Conf. pleniorum titulum cum raritatis commendatione, ap. Vogtium p. 247.
- Dürers (Albrecht) Vnderweysung der Messung mit dem Zirkel und Richtscheyt &c. Mit Figuren. Norimb. 525. fol.
- V. B. it. Bibl. Salth. n. 1595.

Dürers

Dürers (Albrecht) Unterricht zur Befestigung der Staedte, Schloß und Flecken. Nor. 527. f.

V. B. Add. Salth. Bibl. l. c. qui rariorem ceteris hunc libellum existimat, vtpote Sincero incognitum.

— — Eyn schoen nützlich Büchlin und Vnderweyfung der Kunst des Messens &c. mit viel schoenen Figuren. Siemern. 1531. f.

Huius libelli & editionis neque Vogtius, neque Salthenius neque Bauerus, mentionem iniiciunt.

— — vier Bücher von menschlicher Proportion, durch Albr. D. von Nurnberg erfunden und beschrieben, zu Nuz allen denen, so zu dieser Kunst lib tragen. 533. Cum multis figg. in fol. (132 paginae.)

Huius libri nullam mentionem faciunt Vogtius & Bauerus, quem tamen vel ob nitorem, eximias figuras, artificiose ligno incisas, chartamque candidam rariorem ceteris fere existimo. Salthenius autem in Bibl. n. 1595. editionem antiquiorem anni 1528. indicat, & raritatis commendationem ex Sincero addit.

Dureri (Albrecht) clariss. pictoris & Geometrae, de Symmetria partium in rectis formis humanorum corporum libri in latinum conuersi. Nor. 532. Cum figg. in fol. (79 paginae.)

Huius versionis modo memorati operis nemo ex nominatis Catalogorum scriptoribus mentionem facit.

Onus Ecclesiae. Colon. ap. Quentel. 1531. fol.

Conf. V. B. Salth. n. 206. Mylius p. 285.

Eck (Jo. von) christliche Auslegungen der Evangel. von der Zeit. Tub. 531. fol.

Eckstormii (Henr.) Chronicon Walkenredense. Helmst. 1617. 4. V. B.

Eleutheroptomi (Germani) de perfidia rom. Pontif. ad Carol. Caes. S. 1. & a. 8.

Videtur Vlrici ab Hutten scriptum, quod germanice edidit, & in nostra Bibl. etiam exstat. V. infra Hutten. Idem quoque libellus, mutato titulo, a Luthero postea iterum germ. editus est: Papst-Treue Hadriani IV. und Alex. III. gegen Kaiser Frid. Barbarossam geübt, aus der Hist. zusammengezogen; mit einer Vorrede Mart. Luthers. Wittb. 545. 4.

Eobani Hessi in memoriam illustrium virorum epicedia, composita a Joach. Camerario. Nor. 531. 8.

Epi-

Epistolae illustrium & clarorum virorum selectiores, superiore seculo scriptae vel a Belgis, vel ad Belgas, tributae in Centur. II. Lugd. Bat. 1617. in 8.

Cf. Bibl. Salth. n. 2445.

Epistolae scholasticorum Witteb. ad Matth. Flacium Illyricum. Witt. 558. 4.

Cf. Bunem. Cat. p. 90. n. 7.

Erasmi Rot. adagia. V. supra palaeotypa.

— — Annotat. in N. T. Basil. 519. fol. secunda harum annotat. editio, cum prima, quae a. 1516. prodiit, rarissima. cf. Bibl. Schwarz. n. 2921.

— — Ecclesiasticae s. de ratione Concionandi Libri IV. Basil. 536. 8.

— — Elegans cum primis multorum litteris celebratum adagium, dulce bellum inexpertis. Mogunt. 521. 8. min.

Aliam ed. Arg. 520. 8. in Bibl. Schwarz. inuenio. Hoc scriptum perlustrans, quod contra sic dictas expeditiones cruciatas pugnat, saepe miratus sum, qui ausus fuerit Erasmus, eo scilicet tempore, ea scribere, quae p. 26. leguntur, ubi auctoritatem Pontificum nulli facit: Cur a Christo ad homines deflectimus oculos, & incerta exempla, quam indubitatum sequi malimus? Romani pontifices primum homines fuerunt. Deinde fieri potest, ut aut *stulti* fuerint, aut *mali*. &c.

— — Encomium Moriae, cum ep. apologet. ad Mart. Dorpium. Argent. 519. 4.

Rariss. editio dicitur in Bibl. Roloff. p. 245. n. 22.

— — de duplici copia verborum ac rerum Commentarii duo, cum ep. ad Jo. Wimphelingium. Hagenoae. 519. 4.

Operis saepe editi nitida editio, sed non antiquissima, alia enim Arg. 1514. memoratur in Bibl. Schwarz. n. 5913. & Arg. 1518. ib. n. 2399. Tamen & nostra raro occurrit, cum repetitae edd. satis frequentes sint, e. g. Lips. 562. & Col. 677. cum scholiis Viti Veldkirchii, quae etiam in nostra bibl. exstant.

— — Parabolae. Arg. 521. 8.

— — Paraclesis. Bas. 520. 8.

— — Paraphrasis, oder Postilla, teutsch. Das ist Auslegung aller Schriften des N. Test. durch Erasimum Rot. in Latein beschrieben. (verteutschet durch Leo Juda, nach der Vorrede.) S. a. & l. (scil. Tiguri ap. Troschouerum, ut ex insigniis apparet, circa a. 1522.) fol.

Cf.

Cf. Bibl. Salth. n. 1070.

Erasmi Roterod. Ratio seu methodus perueniendi ad veram theologiam, Basil. 520. 8.

Cum omnia Erasmi scripta lectu digna sint, & a quouis vero erudito in pretio habeantur, de raritate quorundam horum opusculorum, quibus nihil adieci, non ineptam, puto, fieri posse coniecturam ex eo, quod in magnis & laute instructis eruditorum bibliothecis desiderentur. Rarissimum ex omnibus his minoribus opusculis id, quo iam Erasmi scriptorum notationem finiam, quod mihi nupiam, quantum memini, occurrit; existimo:

— — Pacis querela. De regno administrando. Institutio Principis christiani. Panegyricus ad Philippum. Item ex Plutarcho de discrimine adulatoris & amici. De vtilitate capienda ex inimicis. De doctrina Principum Philosopho semper esse disputandum: item declamatio super mortuo puero. Venet. ap. Aldum. 1518. 8.

Erath (Aug.) ab Erathsberg augustus velleris ordo. Ratisbonae. 607. 8. cum fig. B.

Quatuor *Euangeliorum* versio persica. Codicibus tribus &c. per Abrah. Whelocum. Lond. 1657. in fol. V. B.

Eunapius de vitis Philosophorum & Sophistar. gr. & lat. Heidelb. ex off. Commelin. 596. 8.

V. Bauerus. add. Bibl. Salth. n. 2487.

Eusebii Chronicon. V. supra Palaeotypa.

Eutropii & aliorum hist. rom. Basil. ap. Frob. 1532. fol. B.

Eychleri (Mich.) klein Pastoral Büchlein. Vrsel. 582. 12.

Rarum esse, coniiicio, quia in multis Catalogis frustra quaesivi. Fabii Colummae, Lyncei, opusculum de purpura, Romae 1616. editum, iterum luci datum opera Jo. Dan. Maioris. Kiloni 674. c. fig. 4.

Cf. Bibl. Salth. n. 1742.

Fabricii, (Andreae) Leodii, Harmonia Conf. Aug. Colon. 1573. f. it. ib. 587. f.

Vtraque editio perrara est cf. Baueri Catal. & ex auct. quos laudat, praesertim Salig, in Hist. Aug. Conf. T. I. p. 378.

Fabricii (Laur.) partitiones codicis hebr. Witt. 626. 4. Cf. Bibl. Salth. n. 3072.

Fasciculus rerum expetendarum ac fugiendarum. Col. 535. in fol.

Prima & rara editio huius lectu dignae collectionis Orthuini Gratii, quam copiose recensuit auctor Thesauri bibliothecalis T. I. p. 1726. qui & cum Menckenio, Baumg. & aliis raritatem huius libri, quem Vogtius praetermisit, testantur. Vid. Bibl. Salth. n. 233. Feguerneckii (If. Lud.) enchiridion locorum communium theol. Bas. 589. 8.

In optime instructis bibl. pluribus desidero.

Ferroni (Arn.) Burdigalensis, de rebus gestis Gallorum L. IX, Lutet. 1550. f.

Cf. Bibl. Salth. n. 2095. vbi editio a. 555. ex bibl. Roloff. vt rariss. indicatur, quare nostra antiquior ei facile praeferenda sit. Flacii (Matth.) Illyrici, etliche Briefe des D. Mart. Luthers an die Theologos auf dem Reichstage zu Regenspurg 1530. von der Vereinigung Christi und Belials. 549. 4.

Cf. Bibl. Salth. n. 1925. vbi latina harum epp. editio rara dicitur, quae ceterum eodem anno prodiit.

Flaminii (Ant.) Explanatio in L. psalmorum. Lugd. 1557. 8. it. Lugd. 576. 8. Vogtius ed. Lugd. 561. in 12. inter raros libros ponit, vt quae flammis addicta sit a Paulo IV. P. R. sed nostra sane rarior censi debet, quae tamen non est antiquissima, sed locum tertium demum occupat in repetitis huius libri editionibus. Antiquissima nimirum, & suspicor, prima editio est Basil. 1540. 8. ap. Mylium in Mem. Bibl. Jen. p. 297. secunda, Veneta Aldina 1545. in. 8. quam & Baue- rus in Cat. notauit, vbi testes videndi sunt. Tertia editio, quam Bauerus, cum prima illa & nostra praetermisit, est Florentina a. 1552. 8. quam Salthenius indicat in Bibl. n. 2404. Quartam existi- mo nostram, & quintam forte illam, quam Vogtius indicat.

Florentii Wigorniens. Flores historiar. per Matthaeum Westmonaste- riens. collecti: praecipue de rebus Britannicis ab exordio mundi ad a. 1307. & Chronicon ex Chronicis ab initio mundi vsq. ad a. 1641. de- ductum. Frf. 1601. f. B. Salth. n. 560.

Franckens (Seb.) Chronica: Zeytbuch u. Geschichtbibel. Argent. 531. fol. Rara esse omnia fere huius Seb. Franckii scripta docuit prae aliis copiose Schelhornius in Deliciis ex hist. eccl. & litt. vernaculo ser- mone editis, T. I. p. 109 sqq. & ibidem de vita eiusdem quaedam in medium protulit. Huius Chronici exstant variae edd. scil. a. 1565.

1565. quae Engelio in Bibl. sel. P. II. p. 14. eximiae raritatis dicitur, item Bernensis a. 1555. it. alia 585. sed omnibus his raritate praestat haec nostra antiquior editio. Cf. Bibl. Salth. n. 70 & 93. Add. Clemmii Amoenit. litt. p. 54.

Francisci de Monte i. e. Abrah. a Franckenberg trias mystica. Amst. 651. 12. B.

Friderici Wilhelmi, Saxon. Ducis, Administ. Elect. preces piae &c. Torgae 595. 4. V. B.

Friesen (Tilm.) Münzspiegel, nebst Cyr. Spangenberg's Tractat vom rechten Brauch und Misbrauch der Münze. Frc. 592. 4.

De magna raritate huius libri vid. Vogtius, & ex quo hausit, Heumannus, in hist. Goett. Gym. C. IV. apud quos etiam plenior libri inscriptio legitur.

Froereisen (If.) radula scholastico theol. contra Herberum apostatam Argent. 624. 4. B.

Eiusd. adhuc adsunt apud nos *μυσάρια* Missae contra pseudo theologiam Molshemianam Jo. Ge. Herberi, Argent. Apostatae. ib. eod. it. Synopsis mysariae missaticae. ib. eod. it. Anti Christologia. ibidem eod.

Furstenberg (Ferd. de) Monumenta Paderbornensia &c. Editio prioribus auctior & emendatior, cura Euch. Gottl. Rinck. Frcf. & Lips. 1713. 4. Cum multis elegantiss. fig. aeri incis.

Minus rara quidem, quam antiquiores edd. praestantissima tamen praeclari operis editio.

Fuhrmanni (Augustini) Brustbild der Liebe Iesu, vorgestellt an dem Iunger, der an der Brust Iesu lag. Amst. u. Frc. a. M. 679.

— — Wahrhaftiger Weg des Geistes aus dem Fleisch, u. äussern in den Geist und innern Menschen. ib. 678.

— — Rettung der alten wahren christcathol. evang. Religion, wider etliche Hinderungen, welche unter den Religionskriegen der Satan unvermerkt gesäet. ib. 677.

— — Siebenfacher Seelenkampf der aus ihr selbst aus u. in Gott eingrimmirenden Seele. ib. 678.

— — Der Seelen Friedensruhe. ib. 679.

Talis est ordo horum libellorum, quem instituit bibliopega. tempore editionis non bene observato, qui, ut omnes fere Fanaticorum

rum & Myfticorum nugae, rari & in pretio funt, quia, paene dicam, nullius pretii funt. Ceterum ex his Fuhrmanni libellis, qui & indicantur in Bibl. Salth. n. 2695. rarus in primis ille iudicatur, quem hic loco tertio memoravi.

Garzoni (Thomae) Piazza universale: d.i. allg. Schauplaz aller Professionen, Kunfte &c. Aus dem ital. verteutscht durch Luc. Jennis. Frcf. ad M. 1626. f. c. fig. ligno incisis. Aliam, sed recentiore ed. Francof. 1641. in 4. raram iudicat Bibl. Christ. I. p. 414.

Gassendi (Petri) animaduersiones in decimum librum Diogenis Laertii, qui est de vita, moribus, placitisque Epicuri. Tomi III. Lugd. 649, II. Vol. in fol.

Opus perrarum dicitur in Bibl. Roloff. p. 103. n. 3. Add. Engelii Bibl. sel. I. p. 65. qui aliam raram, ed. 1547. in 4. indicat.

Geieri (Mart.) de Ebraeorum luctu, gentiumque ritibus. Lips. 666. 12. Bibl. Salth. n. 1781.

Georgii, Fürsten zu Anhalt, Thumprobst zu Magdeburg, gesamte theol. Schriften. absque tit. f. B.

Georgii (Dav.) Hollandi, haeresiarchae, vita & doctrina. Witt. 559. 8.

Editionem huius libri germ. quae eodem anno Basil. vulgata fuit, indicat, raramque existimat Salth. in Bibl. n. 1233. nostram vero raram existimant Gerdesius in Florilegio, p. 139. 209. Freytag in Anal. p. 380. Feuetlinus in Bibl. p. 170. vid. B. Ceterum idem liber, latine quoque, eodem anno Basil. in 4. prodiit, quam ed. recenset Schelh. in Ergezlichkeiten &c. P. III. p. 2246. sed huius ed. in 2. non meminit. De libro ipso eundem litteratiss. virum legisse non poenitebit.

Gerbelii (Nic.) in descriptionem Graeciae Sophiani Commentarius. Cum figuris ligneis. Basil. 545. (S. tit.)

De raritate Cf. Baumg. in Nachrichten von einer hall. Bibl. T. II. p. 305.

Gheri (Ranutii) i. e. Jani Gruteri, deliciae poetarum belgicor. P. II. Frcf. 614. 12.

V. Bunem. Cat. libr. rariss. p. 124.

Gianotti (Donati) Beschreibung der Stadt Venedig. Frcf. ad M. 574. fol.

Goldasti (Melch.) Collectio constitutionum imperialium. III Tomi. Frcf. ad M. 673. f.

Testes

Testes raritatis copiose producit Salthen. in Bibl. n. 1483. In Vf. fenbach. Bibl. huic operi pretium 6 thal. statuitur.

Goldasti (Melch.) Collectio consuetudinum & legum imperialium. Frcf. ad M. 674. f. Cf. ib. n. 1442.

— — Imperialia decreta de Cultu imag. Frcfti 1608. Cf. Carolus M.

— — politica imperialia. ib. 614. f.

V. Bibl. Salth. n. 1443.

— — Rerum Alemannicarum aliquot scriptores vetusti. Tomi III. Frcf. ad M. 661. f. B.

Golii (Jac.) Lexicon arab. Lugd. Bat. ex off. Elzev. 653. f. B.

Gregorii IX. Papae Decretales. V. Palaeotypa.

Gregorii Thaumaturgi, Macarii Aeg. & Basilii seleuc. Opera omnia graece & lat. &c. Paris. 622. f. B.

Gretferi (Jac.) responsum ad theses Hunnii. Ingolst. 602. 4. B.

Grotii (Hug.) de veritate religionis christianae. Editio noua, additis annotatt. Lugd. 640. 12.

Satis raram, simulque correctissimam edit. pronunciat Salthen. in Bibl. n. 2607.

Guericke (Otto de) experimenta noua, vt vocant Magdeburgica, de vacuo spacio, primum a Gasp. Schotto, nunc ab ipso auctore perfectius edita. Amst. 672. f.

Guicciardini (Franc.) historiar. sui temporis libri XX. ex italico latine conuersi. Bas. 567. in 8. II. vol. B.

Gussetii (Jac.) Comment. ling. ebr. Amst. 702. f. B.

Gutbirii (Aeg.) Nouum Test. Syriacum cum eiusdem Lex. Syr. & obseruatt. crit. Hamb. 663. 8. B.

Hackspani (Theod.) liber Nizzachon Rabbi Lipmanni, Norimb. 644. 4. B.

Hafenrefferi (Matth.) Templum Ezech. f. in IX. postrema Prophetiae capita Comment. Tub. 613. f. V. B. add. Salth. n. 1069.

Hallervordii (Jo.) de histor. lat. Spicilegium. Jen. 672. 8. Bibl. Salth. n. 2279.

Hamelmanni (Herm.) Oldenburg. Chronicon. Oldenb. 599. f. V. B. *)

Hardt (Herm. von der) Disputatio philol. de Hiskia, in Sigismundo resurgente. Helmst. 695. 4. V. B.

I 3

Hafen-

*) Eiusdem adhuc adest tractatus breuis necessitatis ab obstetricibus. Additi sunt contra Schwermeros, repudiantes priuatam tract. alii. S. l. 572. 8. qui libellus etiam confessionem, & baptismum, qui fit tempore satis infrequens videtur.

Hafenmulleri (Eliae) historia iesuitici ordinis. Frcf. ad M. 593. 4.

Conf. Schelhorni Ergezlichk. P. II. p. 517.

Hafisteynii (sic enim scribitur, non Hasenstein,) vt Vogtius habet, (Bohuslai) Poematum in ordinem digestorum per Th. Mitem, farrago. Pragae. 570. 8.

— — Liber miscellaniorum. ib. eod.

— — Epistolarum appendix, conquisita & edita per Th. Mitem. ib. eod.

Cf. praeter Vogtium Schelhornius in Ergezlichk. P. III. p. 880.

sq. qui & de raritate, & de vero huius libri pretio lectu digna adfert.

Haymonis Halberstadenfis Ep. Enarratio in XII. Proph. minores. Colon. 529. 8.

— — In Canticum Canticor. ib. eod.

— — Homiliae f. Conciones populares in Ev. & Epp. ib. 532. II. vol. V. B.

Hebi (Tarraei) Amphitheatrum iocorum. seriorum, libris XXX. Epigrammatum constructum. Hanov. 613. 8. B.

Heideri (Wolfg.) orationes duae de vulpeculis scholasticis. Jenae 614. 4.

De raritate huius opusculi festiui, a Vogtio & Bauero non notati, legatur Reimannus, in Bibl. hist. litt. p. 208.

Heidmanni (Christoph) epitome historica de imperatoribus rom. statu ecclesiae &c Helmst. 1623. 4. B.

Heinsii (Dau.) Aristarchus sacer, f. ad Nonni in Joh. Metaphrasin Exercitationes. Lugd. B. 1627. 8. Cum Bauerus hunc librum praetermiserit, conf. Reimm. in Cat. theol. crit. p. 634. *)

Henningi (Hieron.) theatrum genealogicum. P. I. Magdeb. 598. f. V. B.

Herberti de Cherbury (Eduardi) de veritate prout distinguitur a reuelatione, a verisimili, a possibili & falso. S. l. 1656. 12.

V. praeter Baueri Catal. Bibl. Salth. n. 2854.

Herbinii (Jo.) religiosae Kijouienfes cryptae, sine Kijouia subterranea. Jenae 675. 8. B.

Herdesianus. Conf. supra Consensus orth.

Herodoti historiarum L. IX cum Joach. Camerarii praefat. & annotatt. Basil. 541. fol.

V. Bunem. Cat. Libr. rariss. p. 45

Heroldi

*) Fortasse hic infrequentiores Nic. Hemmingii libelli inferendi sint, scil. Pastor, f. de gratia vniuersali. Hafniae. 591. 8. Pastoris optimus viuendi modus, Erf. 585.

8. idem libellus, germ. Lips. 569. item de gratia vniuersali. Hafniae. 591. 8.

Heroldi (Jo.) Heyden Welt &c. nebst Herodoti Hist. teutsch. Mit
Holzschnitten. Basel, durch Heinrich Petri. 554. f. B.

Hesiodi Ascraei opera, ex recens. J. G. Graevii. Amst. ap. Dan. Elzev,
667. 8. B.

Hessi (Eobani) Psalterium Dav. carmine redditum, cum annotatt. Viti
Theodorici, Norimb. Acc. Ecclesiastes Salomonis, eodem genere
carminis redditus. Franc. 560. 8.

Cum omnia Eobani Hessi scripta rara sint, & hoc opus, quod Baue-
rus non notavit, indicandum existimaui. Conf. Eobanus.

Heuelii (Jo.) Annus climactericus. 685. f.

Hieronymi Vitae patrum. Nor. 478. V. supra Cat. rar.

Hirnhaim (Hier.) de typho generis humani. Pragae. 676. 4.

Integra inscriptio libri paradoxii & rari legatur apud Vogtium,
p. 344. & Baumg. in Nachr. von einer hall. Bibl. p. VI. p. 205.

Historia Persecutionum ecclesiae bohemicae ab anno 894 — 1632. S. l.
648. 12. B.

Historia lombardica. V. supra Palaeotypa.

Historie und Beschreibung des ganzen Laufs und Lebens Dan. Grefers,
ersten lutherischen Superint. in Dresden, 1587. 4.

V. Schwindelii thesaur. biblioth. P. I. p. 20

Hittorpü (Melch.) Scriptores de diuinis cathol. eccl. officiis. Col. 568. f. B.

Homeri opera, graece, cum graecis scholiis, porphyrii antro Nympha-
rum &c. opera Joach. Camerarii. Basil. 551. fol.

Prodiit quidem iam a. 1535. haec Camerarii editio Homerii ope-
rum, quae, vt omnes fere Camerarii libri, raro deprehenditur,
sed haec nostra rara quoque ipsa est, & antiquiori accurata corre-
ctione praestat, id. quod docet Schelhorn. in Ergezlichk. P. II. p.
514. Ceterum, cum Bauerus hanc editionem praetermiserit, de
ea consul. Bunem. Cat. libr. rariss. p. 51. Bibl. Salth. n. 874. Bibl.
Schwarz. I. p. 78.

Horatius, cum Comment. Cruquiü. Antw. ex off. Plantin. 1611. 4. B.

Hortleders (Fr.) der R. Kaif. u. koenigl. Maj. auch des R. Reichs geistl.
u. weltlichen Stände Handlungen und Aufschreiben &c. it. von den
Vrfachen des teutschen Krieges. Gotha 1645. bey Wolfg. Endter. II
vol. in fol.

Hottingeri (Henr.) Bibliotheca orientalis, Heidelb. 658. 4. B.

Horc

Hroswithae, illustris Virginis — in monasterio Gandersheimensi quondam religiosae sacerdotis, opera, partim soluto, partim vincto sermonis genere ab ea conscripta, cura H. L. Schurzfleischii. Vitemb. 707. 4.
Conf. Bibl. Salth. n. 225.

Huberi (Sam.) Anti Bellarminus. VI. L. Goslariae 1607 — 1609. f. V. B.
Hunnii (Aeg.) relatio hist. de habito Ratisbonae colloquio. Witt. 602. 4.
Bibl. Salth. n. 249.

Hufani (Henr.) ICTi, horarum succisiuarum, f. imaginum mosaicarum libri duo Elegiarum libri totidem. Rostoch. 577. 4.
— — Dierum dominicalium preces anniuersariae. ib. 587. 4.
Haec duo opuscula in indicibus plurium, qui magnam librorum coaceruarunt copiam, desidero, vnde de raritate eorum coniecturam facio.

Hussi (Jo.) de anatomia Antichristi liber vnus &c. — it. Fragmentorum collectanea, cum Othonis Brunfelsii appendice. — Increpet in te Deus, Satan. (haec imprecatio in ipso titulo exstat.) S. l. & a. 4.
Inter rariores rarissimum librum vocat Vogtius. Vid. Baueri Cat. & iis, quos appellat, add. Salth. in Bibl. n. 1119.

— — & Hieron. Pragensis hist. & monumenta. Nor. 558. V. B.
Bibl. Salth. n. 243.

Hussi (Jo.) tres epistolae, e carcere Constantiensi ad Boëmos scriptae, cum praef. M. Lutheri. Accessit hist. Jo Hussi. Vitemb. 536. 8.
Conf. Baueri Cat. & Bibl. Salth. n. 270. it. 1927.

Hutten (Ulrich von) Anzaygung, wie allewegen sich die Roemischen Bischöff oder Paepst gegen die teutschen Kayser gehalten haben &c. S. l. & a. in 4. Conf. Baueri Cat. adde Jac. Burckhardi vitam Ulrichi de Hutten. P. II. p. 134.

Hutteri (Eliae) Dictionarium harmonico-biblicum. Nor. 598. 4.
— — Lectiones Euangeliorum & Epistolarum anniuersariae, ebr. graece, latine & germ. Nor. 601. 8. maj. B.
— — Psalterium harmon. Nor. 602. 8.
Conf. de hoc libro rariore, quem praetermisit Bauerus, Baumg. in Nachrichten von einer hall. Bibl. P. V. p. 97. it. Schelhornium in Ergezl. P. III. p. 812.

— — Nouum Test. δωδεκαγλωττον. Nor. 599. II vol. f.

Hygini

Hygini Gromatici & Polybii de castris romanis, quae exstant, cum notis & animadvers., quibus accedunt diff. aliquot de re eadem militari pop. rom. R. H. S. Amst. 660. 4. B.

Hyperii (Andr.) de Theologo, seu de ratione studii theol. Bas. 582. 8.

Cf. V. B. add. Salth. in Bibl. n. 2323. qui aliam edit. Basil. 1572. indicat, aliis plane incognitam, nisi forte legendum, 1562.

— — de formandis Concionibus sacris. Tremoniae 155. 8.

Conf. Bibl. Salth. n. 2565. ubi ed. Marpurg. 1553. ut rara laudatur, & notatur, Vogtium eam ed. ignorasse. Is vero & nostram non memoravit, eamque igitur & is, & Salthenius communiter ignorasse videntur. In Catal. Baueri multo recentior editio Bas. 1579. ut rara indicatur.

Iacobaei (Oligerii) Musaeum regium f. Catalogus rerum naturalium & artificialium Christiani V. Regis Daniae. Hafniae 1696. f. cum multis fig. B.

Iamblichus. V. Palaeotypa.

Iarrigii (Petri) Iesuita in ferali pegmate ob nefanda crimina in Guienna perpetrata, constitutus. Lugd. Bat. 665. 12.

Conf. Vogtius, qui & inscriptionem originalis gallici libelli exhibet, qui, aequae ac haec versio, perrarus est. Ex eo Bauerus hausit, cui addi potest Bibl. Salth. n. 1848. de germ. versione, Lugd. 665. 12.

— — Regulae Societatis Iesu. Lugd. 607. 12.

Editio quidem minus rara, tamen ipse liber, ut omnes anti-iesuitici, memorabilis.

Iesuites Secte von Stephan Pasquier, in die teutsche Sprache versetzt. Hanau 611. 4.

Omnia fere Pasquierii rara sunt. Hoc scriptum nec Vogtius, nec Salthenius, qui quatuor eius libros recenset, memoravit. Ab eodem auctore videntur tria sequentia scripta, quamquam auctoris nomen celent, profecta, quae, ut omnia huius generis scripta, rara iudico, & eo magis notanda, quia in Baueri amplo Catalogo scriptorum anti-iesuiticorum non occurrunt.

Iesuitische Cabala, u. geheime Kunst in Gewissens Sachen, aus dem franz. verteutscht durch Urbanum Willichium. 1611. 4.

Erliche schoene, herrliche polit. u. histor. Tractaetlein, von der Iesuiten, K wider

wider koenigliche u. fuerstliche Personen abscheuliche hochgefuehrliche Practiken, Anschlaege u. Thaten. 611.

Wichtig und hochnoetig Bedenken, welchergestalt der Iesuiten blutdürstigen Anschlaegen und Practiken zu begegnen seyn moege, samt einer Relation oon der Iesuiten geheimsten Sachen. S. l. & a.

Imhofii (Jac. Wilh.) ital. et hisp. geneal. cum geneal. familiae Sfortianae. Nor. 701. f.

— — Corpus historiae geneal. ital. & hisp. Nor. 702. f. V. Bibl. Salth. n. 493.

— — Notitia S. R. G. I. procerum. tam ecclesiasticorum, quam secularium historico heraldico-genealogica. Editio IV. studio & opera Io. Dav. Koeleri. Tub. 732. Tomi II. f.

Index librorum prohibitorum nouissimus, Antonii a Soto maiore iussu ac studiis luculentissime ac vigilantissime recognitus. Madriti 1667. f. V. B.

Iohannis Episcopi Chiemensis onus ecclesiae. V. infra Onus.

Iornandis, Ep. Rauennas de Getarum s. Gothorum origine & rebus gestis. Isidori Chronicon Gothorum, Vandalorum, Sueuorum & Wisigothorum. Procopii Fragmentum de priscis sedibus & migrationibus Gothorum, graece & lat. Acc. Iornandes de regnorum & temporum successione. Omnia ex recognitione & cum notis Bonav. Vulcanii, Brugenfis. Lugd. B. 1597. 8.

V. Bibl. Salthen. n. 2210.

Iouii (Pauli) historiarum sui temporis Tomi II. Lutet. 553. f.

Engelius in Spicil. p. 58. ed. 1558. - 1560. pro raris habet, hanc vero antiquiorem & rariorem ignorasse videtur.

Ittigii (Thom. de haeresiarchis aeui apostol. & apostolico proximi. Lips. 690. 4. B.

Jugemens des Scavans sur les principaux Ouvrages des Auteurs. Tomes III. Paris. 1685. & 86. III. vol. 8.

Prima & rara huius operis Bailleti editio, de qua leg. Gundlingius in Hist. litt. germ. Vol. I. p. 12.

Iulii, Ducis Brunsv. Corpus doctrinae. Guelph. 576. f.

Iunii (Steph.) Vindiciae contra tyrannos.

V. supra Corpus Iulium & Brutus.

Kabbala denudata, f. doctrina Hebraeorum transcendentalis &c. Sulzb. 677. Tomus II. Frcf. 1684. 4. II. vol. V. Bibl. Salth. n. 1367.

Keiserspergs (Geiler von) Broesamlin, vfgelosen von frater Johann Paulin, Barfüßer Ordens. Strasb. 517. f. V. Baueri Bibl. vnio. libr. rar. T. II. p. 226.

Keppleri (Jo.) tabulae Rudolphinae.

Cf. Bibl. Salth. n. 1597.

Kirchen Ordnungen — brandenb. Lips. 1552. item ibid. 592. — bayerische. Heidelb. 577. 4. Lignicensis. Lign. 577. 4. — Oldenburgensis. Ienae 573. 4. — Saechsische. Witt. 539. 4.

Omnes fere huius generis libri, seculo XVI. typis exscripti, rariores sunt, quare his editionibus indicem Baueri augendum puto, quippe quae omnes in eo desiderantur. De ordinatione eccl. Brandenburgensi notat Bauerus edit., quae Curiae 591. f. prodiit, Lipsiensis multo vero nostra, anni 552. multo videtur rarior.

Kircheri (Athan.) Ars magna lucis & vmbrae, in X. libros digesta. Romae 646. f. B.

— — de arte magnetica opus tripartitum. Romae. 654. f. c. f. B.

Kircheri (Athan.) ars magna sciendi. Amst. 669. f. B.

— — de arte magnetica opus tripartitum. Romae 1654. f. c. fig. Hanc edit. Bauerus non notauit.

— — China illustrata. Amst. 1667. f.

Editio huius operis optima. V. Baumg. Nachrichten von einer hall. Bibl. T. VIII. p. 146. adde Bibl. Salth. n. 616.

— — neue Hall und Tonkunst, uebersezt von Agatho Carione. Noerdlingen. 684. fol.

Est versio operis Kircheriani, quod Musurgiam inscripsit, & quod ex omnibus Kircheri libris, post Oedipum aegyptiacum, rarissimum est, teste Salth. in Bibl. n. 1598. Hanc etiam versionem eius in multis Bibliothecis frustra quaesitam, satis infrequentem puto.

— — Iter ecstaticum caeleste, illustratum a Gasp. Schotto. Acc. eius iter terrestre. Herbip. 1660. 4. B.

— — Obeliscus Pamphilus f. Inscriptiones hieroglyphicae illustratae. Rom. 1650. f. B.

— — Physiologia experimentalis extracta & in classes redacta per Io. Steph. Kestlerum. Amst. 780. f. B.

Kircheri (Athan.) Prodomus Coptus f. aegyptiacus. Romae 1636. 4. B. *).

Kircheri (Conr.) Augustani, Concordantiae vet. Test. graecae, hebraeis vocibus respondentes. Frcf. 1607. II. Tomi in 4. B. adde Schelh. in Ergezlichk. P. III. p. 1085.

Kirstenii (Petri) 1) Grammat. arab. Wratisl. 608. f. 2) tria specimina characterum arabicorum. ib. eod. f. 3) liber secundus de Canone Canonis a filio Sina. arab. & lat. ib. eod. f. 4) Vitae Euangelistarum quatuor. arab. ib. eod. f.

Reimmannus his quatuor libris, in Cat. Theol. crit. p. 608. addit: omnia haec sunt 1) rara, quia typis & sumtibus auctoris edita. 2) cara, quia prima, quae in Germania nostra arabice impressa sunt. 3) praeclara, quia ex MSS. ineditis, & libris, apud nos non notis sunt eruta, quaedam etiam in iis plane noua, & a nemine adhuc detecta vel tentata. Adde Baumg. Nachrichten von einer hall. Bibl. P. VI. p. 9. fq.

Klage Iesu Christi wider die vermeinten Euangelischen. S. l. & a. 4.

Habet etiam nostra Bibl. aliam edit. Schleusingens. 1556. 4.

Kozak (Io. Sophron.) Anotamia vitalis Microcosmi. Bremae 1636. 4. B.

— — Physica mosaica. ib. 637. 8. B.

Krantzii (Alb.) Chronica regnorum aquilonarium Daniae, Sueciae & Norwegiae. Arg. 546. f.

Haec est prima & rara ed. cf. B. Salth. p. 90. Adest etiam versio germ. Vandaliae Krantzii, f. t. Beschreibung wendischer Geschichte. Lub. 660. f.

Krantzii (Alb.) Saxoniae continuatio, cum Metropoli per Cav. Chytraeum. Witt. 586.

Aliam edit. Francof. 590. f. nostra omissa, rarioribus adnumerat Bauerus.

Labbei (Phil.) Bibliotheca Bibliothecarum, c. bibl. nummaria. Paris. 1664. 8. B.

Lactan-

*) De Kircheri scriptis, quae fere omnia rariora sunt, legatur in genere Vogtius in Cat. p. 381. etiam I. Dav. Koelerus in libello: Anweisung für reisende Gelehrte. p. 62. Moneo tamen hic lectorem, hunc libellum, hac inscriptione & sub Koeleri nomine vulgatum, vix dignum esse erudi-

tione auctoris, sed breuiarium potius eius praelectionum. Possideo ms. eius, cum inscriptione; Prudentia litteraria peregrinatoria, in quo multo plura lectu digna, de libris antiquis & raris occurrunt. Taceo permulta in nominibus odiosa vitia, quibus ista editio scatet.

Lactantii (L. Coelii) Firmiani opera. Basil. ap. Andr. Cratandrum & Io. Bebelium. 1532. f. B.

Lambecii (Petri) Diarium itineris sacri Cellensis. Viennae. 1666. 4. B.

Lamberti (Franc.) Comment in Sophoniam, Aggaeum, Zachariam & Malach. Arg. 526. 8.

V. Vogtius, & quos ille appellat auctores, it. Bauerus T. II. p. 252.

Lafitii (Io.) historiae de origine & rebus gestis fratrum Bohemorum liber octauus, qui est de moribus & institutis eorum. S. l. 1649. 8. V. B.

— — de ecclesiastica disciplina fratrum bohemorum. Amst. 1660. 8. B.

Leger (Jean) Histoire generale des Eglises evangeliques des Vallées de Piemont ou Vaudoises, divisée en deux livres &c. à Leyde 1669. f. B.

Lehmanni (Chph.) Chronica der freien Reichsstadt Speier. Frc. 698. f.

Leibnitii (God. Guil.) Codex iuris gentium diplomaticus. Frcf. ad M. 693. f.

V. Bibl. Salth. n. 1445.

Lemnii (Leuini) de miraculis occultis naturae L. IV. ins teutsche ueber-
setzt durch Iac. Horstium. Lips. 1601. 4.

Cum non modo prima originalis latini editio Antwerp. 1574. sed & reperita Franc. 1604. 8. rarioribus libris annumeretur (cf. Bibl. Salth. n. 3020.) haec versio quoque locum inter rariores libros occupare potest. Antiquior tamen eius editio exstat 1581. de qua vid. Bibl. Thomaf. II. p. 475.

— — de habitu & constitutione corporis, quam complexionem vocant, L. II. Erph. 582. 8.

In Bibl. Salth. n. 3020. alia editio huius libri, quem Bauerus omittit, scil. Franc. 1604. rara iudicatur, quanto magis haec antiquior.

— — Similitudinum ac parabolarum, quae in Bibliis ex herbis atque arboribus desumuntur, explicatio. Erphord. 581. 8.

Aliae tres edd. huius libri, vna antiquior, duae recentiores, rarioribus libris annumerantur in Catalogo Baueri, hanc nullibi inuenio.

Leo Magnus, Maximus Taurinens. Petrus Chrysologus Rauennas, Fulgentius Rusp. Valerianus Cemeliens. Amedeus Lauf. Asterius Amasenus, Heptas praesulum christiana &c. ex edit. Theoph. Raynaudi. Paris. 671. V. Bibl. Salth. n. 207.

Leuberi (Benj.) Discours ueber etzlichen der Stadt Magdeburg in Sach-
sen gerühmten Privilegien. Friburgi 648. 4. V.

Libauui (Andr.) 1) Alchimia. Frcf. ad M. 597. 4. 2) Commentatt. metal-
licae ib. eod. 3) Fasciculus paracelsicae medicinae. ib. eod. 4.

Alchimiae aliam ed. Franc. 1606. in fol. vt raram notauit Baueri,
reliqua duo opera, vt & Alchemiae hanc antiquiorem editionem,
praetermisit, monuit tamen lectorem, omnia huius auctoris ra-
riora esse.

Liceti (Fortunii) de Centro & circumferentia L. II. Vtini. 1640. 4. B.

— — Encyclopaedia ad alas Simmiae Rhodii. Patav. 640. 4. (Deside-
ro in Baueri Cat.)

— — Encyclop. ad aram mysticam Nonarii Terrigenae, Anonymi ve-
tustiss. ib. 630. 4. B.

— — Encyclop. ad aram Pythiam Publilii Optatiani Porphyrii ib.
eod. 4. B.

— — de luminis natura & efficientia L. III. Vtini. 639. 4. B.

— — de regulari motu minimaque parallaxi Cometar. caelest. ib. 640. 4.
Et hoc in Baueri Catalogo vniv. desidero.

— — de ortu animae hum. Genev. 602. 4. B.

— — Pyronarcha. s. de fulminis natura L. II. Patav. 634. 4. B.

— — de Terra, vnico centro motus. Vtini 640. 4. B.

a Limborch (Phil.) hist. inquisitionis vna cum libris sententiarum inquisi-
tionis Tholosanae, c. figg. Amst. 692 f. B.

— — Historia vitae Sim. Episcopii, e belgico in latinum sermonem ver-
sa, & ab auctore aliquot in locis aucta. Amst. 701. 8. B.

Auctoribus, quos appellant Vogtius & Bauerus addatur Reimm.
in Cat. Bibl. theol. crit. p. 673. Schelhornius in Ergezlichkeiten, P. II.
p. 507. qui optat, vt, ob insignem raritatem, ad illustrandam Ar-
mianismi historiam, prelo iterum subiiceretur.

Limnaei (Io.) notitia regni Franciae. Argent. 655. 4. B.

Lipmanni liber Nizzachon. V. Hackspan.

Lipsii (Iusti) orationes octo, Ienae potissimum habitae. Frcf. 1608. 8. V.

a Lobkowitz (Io. Caramuelis) S. R. I. Pax licita demonstrata. S. I. 1648.
4. it. S. R. I. Pax, variis olim consiliis agitata, nunc demum medullitus
discussa, ad binas hypotheses redacta, sub primam condemnata &
discussa, sub secundam pia, licita & valida demonstrata, commendata,
per-

persuasa. Frf. 1648. 4. *Huic adhaeret*: responsum theol. super quaestione: an pax, qualem nunc desiderant Protestantes, quaeque nunc Monasterii & Osnabrugi tractatur, sit secundum se illicita. 648. 4.

Praetermiserunt haec opuscula Vogtius & Bauerus, quorum primum notat Salth. in Bibl. n. 1432. & de eius raritate testem appellat Gryphium in Scriptor. hist. Sec. XVII. p. 231. sq. Attamen alia est ea, quam Salthen. habuit editio, siquidem Viennae 1649. prodiit, ut inde nostra editio, quae locum impressionis dissimulat, rarior iudicanda sit.

Longini (Caes.) Trinum magicum s. Secretorum magicorum opus 1) de magia naturali artificiosa & superstitiosa. 2) theatrum naturae, veterum Sophorum Sigilla & imagines. 3) oracula Zoroastris & mysteria mysticae Philosophiae. Frf. 1630. 12.

Bauerus huius opusculi aliam recentiorem edit. Frf. 1673. ex Lehmanni Catalogo raris adnumerat, haec vero tanto antiquior editio, raritate eam vincit, itaque recte raritatis nota distinguitur in Catalogo Crosio-Iordaniano p. 49. n. 87. unde & didicit Salthen. V. eius Bibl. n. 2818.

Lubieniecii (Stanisl.) Theatrum cometicum, duabus partibus constans &c. Cum multis figuris aeri incis. Lugd. Bat. 1681. II. vol. in fol.

Cf. Bauerus, apud quem & integra libri inscriptio legenda.

— — Historia reformationis polonicae, in qua tum reformationum, tum antitrinitariorum origo & processus in polonia & finitimis provinciis narrantur. Freistadii 1685. 8. B.

Lubini (Eilh.) Phosphorus s. de prima causa & natura mali. Rost. 1601. 8.

Est quidem haec repetita editio libri paradoxici: etenim primum prodiit Rost. 1596. in 12. sed non minus rara, ut quae etiam ab auctore ipso, post palinodiam 1607. publice decantatam, suppressa fuit. V. Reimannus in Catal. theol. crit. p. 1109. & 10. Adde auctores, quos Bauerus nominat.

Ludolphi (Iobi) Historia aethiop. Frf. 1681. item Commentarius ad hist. aeth. ib. 691. fol. B.

Lutheri (Mart. Epistolae. Tom. I. cura Io. Aurifabri. Ien. 1556. 4. Tom. II. cura Coelestini. Berol. 179. 4. II. vol. V. B.

Omnia quidem Lutheri singula opuscula, quae viuo ipso prodierunt, rara sunt, sed vereor, ne lectori molesta sit enumeratio quin-

quaginta talium opusculorum, quae nostra Bibl. habet. Notabo igitur ea, quae ab aliis iam praecipue rara iudicata sunt, & ordine chronologico indicabo.

Lutheri kurze Form der zehen Gebote it. des Glaubens u. V. U. Witt. 520. 4. B.

— — Comment. in Ep. ad Galatas. Witt. 523. 8.

Hanc antiquiss. ed. Bauerus non notavit, sed alteram Basil. 525. 4.

Nostri Bibl. habet aliam ed. lat. Basil. 525. in 8. it. Basil. 535. 8.

— — Propositiones, ab initio negotii Evangelici tractatae, usque in hunc diem. Witt. 538. 8. B.

— — Auslegung des 53. Cap. Ies. Witt. 539. 8.

Opusculum in operibus Lutheri ed. Ienens. & Altenhurgensis praetermissum, id, quod eius raritatem euincit. Cf. Reimm. in Catal. theol. crit. p. 429.

— — Capita fidei christianae, contra Papam & portas inferorum constanter adferenda. Witt. 542. 8vo. Bibl. Salth. n. 3100.

— — Wider das Papstthum zu Rom, vom Teufel gestiftet. c. fig. Witt. 545. 4. B.

— — idem liber, ib. eod. sine fig.

— — Warnung an seine lieben Deutschen, mit Melanchthons Vorrede. Witt. 1546. 4. B.

— — letzte Predigt, zu Witt. am andern Sonntage nach Epiph. Dom. 1546. gehalten (von Steph. Tucher, Pred. zu Magd. edit) Magd. 1549. 4.

Alia quoque adest huius ultimae Concionis editio, sine loco & anno, verosimiliter 1546. vulgata.

— — Etliche Briefe &c. V. Flacius.

— — aliquot nomina propria Germanorum, ad priscam Etymol. restituta. Vrfellis 559. 8.

Plurimis videtur incognita editio huius opusculi, quod primum prodiit sine Lutheri nomine, ita inscriptum: aliquot — restituta per quendam antiquitatis studiosum. Witt. 537. 4. quae editio existat in Bibl. Ienensi. Cf. Mylius p. 292.

— — Cirihara oder Lieder Lutheri, ausgelegt durch Cyr. Spangenberg. Mühlhausen. 1571. 4.

Bauerus,

Bauerus, ex Bibl. Salth., edit. Witt. 1601. 4. vt raram notat, hanc vero primam & multo rariorem edit. ignorauit.

Lycosthenis (Conr.) Wunderwerk Gottes, d. i. Gottes unergründliches Vorbild &c. durch Io. Herold. Basil 1575. fol. cum figg. ligno incis. f.

Opus latinum, de quo legendus omnino Vogtius, rarissimum est, sed haec versio quoque infrequens, & cum Vogtio, multis inuisa.

Macrobi in somnium Scip. L. II. Eiusd. Saturnaliorum L. VII. ex vetustis MSS. codd. recogniti & aucti. Basil. ex off. Io. Heruagii. 1535. f.

Vna ex praestantiss. edd., quae emendationes habet Joach. Camerarii, & supplementa graecorum locorum, qui in antiquioribus edd. adhuc desiderantur. Habet etiam indicem auctorum, a Macrobio laudatorum, qui, quod mireris, huc illuc locupletior est Fabriciano, in Bibl. lat. T. III. p. 137. sqq.

Maieri (Mich.) Silentium post clamores, s. tractatus apologeticus fraternitatis Rosencrucianorum. Frf. 1617. 8. V. B.

Maillard (Oliuerii) Opus quadragesimale, declamatum Parisiorum in vrbe. Paris. 506. 8. Ej. Sermones de aduentu. ib. eod. 8.

Rarus liber, quia ineptiis plenus. Ceterum prodit posterior liber iam a. 1493. 4. vterque Paris. 1498. 4. item 1500. in 8. quas edd. memorant testes raritatis huius operis apud Bauerum. De libri ingenio simul atque raritate v. Schelhornius in Ergezlichk. P. I. p. 779. Mylius in memorab. Bibl. Ien. p. 165. ed. Lugd. 1503. in 4. & (ex Schelh.) Argent. 1506. in 4. indicat, variaque de lepido concionatore refert. Nostram Paris. nitidam edit. quam Coloniae emi, & Bibl. nostrae inserui, hi omnes ignorasse videntur.

Martyris (Petri) ab Angleria de rebus oceanicis, & de babylonica legatione. it. Damiani a Goës de rebus aethiopicis &c. Colon. 1574. in 8. B.

Martyrum actiones & monimenta. V. Crispinus.

Martyrum primorum acta. V. Ruinart.

Maruli (Marci) de institutione bene beateque viuendi libri VI. Colon. 530. 8. B.

Matthioli (Io.) Kraeuterbuch. Pragae 563. f.

Medi (Ios.) Clauis apocalyptica. Cantabrig. 1649. 4. V. B.

Megiseri (Hier.) Paradisus deliciarum, das ist: Beschreibung der Stadt Venedig. Lips. 610.

Rarus est ac Eruditis paene ignotus, scribit Salth. n. 3186. Habemus & Ej. Beschreib. der Insel Malta. ib. eod. & Delicias Neapolit. ib. 605. 8.

Meibomii (Io. Henr. Henrici filii) Comment. ad M. Aur. Cassiodori formulam Comitum Archiatrorum. Helmst. 1668. 4. B.

— — Comment. de cerevisiis, potibusque & ebriaminibus extra vinum aliis, cum Turnebi libello de vino. Helmst. 1668. 4. B.

— — Epistola ad Langellotium de vasis palpebrarum novis. Helmst. 1666. 4.

Vt solent minutiores libelli rarefcere, sic & haec epistola, cuius fortasse pauca typis exscripta sunt exemplaria. Dignum ceteroquin argumentum, de quo doctiss. Medicus scriberet: attamen nulli eam alias vidisse, vel in Catalogis, (praeter Ienensem Mylii p. 467. deprehendisse memini: quare eam, data occasione, cum his reliquis Meibomii libellis, auide coëmi, & Bibl. Bergensi inserui.

— — Maecenas, cum Albinouani Epicedio in Maecenatem, notis illustrato. Lugd. Bat. 1653. ex off. Elz. in 4.

Vid. Bauerus Add. Bunem. in Cat. rariss. libr. p. 104. qui huic libro pretium 2 thalerorum statuit.

— — (Marci) Psalmi XII. & totidem SS. capita, prisco metro redditi, cum tribus interpretatt. Amst. ap. Wettst. 1698. in fol.

V. Bibl. Salth. n. 1067. Bauerus praetermisit.

Meisneri (Balth) quaestiones vexatae &c. Witt. 1620. 4. B.

Melanchthonis (Phil.) loci communes rerum theologicar. Witt. 1521. 8.

Editio originalis, omnium βιβλιοφίλων communi testimonio rarissima. vid. testes in Vogtii & Baueri Catal. alph. Vincit tamen raritate hanc edit. ea, quae in quarta forma ib. eod. prodiit, quam doctis primum indicauit Salthen. in Catal. Bibl. suae n. 1182.

— — Annotatt. in Ep. ad Rom. & ad Corinth. duas. Argent. 1522. 8.

Engelius in Spicilegio p. 107. sq. recenser edd. harum annotatt. Argent. 523. Witt. 1535. Lips. 546. videtur itaque nostram antiquiss. ignorasse. Adsunt etiam Mel. enarrationes in Ep. ad Rom. Witt. 1556. & 561. in 8vo.

— — Auslegung der Ep. an die Coloss. verteutscht durch Iustum Iohannem. Witt. 529. 4.

Haec

Haec versio non minus rara est, quam prima harum annotatt. editio, Hagenoae 1523. 8. de qua Engel. in Bibl. I. p. 109. Adest & repetita huius vers. editio Witt. 563. 8.

Melachthonis selectarum Declamationum Tomus I-III. Seruestae. 1581. T. IV. ib. 586. T. V. Witt. 590. Tom. VI. Frcf. ad M. 583. T. VII. Serv. 586. B.

— — Libelli de Ecclesia, poenitentia, coniugio Sacerdotum, de usu integri Test. & missa theatra, de potestate Pontif. & Episcoporum. & aliis quibusdam controuersis. it. Scriptum in Conuentu Schmalcaldensi contra Schwenkfeld. Seb. Francum, & nonnullos erroneos alios a. 1537. prop. Witt. ap. Io. Luft. 1560. 12. B.

— — Historia de vita & actis M. Lutheri &c. Erford. 1548. 8.
Vid. Bauerus, qui ed. Wit. 1557. 8. ex Bibl. Christi raram pronunciat.

— — Chronologia scriptorum Melanch. Gorlicii 1582. 8. B.

— — Praefatio ad regem Ferd. in Daniel. Witt. 525. 8.

Perrarum puto hoc opusculum, separatim expressum.

— — christl. Berathschlagungen u. Bedenken, durch Christ. Pezelium. Neustadt an der Hardt. 603. 8. B. Adde Bibl. Salth. n. 2724.

— — Epistel an den Landgrafen zu Hessen. Witt. 1540. 4.

Melissi (Pauli) Meletematum piorum L. VIII. paraeneticorum L. II. Parodiarum L. II. Psalmi aliquot. Frcf. ad M. 595. 8.

Bauerus praetermisit.

a Mellen (Iac.) epistola de antiquis quibusdam nummis germanicis, hist. thuringicam praecipue illustrantibus, ad Virum Cl. Casp. Sagittarium. Ien. 1648. 4. V. B.

Memoires de Messire Philippes de Mornay, Seigneur du Plessis Marli. T. I. à la Forest 1624. T. II. ib. 625. T. III. & IV. Amst. 1652. 4.

V. Vogt sub Mornay. Adde Bauer.

Menckenii (Io. Burc.) de Charlataneria eruditor. declamatt. duae. Col. 715. B.

Miraei (Aub.) origines Benedictinae. Col. 1645.

Bauerus praetermisit.

de Monte (Franc.) i. e. Francobergi trias mystica. Amst. 1651. 8. B.

de Monte regio (Io.) tabulae astrologicae Witt. 584. 4.

Bauerus in enarrandis Regiomontani rarioribus scriptis praetermisit.

Monumenta Paderbornensia. V. Furstenberg.

Morelli (Andr.) specimen vniuersae rei nummariae, cum Epp. Ezech. Spanhemii ad Morellum. Lips. 1695. in 8vo. cum figg. B.

Mori (Henr.) opera theol. Lond. 1675. in fol. c. figg. B.

— — Opera philos. omnia, tum quae latine, tum quae anglice scripta, & latinitate donata sunt. Lond. 1679. Tomi II. in fol. V. B.

Morini (Io.) Antiquitates eccl. orientalis, clariss. virorum epistolis enucleatus. Accedit vita Morini. Lond. 1682. 8. B. Qui praefat. praemisit huic libro, auctorem vitae Morini se ignorare fatetur. Est is Rich. Simon.

Morifoti (Claud. Barthol.) Orbis maritimi s. rerum in mari & littoribus gestarum generalis historia. Diuione. 1643. f. m.

Conf. Bibl. Salth. n. 661. vbi citantur Hamb. Berichte. 1748. p. 453.

Mornaui (Phil.) de S. Eucharistia L. IV. Hanov. typis Wechel. 1605. 8. cf. Schelh. Ergezl. II. p. 506.

— — Memoires. V. supra.

— — Mysterium iniquitatis, seu historia papatus. Salmurii 1612. 8. B.

Myriciani Poetae epistola ad D. Cochlaeum, & D. Cochlaei Ep. ad Myricianum, & Hasenbergium. S. l. & a. 8.

Rarissimum inuentu hoc lepidum opusculum videtur, & nullibi me aliquid de eo legisse memini. Stilus epistolartum non multum abest a stilo obscurorum virorum, res narratae & modus narrandi ad risum mouendum apti.

Naudé (Gabr.) Avis pour dresser une Bibliotheque, à Paris 1627. 8vo. B.

Neandri (Mich.) orbis terrae compendiarum diuisione, it. Chronicon. Witt. 594. 8. B.

— — Theologia Megalandri Lutheri, item Bernhardi & Tauleri. Witt. 584. 8.

Neodorpui (Io.) Lutherus orthodoxus. Frf. 612. 8.

de Nessel (Dan.) breuiarium & supplementum Commentarior. Lambecianor. de Bibl. Vindobonensi. Vindob. 1690. f. II. Tom. c. figg. B.

Neugebaueri (Sal.) Hist. rerum polonicarum ad Sigism. III. vsque deducta. Hanov. 1618. 4. B. Bibl. Salth. n. 478.

Nicolai

Nicolai (Phil.) Bericht von der ganzen calvinischen Religion. Frf. a. M. 597. 8. B.

— — kurzer Bericht von der Caluinisten Gott u. ihrer Religion, ib. 598. 8. B.

— — Commentariorum de regno Christi vaticiniis propheticis & apostol. accommodatorum Libri II. Frf. 597. & 1607. in 8. B.

Nihufii (Bartholdi) epistola philos. excutiens narrationem Pompon. Melae de nauigatione Hannonis. Hanov. 1622. 4. V. B.

Niphi (Aug.) vid. Palaeotypos.

Notitia dignitatum vtriusque imperii, c. Comment. Guid. Pancirolli. Genev. 1623. f. c. figg. B. in voce Pancirollus.

Oecolampadii (Io.) & Huldr. Zwinglii epistolarum L. IV. it. vtriusque vita & obitus Basil. 536. f. B.

Conf. Schelh. in Ergezlichk. P. II. p. 523.

Onus ecclesiae. Colon. 1531. in f.

V. B. Conf. Bunem. in Cat. rariss. libr. p. 37. cum Salth. n. 206. praesertim Mylius in memorab. Bibl. Ien. p. 285.

Origenis contra Celsum L. VIII. Eiusd. Philocalia, gr. & lat. cura Guil. Spenceri. Cantabrig. 1658. 4. B.

— — iidem libri, a Dav. Hoeschelio gr. & lat. editi. Aug. Vind. 1605. 4.

Cf. Schelh. in Ergezl. P. III. p. 842.

Orosii historiarum. L. VII. Paris. 510. 8. B.

Ouidii Nasonis Metamorphosis, cum Raph. Regii annotationibus. Lugd. 1513. f. B.

Pacis compositio &c. Dillingae 1629. 4. B. v. Compositio.

Pagi (Ant.) Critica ad Annal. Baronii. Lugd. 1686. f. Cf. Vogtius & Bibl. Salth. n. 94. Bauerus hunc librum immerito praetermisit.

Palma (Hugonis de) Theologia mystica, editore A. Franc. de Monte S. (i. e. Francobergio.) Amst. 1647. 12. B.

Palmerii (Iac.) Exercitatt. in optimos fere Auct. graecos &c. Lugd. Bat. 1668. 4. V. B.

Pancirollus. V. Notitia.

Paracelsi (Theophr.) Archidoxa, oder 12 Bücher, darin alle Geheimnisse der Natur eröffnet werden, nebst 4 andern Büchlein von Io. Alb. Wimpinaeo. München. 1570. 4.

Parallele de la doctrine des Poyens avec celle des Iesuites, &c. S. l. 1728. 8. V.

Pasquier (Steph.) V. supra Iesuites.

Passeratii (Io.) oratt. & praefat. Paris. 606. 8.

Cum Bauerus & hunc librum silentio praeterierit, confer Bibl. Salth. n. 2408. & 2434.

Pausaniae Graeciae descriptio c. lat. Romuli Amasaei interpretatione. Accesserunt Guil. Xylandri & Frid. Sylburgii annotatt. ac nouae notae Ioach. Kühnii. Lips. 1696. f. B.

Perfii Satyrae cum scholiis Io. Murelii. Col. 517. 4.

Aliam edit. Perfii, cum his scholiis, Parisinam 1538. 4. Bauerus raris adnumerat, hanc vero antiquiorem ignorasse videtur.

Peterfin (Io. Eleon.) Anleitung zu gründlichem Verstaendnis der heil. Offenb. Jesu Ch. Frf. 696. f.

Et hunc librum plane silentio praeteriit Bauerus. vid. autem Bibl. Salth. n. 1083.

Philonis Iudaei Opera, graecetantum. Paris. ex typogr. regia. 1552. fol. B.

Photii Bibliotheca, graece, ex quatuor codd. mss. Dav. Hoefschelius primus edidit, notisque illustravit. Aug. Vind. 1601. f.

Vid. Bauerus. Adde Schellh. in Ergezl. P. II. p. 637.

Pici (Io.) Mirandulae opera. Venet. 1498. f. B.

Pideritii (Io.) Chronicon Comitatus Lippiae &c. germ. Rinteln. 1627. f. V. B.

Pindari opera, plus quam sexcentis in locis emaculata. Opera Erasmi Schmidii. Witt. 1616. 4. V. B.

Pithoei (Petri) annales & historiae Francor. ab A. C. 708. ad a. 990. Scriptores coetanei XII. Frf. 594. 8. B.

Platinae (Bapt.) de vitis Pontificum. rom. Colon. 1551. in fol.

Editio non castrata, quam in Baueri prolixo editionum Catalogo frustra quaeres.

— — de vitis Pontif., cum aliis eiusdem opusculis. & Onuphrii Panuini Chronico Pontif. Colon. 1574. f.

Editio vno in loco, scil. de Cleto, castrata, in reliquis sana, pariterque cum integerrimis rara. V. Bibl. Salth. n. 239. De ista corruptione in vita Cleti conf. Mylius in Mem. Bibl. Ien. p. 209. sq.

Platonis opera, graece. Venet. ap. Ald. 513. f. II. vol.

Rarioribus edd., vt omnes fere Aldinae, haec adnumeranda, (vt recte fecit Mylius l. c. p. 200) quamquam mendose typis exscripta sit.

Plauti

Plauti Comoediae XX. Accedit Commentar. ex varior. notis ac obseruat., ex recensione Io. Frid. Gronouii. Amst. 1684. 8. B.

Plinii maioris historia mundi naturalis, cum marginalibus, doctissimor. hominum castigationibus, & Sigism. Gelenii animaduers. Fref. 1582. in fol. cum figg. in nostro exemplari coloribus distinctis. B.

Plutarchi Opera moralia, graece, ex recensione Ioach. Camerarii. Basil. p. Hier. Froben. & Nic. Episcop. 542. f.

Rarior editio, vt solent omnia Io. Camerarii scripta.

Polani (Petri Suauis) Hist. Concil. Trid. Gorinchemi 1658. 4. v. Bibl. Salth. n. 246.

Politiani (Angeli) omnia opera, & alia quaedam opuscula lectu digna. Paris. ap. Badium. 1513. f. B.

Pomponatii (Petri) opera 1) de naturalium effectuum admirandorum causis & de incantationibus. 2) de fato. 3) de libero arbitrio. 4) de praedestinatione. 5) de prouidentia Dei libri V. Basil. 567. in 8. V. B.

Annus 1567. quem Vogtius indicati adponit, nec in eo, nec in calce, sed in fine praefat. exstat. Pro 3 thal. ceterum in Bibl. Cypr. venditus est.

Poniatouiae (Christinae) haestverwundersame Offenbarungen 1711. 8. B.

— — Haus Kunst u. Wunderbuch. 2 Th. Nor. 680. 8.

Versio, quae non minus rara videtur, sed a Bauero non indicata.

Przipkouii (Sam.) cogitationes sacrae ad initium Ev. Matthaei. Eleutherop. 1692. f. B.

Psalmorum libri paraphrasis latina. — Excepta ex scholiis Esromi Rudingeri. Gorlicii 1581. 4. B.

Ptolemaei libri quatuor, compositi Syro fratri. Eiusd. fructus librorum suorum, siue centum dicta ad eundem Syrum &c. graece. Basil. p. Opor. 1553. 8.

Conf. Bauerus, qui tamen solummodo latinam huius opusculi vers. notauit.

— — de praedictionibus astronomicis, cui titulum fecerunt quadripartitum, graece & lat. L. IV. Phil. Mel. interprete. Basil. per Opor. 1553. 8. B.

Rabani Mauri de institutione Clericorum opusculum aureum. Phorcae. 504. 4.

V. supra inter Palaeotypos.

Ranzouii (Henr.) libellus de conseruanda valetudine. Fref. 1591. 12.

Ran.

Ranzouii (Henr.) tractatus astrologicus de genethliacorum thematum indiciis pro singulis nati accidentibus. Frcf. 1602. 8. B.

Adscripsit quis nostro exemplari, ineptum esse librum, nec genuinum Ranzouii foetum.

Regii (Urb.) opera omnia, germ. Frcf. ad M. 577. f.

— — Opera omnia, in latinum sermonem conuersa, & in vnum corpus collecta ab Ernesto filio eius. Norimb. ex off. Io. Montani & Vlr. Neuberi. 1562. f. B.

Reginonis, Monachi Prumiensis Annales &c. Mogunt. in aed. Io. Schoefferi. 521. f. B.

Adde Schelh. in Ergezlichk. P. II. p. 522.

Reiskii (Io.) Exercitatt. hist. de imaginibus Iesu Christi, quotquot vulgo circumferuntur, reuifae, interpolatae, figg. aeneis & multis access. auctae. Quibus exercitatio de lingua vernacula I. C. emendatior & locupletior sub finem adiungitur. Ienae 1685. 4. B.

Reiffners (Ad.) Historia Herrn Georg u. H. Caspar von Trundsberg, Vaters und Sohns, beyder Herren zu Mündelheim &c. Frcf. ad M. 599. f.

Bauerus in Catal. vniv. libr. rar. ex Vogtio editionem huius operis secundam tantum, scil. Francof. 1572. raram existimat. Sed rarior est prima Francof. 1568. raram etiam nostra tertia, nec Vogtio, nec Bauero visae. Conf. Schelhorn. in Ergezlichk. P. III. p. 827.

Reuchlini (Io.) Grammat. hebr. &c. V. Palaeotypa.

Reyheri (Sam.) diss. de nummis quibusdam ex chymico metallo factis Kil. 692. 4. cum figg. B.

Riuii (Io.) de spectris & apparitionibus l. I. Lips. 1541. 8. Rariss. dicitur Salth. p. 541.

— — de admirabili consilio Dei in celando mysterio redemptionis hum. Libri III. Basil. 1545. 4. B.

Riuii (Gualt. H.) der fürnembsten, notwendigsten, der ganzen Architectur angehörigen mathemat. u. mechanischen Kunst eygentlicher Bericht u. Vnterrichtung zu rechtem Verstand der Lehr Vitruuii. Nurnb. durch Io. Petraeus. 1547. f. B.

Riuii (Andr. quaeſtiones aliquot philosoph. Lanx satira de societate Calendarum, signaturis plantarum, melle sine fumo, aetile refono, vt & Miltide, Librisque Kiranidon, aquis, nitro & aliis. Lips. 1649. 4. B.

Cum

Cum omnia fere Riuini, praesertim minora opera, perrara sint, subiiciam adhuc tria, quae Bauerus non indicauit.

— — Diff. de aestu marino. Lips. 648. 4.

— — Diff. de methodo. ib. 655. 4.

— — Diff. de venilia & salacia, atque adeo sequiorum quoque seculorum malina & liduna. Coronidis loco pauca addita sunt de naurea. Lips. 645. 4.

Rosae (Io.) Comment. in Academicas quaest. M. T. Cic. & eiusdem libros V. de finibus. Francof. ad M. 1571. 8.

V. B. Bunem. Cat. rar. p. 115. qui suo exemplari pretium 3 thaleror. statuit.

Rüdingeri (Esromi) Libri Psalmorum paraphrasis latina &c. Gorlicii 1581. 8.

Vid. Bauerus, & auctoribus, quos appellat, adde Reimm. in Cat. theol. p. 295. Mylium de Bibl. Ienensi p. 162.

Rutgerfii (Iani) variar. lect. libri VI. Lugd. Bat. ex off. Elzev. 1618. 4. B.

Rymeri (Thomae) Foedera, conuentiones, litterae & cuiuscunque generis acta publica inter reges Angliae & Imperatores, Reges, Pontif. Principes & Communitates, ab ineunte Sec. XII. videlicet ab a. 1101. ad nostra vsque tempora. Hagae Com. 1739-45. X. vol. f.

Sachsenspiegel. Lips. 1539. f.

Raris editionibus huius libri non immerito adnumeranda, quamvis Bauero non notata.

Sachsens (Mich.) Kaiser Chronick von Julio Caes. bis auf Rudolph III. Braunschw. 1643. f. B.

Sadoleti (Jac.) opera, quae exstant, omnia ad eloquentiam, philosoph. & theol. pertinentia &c. Mogunt. 1607. 8. B.

Salmasii (Claudii) epistolarum liber primus. Acced. de laudibus & vita Eiusd. Prolegomena, accur. Ant. Clementio. Lugd. Bat. 1656. 4. B.

— — de re militari Romanor. liber. Lugd. Bat. 1657. 4. B.

Sanchez (Thom.) L. III. Disputationum de matrimonii Sacramento. Lugd. 1669. f. B.

Sannionis (Lepidi Philalethis) Vtapiensis, Academicus somnians. Satyra in laudem modernae erudit. conscripta. Typis mandabat in Parnasso Simon Rinobasilus, Typotheta Phoebeus. 1659.

V. Bibl. Salth. n. 2336.

- Sarisberienfis (Io.) Policraticus siue de nugis Curialium &c. S. l. 1513. 8. B.
 Schaubii (Io.) Hodegeta biblicus, das ist, Biblischer Wegweiser zur Uebung der Gottseeligkeit. 5. Th. Goth. 1673. 4. B.
 Schefferi (Io.) de Regni Sueciae insignibus. Holmiae 1678. 4. V. B. adde B. Salth. n. 470.
 Schefflers (Io.) Christenschrift von den herrl. Kennzeichen des Volkes Gottes. Neifs. 1665. 4. B. adde Bibl. Salth. n. 1210.
 — — Türkenschrift. S. l. 1664. 4. B. adde B. Salth. Nro. cit.
 — — Schutzschrift für sich wider Schertzer und Chemnitz. Neifs. 1664. 4. B.
 Schindleri (Io.) Lexicon pentaglotton. Lond. 1635. f. B. Bibl. Salth. n. 949.
 Scholasticorum Acad. Witt. Epistolae editae, contra Matth. Flacium Illyricum a. 1558. Quibus respondetur ad falsas Flacii Criminationes aduersus harum regionum Ecclesias. Witt. 1571. 4. Bibl. Salth. n. 1219.
 Schotti (Casp.) Physica curiosa s. Mirabilia naturae & artis, L. XII. Norib. 1697. 4. c. figg. 4. B. adde Sinceri neue Nachrichten p. 70.
 — — Magiae vniuersalis Naturae & artis Partes IV. Bamberg. 1674-677. 4. B.
 Schurmann (Annae Mariae a) opuscula hebraea, graeca, latina, gallica, profaica & metrica. Lugd. Bat. ex off. Elzev. 1652. 8. B.
 Schwenckfeldii (Casp.) Sendbriefe oder Epistolar. 2 Th. 1566. fol. B.
 Schwobs (Sig.) Register aller Schriften D. Mart. Lutheri &c. Breslau 1563. fol. B.
 Scioppii (Casp.) apologeticus aduersus Aeg. Hunnium pro gemino de indulgentiis libro Rob. Card. Bellarmini. Monach. 1612. 4. B. Salth. n. 1211.
 — — Commentarius de indulgentiis, cui accedit Bulla indictionis Iubilaei & annotatt. in eandem. Monachii 1601. 4. v. l. c.
 — — animaduersiones in Gerh. Io. Vossi libr. de vitiis Sermonis. Ra-uennae 1647. 12. B.
 — — Consultationes de scholarum & studio ratione, deque prudentiae & eloquentiae parandae modis. Patauii 1636. 12.
 — — de paedia humanarum ac diuinarum litterarum. Aurel. 1647. 12. B.
 Sculteti (Abrah.) Annalium Euangelii passim per Europam decimo quinto salutis partae seculo renouati Decas prima a. 1516-1526. Heidelb. 1618. Decas II. ab a. 1526-1536. ib. 1620. 8. B.

Seckendorf (Viti Lud.) Commentar. hist. & apologet. de Lutherismo. Frcf. & Lips. 1688. fol. ib. 1692. f. B.

Seldeni (Io.) Syntagma de Diis Syris. Lips. 1662. 8. B.

Selnecceri (Nic.) Bekenntniß von der Majestaet, Auffarth, Sitzen zur rechten Gottes u. Abendmahl Christi. 1571. 4. B.

— — Auslegung des Psalters Davids. 1593. f. B.

Sennerti (Andr.) Athenae, itemque inscriptiones Wittebergenfes. L. II. Witt. 1678. 4. B.

Simonii (Simonis) in librum Aristotelis de sensuum instrumentis, & de his, quae sub sensum cadunt, Commentarius. Eiusd. in Aristot. librum de Memoria & Reminiscentia. Comment. Genev. 1566. f. B.

Sinceri (Theoph.) i. e. I. G. Schwindelii) Thesaurus Bibliothecalis. Tomi IV. Frcf. & Lips. 738. & 39. 4. B.

Sixti V. fulmen Brutum. V. supra Brutum fulmen.

Sleidani (Io.) Commentarior. L. XXVI. vna cum apologia auct. Argent. 561. 8. B.

— — iudem. Argent. ap. Theod. Rihelium. S. an. 8.

Socini (Fausti) disputatio habita inter F. Soc. & Christ. Francken, nec non fragmenta responsionis fusioris, quam F. Socinus parabat ad Francisci Dav. de Xsto non inuocando scriptum, aliaque nonnulla ad hoc argumentum pertinentia, Racouii, typis Sternacii 1618. B.

Memorable praesertim scriptum, quia praeter disp. illam varia adhuc huic libello insunt, vti p. 183. theses, quibus Fr. Daudis sententia de Christi munere explicatur, vna cum antithesibus Socini. p. 195. *de libro Apocalypseos, & testimoniis, quae exinde aduersus eos, qui Iesu Christi inuocationem prorsus negant, petuntur.* (quae, si Oederus legisset, erubuisse forsan, a Socinianis verecundia & pietate victus) p. 197. Socini scriptum aduersus Semijudaizantes, p. 208. Mart. Seidelii tres epistolae ad coelum Cracouiensem.

— — de Iesu Christi inuocatione disp. quam Faustus Socinus per scripta habuit cum Francisco Daudis a. 1578. & 1579. paullo ante ipsius Franc. obitum. In qua habetur responsio ad defensionem Fr. Dav. suarum thesium de I. C. non inuocando. Praefixa est toti operi epistola Socini &c. Secunda edit. Racov. typis Seb. Sternacii 1626. 8. min. (pagg. 275.)

Spangenbergii (Cyr.) Cithara Lutheri, oder Mart. Luth. geistl. Lieder, ausgelegt durch C. Spang. Witt. 601. 4.

Cum Bauerus praetermiserit confer Bibl. Salth. n. 1693.

— — mansfeldische Chronic. S. 1. 1672. f.

V. Bibl. Salth. n. 391. & adde Schelh. Ergezlichk. P. III. p. 1101.

— — wider die bösen Sieben ins Teuffels Carnöffel Spiel. Eisleb. 1562. 8. B.

Spanhemii (Ezech.) ad Andr. Morellium Epistolae V. quarum duae priores, primae Speciminis editioni infertae, hic longe auctiores prodeunt; tres vero reliquae nunc primum vulgantur. Lips. 1695. 8. B.

Spelmanni (Henr.) Glossarium archaologicum, continens latino-barbara, Peregrina, Obsoleta & nouatae significationis vocabula. Lond. 1687. f. B.

Speneri (Phil. Iac.) insignium theoria, seu Operis Heraldici. Pars generalis. Francof. 1690. Pars specialis. ib. 680. f. c. figg. B.

Sperberi (Iul.) Erkenntniß des dreieinigen Gottes und der ganzen Natur, Berlinb. 731. 8.

V. Vogtius, qui notat, eos Sperberi libros, quos Arnoldus publicauerit, raros esse, ad quos hoc opusculum pertinet, quod, quoad materiam, videtur versio eius lat. libelli, cuius inscriptionem Vogtius exhibet: Isagoge in veram triuni Dei & naturae cognitionem. Hamb. 1674. 8.

de Spina (Alph.) Fortalitium fidei. V. infra.

Spotswood (John) history of the Church of Scotland. Lond. 655. f.

V. Gerdes. in florileg. qui vero librum ipsum, aequè vt Baue-
rus, compiler eus, nunquam vidisse videntur, vtrique enim edi-
tionis annum nesciunt.

Stegmanni (Ios.) Photinianismus. Francof. 1643. 8. B.

Stephani (Henr.) thesaurus graece linguae. Tomi IV. cum appendice opusculor. grammaticor. Paris. 1572. f. B. adde Bibl. Salth. n. 937.

Stewechii (Godeschalci) Commentarii ad Fl. Vegetii Renati libros de re militari. Antwerp. ap. Chrstph. Plantin. 1585. 4. cum figg. B.

Stobaei (Io.) sententiae, ex thesauris graecor. collectae, graecolat. Tiguri 1559. f. B.

Strype (John) Annales, of Ecclesiastical Memorials, relating to the Reformation in the Church of England, under King Henry VIII. King Edward VI. and Queen Mary the First, in three Volumes. Lond. 725- & 728. III, vol, in fol.

V. Ger.

V. Gerdes. in florilegio libr. rar. p. 331.

Suavis Polani (Petri) Historiae Concilii Tridentini libri VIII. Gorinchemi 1658. 4. B.

Surenhusii (Guil.) Βιβλος καταλλαγης, seu Conciliationes locorum ex V. in N. Test. allegatorum, secundum veterum Theol. Hebr. formulas allegandi & modos interpretandi. Amst. 1713. 4. v. Bibl. Salth. n. 1123.

Sylvius, Aeneas. V. Aeneas.

Tauleri (Ioh.) Sermones. Aug. Vind. 1508. 4. V. supra libros palaeotypos, & titulum plene lege ap. Bauerum, qui tamen edit. huius anni in folio exhibet.

Taxae Cancellariae apostolicae, & taxae sacrae poenitentiariae apost. dat is Schattinge van de Cancellarie en Penitentie Kamer &c. s' Hertogen Bosch 1664. 12. B.

Haec editio raritate quidem cedit Romanis edd., quas videas, licet, apud Bauer. sed ipse liber est inter rariores, inde hanc editionem, semel tantum mihi oblatam, nostrae Bibl. comparaui.

Testamentum nouum, graece, cum vers. & notis Theod. Bezae. Paris. ex off. Henr. Stephani. 1565. f. Desidero hanc edit. in Baueri Catal. quae tamen, vt omnes fere Stephani edd. rara est.

— — arabicum, ex Bibl. Leidenf., edente Thoma Erpenio. Leidae e typogr. Erpeniana. 1616. 4. B.

— — germ. sub tit. Das New Testament Deutsch. Wittenberg. S. a. Videtur prima Lutheri vers. editio. V. B.

Test. nov. germ. Das Neue Testament, das ist, alle Bücher des neuen Bundes, welchen Gott durch Christum mit den Menschen gemacht hat, treulich aus dem Griech. ins Teutsche versetzer. Sine mentione loci. 1630. 8.

Conf. Vogtius in Cat. p. 667. Nostrum exemplar in titulo non habet verba, quae Vogtius addit: *Gedruckt zu Rakau im Jahr Christi*, sed tantum annum.

Test. nouum syriacum, punctis vocalibus animatum, cum Lexico, & institutionibus L. Syr. Accedunt notae, difficiliora N. T. loca explicantes, auct. Aeg. Gutbirio. Hamb. 663. 8. V. Bauer in voce Gutbier.

Theocriti aliorumque poetarum idyllia. Eiusd. Epigrammata. Simmiae Rhodii ouum, Alae, Securis, Fistula, Dosiadis ara, Omnia cum in-

terpretat. latina. In Virgilianas & Nas. imitationes Theocriti observationes H. Steph. Excud. H. Steph. 1579. 12. B.

Theophrasti Paracelsi Archidoxa. Monachii 570. 4.

V. supra in voce Paracelsus.

— — opera omnia, tribus voll. comprehensa. Vol. I. opera medica complectens. Genev. 1658. Vol. II. opp. chemica & philos. complectens. ib. eod. Vol. III. opera chirurgica complectens. ib. eod. f.

Thomafii (Christ.) lustiger und ernsthafter Monatsgespraeche, oder Gedanken über allerhand Bücher u. Fragen. 2 Jahrgaenge 1688. 1689. Hallae 1689. u. 1690. 8. B.

Thucydides graece, cum scholiis antiquis, sine quibus autor intellectu multum difficilis. Accessit diligentia Ioach. Camerarii in castigando textu, commentariis & annotationibus eius. Basil. ex off. Heruag. 1540. f. B.

Trapezontii (Georgii) Dialectica. Argent. 1516. 4.

Vel ob antiquitatem rara existimanda, praesertim cum, teste Freytagio, editio Lips. 1517. raris annumeranda sit, cuius, ut & nostrae, titulum v. ap. Bauer.

Tridentinum Concilium vniuersum sacrosanctum. Col. 1564. 8. B.

Trithemii (Io.) Abb. Peapolitani, quondam Spanheimens. Polygraphiae, L. VI. ad Maximil. Caes. Accessit clavis Polygraphiae, liber vnus, eodem auctore. — — Additae sunt etiam aliquot locorum explicationes, eorum praesertim, in quibus admirandi operis Steganographiae principia latent — per virum eruditiss. D. Adolph. a Glauburg, Patricium Francof. Colon. ap. Io. Birkmann. & Werner Richwinum. 1564. 8. B.

— — Polygraphiae L. VI. &c. Argentor. 1613. 8. B.

Trithemii (Io.) Abbas Spanheym. de septem secundeis, i. e. intelligentiis, siue spiritibus orbis post Deum mouentibus, reconditissimae scientiae & eruditionis libellus, Imp. Caes. Diuo Maximil. I. Aug. pio, sapienti dicatus. Adiectae sunt aliquot epp. ex opere epistol. Io. Trith. utilissimae. Colon. ap. Io. Birkmann. 1567. 8.

Hanc editionem rarioris libri in Baueri Catal. desidero, unde & de ipsius editionis raritate conicere licet.

— — Opera, a Io. Busaeco collecta, Mogunt. 1605. f. B.

Turbo

Turbo &c. Helicone. 1616. 12. V. Bauerus ex Engel. I. p. 158.

Auctor est Io. Vol. Andreae. cuius sub nomine supra hoc elegans & festiuium scriptum, pleniore titulo, exhibui.

Valerii Maximi dictorum factorumque memorabilium libri IX. cum notis Steph. Pighii, Lipsii & Coleri Frcf. ap. Wechel. 1627. 8. V. Bibl. Salth. n. 2384.

Vallae (Laur.) de voluptate & vero bono. Basil. 1519. 4. B.

— — de libero arbitrio. Bas. 1518. 4.

— — de donatione Constantini M. quid veri habeat. S. l. & a. 4.

V. Baueri Cat. in voce Constant. M. qui tamen illud secundum opuscul. silentio praetermisit.

Vegetius (Flavius) Renatus de re militari L. VI. post omnes omnium editiones ope veterum libror. correcti a Godeschalco Stewechio. Access. Sext. Iulii Frontini Strategematon L. IV. &c. Lugd. Bat. ex off. Plant. 1585. 4. c. figg. ligno incis. V. Bauerus, & supra Stewechius.

— — vier Bücher der Ritterschaft zu dem allerdurchleuchtigsten — Herrn Maximilian, Roemischen Kaiser loeblicher Gedächtnis — geschrieben, mit mancherley Gerüsten, Bollwerken vnd gebewen, zu Kryegsleufften gehoerig. Mit yren mustern vnd Figuren darneben verzeychnet. Mit einem Zusatz, von Büchsen geschoss, Puluer, Feuerwerk &c. Augsp. durch Heinr. Stainer. 1529. fol. min. cum figg. ligno incis. B.

Velleius Paterculus, p. Beat. Rhenan. Basil. 1520. fol. min. cf. Bauer. V. supra Palaeotypa.

Veltronii (Ptol.) Statuta ordinis Hospitalis S. Iohannis Hierosol. Romae. 1556. 8.

Liber eximiae raritatis rei librariae peritis dicitur, quos allegatos vide ap. Bauerum, sed edit. hi omnes romanam 1588. sciunt, quam nostra antiquior raritate vincere videtur.

Vidae (Hier.) de arte poetica L. III. Nor. 531. 8.

Videtur eadem raritate commendandus liber, qua Vidae opera, Basil. 1537. edita, de quibus consule Bibl. Salth. n. 2406.

Vipe-

Viperani (Io.) de Poetica. L. III. Antw. ex off. Plantin. 1579. 8.

Non modo integra opera, sed & singula Viperani, eaque fere omnia, raro occurrunt. V. nostrum libellum, kritische Briefe.

Virgilii Maronis opera omnia, cum commentariis Frid. Taubmanni, cura Christ. Taubm. (ej. Ciris & Cubex, cum Taubm. comment.) Witt. 1618. 4. B.

— — dreyzehn Bucher von dem theuren Helden Aenea &c. Frcf. a. M. 562. 8. c. figg. ligno incis.

Vitellionis (Io.) de natura, ratione & proiectione radiorum visus luminum, colorum atque formarum, quam vulgo Perspectiuam vocant, Libri X. Norimb. 1535. fol.

Opus admodum rarum & fere ignotum dicitur in Bibl. Salth. n. 1600.

Vossii (Matthiae) Annales Hollandiae & Zelandiae. Amst. 1635. 4. B. adde B. Salth. n. 603.

Vrsini (Io. Henr.) de Zoroastre, Hermete Trismegisto & Sanchuniathone liber. Nor. 1661. 8. V. B.

Vrstifii (Christiani) Scriptores rerum germ. Franc. 1670. 2 Tom. f. V. B.

Vulcanii (Benav.) de litteris & lingua Getarum s. Gothorum, it. de notis Lombardicis &c. Lugd. B. 1597. 8. V. B.

Vultei (Herm.) Consiliorum siue responsionum Profess. Facult. iurid. in Acad. Marpurgensi opera omnia in volumina IV. distributa. Francof. 1652. fol. B.

Wendelini (Marci Fr.) Contemplationum physicar. Sectio I. & II. Hanov. 1625. Sect. III. ib. 1628. 8. B.

Westoniae (Elis. Ioannae) Virginis nobilissimae, Poetriae florentissimae Parthenicon L. III. ex collectione G. Mart. a Baldhoven. Frcf. ad Od. 1602. 8. B.

Wicelii (Ge.) & Cassandri de sacris nostri temporis controuersis. Helmstad. 1659. 4. B.

Wieri (Io.) de praestigiis Daemonum & incantationibus ac veneficiis. L. V. tertia edit. aucti. Basil. 1556. 8. B.

Wigandi (Io.) dogmata de Anabapt. &c. Lips. 1582. 4. B.

Winkinsii (Dav.) Concilia Magnae Britanniae & Hiberniae &c. Lond. 1737. fol. maj. IV. vol. B.

Willugh-

Willughby (Jo.) ornithology in thre Books, translated in to Englisch, and enlarged with many Additions throughtout te whole Work &c. by John Ray. Lond. 1678. c. figg. fol. B.

— — de historia piscium L. IV. Totum opus recognouit, suppleuit, & librum primum & secundum adiecit Jo. Raius. Oxon. 1686. c. figg. f. Wormii (Olai) diff. de aureo Christiani V. Daniae principis cornu. Hafn. 1641. c. figg. fol. B.

Zwinglii (Vlr.) Epistolae. V. Oecolampadius.

Supereft mihi tandem de libris quibusdam fingulis memorabilibus difputatio. Quod igitur antiquam Bibl. Berg., Seculi quinti decimi tempore attinet, duo iam libri fuperfunt, carae ex pluribus, reliquiae. Alter eft afceticus, qui in rubro fic habet: *Panis quotidianus, de sanctis hic liber ideo hoc nomine appellatus, quia quotidie per totum annum fingularem orationem vel meditationem de sancto cuiuslibet diei continet.* Sine indicio loci anniue, in forma quarta minore, typis exfcriptus eft. Signum antiquitatis habet & hanc vetuftae manus infcriptionem: *Liber monasterii Sancti Johannis Baptistae in bergha prope Magd.* & vncum ferreum, quo olim pulpito, catena iniecta, alligatus fuit. Post prooemium & Indicem meditationum, fecundum cuiusvis mensis dies, qui loco Martyrologii haberi potest, fequuntur carmina Jodoci Fabritii, Canon. Aug. reg. ad auctorem, item auctoris prologus de scopo libri, tum ipse liber (fig. a. 4.) hoc tit. incipit. *Orationale fratris Hieronymi de Villa vitis, ord. fcti Aug. Canonico. regularium, continens fingulis diebus totius anni fingularem orationem de tempore: cum insertis fententiis euangelicis & aliis fcripturis falutiferis: & ideo appellatum eft Panis quotid. de tempore.* — Hic liber diu a Monasterio Berg. abfuit, & anno 1676. demum a Seb. Goebelio recuperatus eft.

Alter, ex antiqua Bibl. refiduus liber hic eft: *Fortalicium fidei contra Iudaeos, Saracenos aliosque christianae fidei inimicos.* in 4. Sequitur fecundo folio tabula f. index, pro ordine V. librorum, non alphabeti. Tum fequitur folium I. fignatura a.. Infcriptio talis eft: *Incipit phemium Fortalicii fidei. cofcripti p. queda doctore eximiu ordis minor. Anno Dni MCCCCLIX. in ptibus occidentis. Et primum ponitur fcriptoris intentio.*

N

Intentio

Intentio scriptoris bona & pia fuit, refutandi erroneos, praesertim Iudaeos & Saracenos *). Pia omnino mente de corrupto eccl. statu conqueritur: — sed o altissime Deus, multi haec confitentur labiis, quorum cor longe est a te. Alii nituntur euertere hanc veritatem & verbis, & factis, quorum quidem sunt haeretici & peruersi christiani. Alii sunt Iudaei, alii Saraceni; alii vero Diaboli. De errore haeticorum nullus est, qui inquirat. intrauerunt, domine, gregem tuum lupi rapaces, quia pauci sunt pastores: multi mercenarii, & quia mercenarii sunt, *non est eis cura de ouibus tuis pascendis, sed tondendis*. Vident enim lupos venientes & fugiunt. Cadit asina, & est, qui subleuet, *perit anima, & non est, qui adiuuet*. De perfidis Iudaeis, blasphemantibus nomen tuum, & inaudita crudelia latentes facientibus in fidelibus tuis, nullus est ut plurimum, qui recogitet, quia munera eorum excoecauerunt oculos iudicum & praesidentium in clero & populo. Sed & abscondita Saracenorum, viuentium inter nos, ex interesse praedicatorum obliuioni data sunt. Praedicatores tui vel *pauci* clamant, sed a veritate tua auditum auertunt, & *ad fabulas conuertunt*. — Sanguineos fontes lacrimarum emittit cor meum, quia neminem video consolatorem gementium, & fere neminem zelatorem tuae fidei catholicae, specialiter *in hac misera hispania*, in qua, sicut in fine mundi sita est, sic in ea congregatae sunt omnes feces tuorum inimicorum. Inimicus est haeticus. inimicus iudaeus. inimicus Saracenus. inimicus Diabolus. — In quo (libro meo) quicquid bene dictum inueniatur, tibi tribuatur, a quo omne bonum est. Si quid vero minus caute dictum fuerit, beniuolum peto correctorem. in omnibus me submittens determinationi eccl. cathol., tuae immaculae sponsae. sumens, in tuo nomine, pro fundamento nostri inexpugnabilis fortalicii verbum perassumptum: Turris fortitudinis a facie inimici. Ps. LX. Et *praemittitur figura pugnae*. in qua fortalicium quinque turrium cum eius ornatu. & armatura deseruit primo libro. (i. e. pertinet ad L. I.) Haeretici

*) Conf. praeter Wolf. in Bibl. Hebr. P. II. p. 1123. P. III. p. 124. P. IV. p. 545. Reimm. in Catal. theol. crit. p. 347. ubi editionem peruetustam indicat; porro in Hist. theol. iud. p. 496 sqq. ubi de fine auctoris, scriptionis tempore &c. agit, & ex quodam loco huius ipsius libri (L. II, Con- fid. 6. Haer. 5.) demonstrat, scriptum esse a. 1458. tum & de multiplici huius libri utilitate, eiusque pereleganti MSto in Bibl. Templi cathedralis Magd., quod ipse etiam inspexi, fuse exponit. Habet ceterum nostrum exemplar CCLXXXIX. folia.

retici fodientes, siue per inuium fortalicium perforantes, deseruiunt secundo libro. Iudaei vero signati, velati & catenis vinculati deseruiunt tertio. Bellum Saracenorum & Christianorum deseruit quarto. Demones vero ab angelis prostrati deseruiunt quinto libro.

Tales figurae huic nostro exemplari non insunt. Ceterum ex his prooemii locis auctoris. Ex Iudaei optima intentio, patria, vitae genus, tum & ratio tituli satis patet. In calce legitur: *Anno incarnatae deitatis millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto, vicesima quinta die mensis februarii. hic liber (quem fidei fortalicium editor intitulauit) impressoria arte Nurmbergae impensis Antonii Koberger inibi ciuem est consummatus.*

Venio ad historiam huius libri, quem particulam antiquae Bergensis bibliothecae dixi. Id patet ex hac inscriptione, antiquis litterarum ductibus: **Liber Sancti Iohannis baptistae ordinis diui benedicti in bergha prope & extra muros magdeburgh.** Cum nullus adscriptus sit annus, quo tempore emtus sit liber, dicere non possum: remansit autem in coenobio nostro post tristem illam, eamque duplicem direptionem, namque in fronte libri haec leguntur: Ex Bibl. Bergensi mutuo accepit M. Ioh. Hesse. 1626. Non rediit liber ad nostram bibl. sed morte fortassis illius viri interueniente, in alias manus venit: statim enim in titulo subiicitur: sum M. Christoph Rhewends, ex donat. Dn. Euae Walthers. 19. Nov. 1661. Transiit postea ad bibl. C. S. Iordani, quod ex eius symbolo, in interiore tegminis parte conspicuo, nomineque expresso, apparet. Eius bibl. cum donatione venisset ad b. la Crosum, factum est, ut in auctionis huius eximiae bibl. catalogo vetus illa inscriptio indicaretur, quare b. Abbas Steinmetz longo post tempore, plus quam seculo elapso, nostro Coenobio emtionis iure vindicauit. In pretio igitur nobis habendus est prae aliis hic liber, utpote bonus, antiquus, immo & testis, antiquam bibl. Bergensem bonis libris refertam fuisse. In tergo libri enim, obscure tamen, & fere deleto atramento apparet C. 73. ergo si vel in vno repositoio libri fuerint 73., sat multos libros collectos fuisse, conicere quiuis potest. Videtur ceterum ille Abbas, qui huic libro nomen Coenobii inscripsit, id curasse, ut omnes libri pari integumento induerentur. Tectus enim est eiusmodi duriore membrana, qualis est Belgarum cornea, lineis & rhombis, in quibus liliorum figurae, impressae sunt, ornata.

nata. In superiore parte aequae ac inferiore legitur, in membrana, pro more illius seculi, impressum, *berga*, idemque nomen bis in auersa parte tegminis conspicitur. Tandem videtur idem Abbas librum Monacho cuidam ad rubricandum, ut tum loquebantur, dedisse, qui tamen illud negotium non confecit, sed in fine primi libri substitit.

Memorabile praeterea est hic liber ob manum doctiss. la Croze, quam V. S. Sack, ostenso libro statim agnouit. Adscriptis is aduersa titulo pagina locum ex Humphredi Prideaux Account of the Authors quoted in his Life of Mahometh p. 177. & 178. ubi auctor ex Marianae Hist. hisp. T. II. L. XXII. c. 13. docet, auctorem huius libri esse Alphonsum spinam, ordinis Franciscani in Castilia, Iudaismo eiurato fratrem, deinde Episcopum, (scil. Orinopolitanum.) Editiones libri, scil. Norimb. a. 1494. Lugd. 1511. & 1525. ibidem indicat, sed cum de auctore & libri edd. iam plura & certiora tradiderint Rich. Simon, I. C. Wolfius, praesertim vero I. I. Reimmannus, in supra indicatis libris, quae istius generis adscriptis doctiss. la Croze, omitto. Adponam vero, quae ipse in calce, ut memorabilia nostri libri, notauit;

Historia seu potius fabula Merlini.

L. V. f. CCLXXXII. verso.

Bruxae vel Xurginae (Sorcières)

ib. fol. CCLXXXIV. col. 1.

Gregorius III. Leonem Imp. Iconoclasten excommunicauit, Romamque & totam Italiam ab illius dominio & potestate deficere fecit — —

L. III. fol. CVII. vers. col. 1.

De Transubstantione — —

L. III. fol. CXXX. col. IV. sq.

(significatiue adesse Xsti corpus negat, & spiritualement manducat. adfirmat.)

Aristoteles in L. IV. de secretis secretorum.

L. III. f. CL. col. 2.

Filii Israel inclusi ab Alex. M. inter montes Caspios — —

ib. f. CLXXXIII. col. 1.

Mahumedes venit in Hispan. in ciuitatem

Cordubens. — —

ib. f. CLXXXVIII. col. 1. sq.

Fabula, Caroli M. & Galianae amores narrans — —

L. IV. f. CCXXVIII. col. 1. sq.

Rodericus de Viuar -- El. Cid — —

ib. f. CCXLII. v. col. 2.

Isidori

Isidori Cardinalis Rutenensis Epist. ad Pa-
pam Nicol. V. de expugnata & dire-
pta a Turcis Constant. —

ib. f. CCLXIV. col. 1.

Sacra Script. ab omnibus legenda, &
vertenda in omnes linguas —

ib. f. CXC. vers. col. IV.

Praelatus haeret. non est haereticus, et-
iam si sit Papa — —

L. II. f. LXXVI. verso col. 3.

Aluarus de luna — —

L. IV. f. CCLXIII. v. col. 1.

El. Boch de Biterne *) —

L. V. fol. CCLXXXIV. v. col. 1.

Tandem ab initio, & in fine libri duo folia codd. ms. membra-
nacei Com. Terentii agglutinata fuerunt, quae tamen Crosius iam soluit,
quorum scriptura & elegans, & vetusta est, vtpote latina, non parua
longobardica, qua libri recentioribus seculis scribi solebant. Interlocu-
torum nomina maioribus litteris scripta, & flauo colore distincta sunt.
Primum folium habet particulam ex Terentii Com. Adelphi, scil. ex Aët.
IV. sc. V. a versu 7. quam cum ed. Farnabii vñtatißima (Amst. 1651. 12.
p. 171.) conferam.

Versus 7. non equidem istas — instas.

v. 14. opinor, eas non nosse te, & certe scio &c. — Vt opinor, eas
non nosse te; & certe scio, quod nescis eas.

v. 21. verba vlt. animo male est, ad versum seq. scripta sunt. Tum

v. 22. & seq. sic habent:

Quid istas censes? nihil enim. Commenta est mater, esse
ex alio viro

Nescio quo, puerum natum, neque eum nominat,

Priorem esse illum, non oportere huic dari.

v. 23. qui illi consuevit prius — qui cum illa consuevit.

v. 34. praesens praesenti eripi — praesens deest.

v. 40. haec mi pater — haec mihi pater.

v. 42. Ridicule — ridiculum.

v. 43. Sed quid Aeschine — sed qui ista Aesch.

v. 45. ausculta — obsculta.

N 3

v. 47.

*) Mons in Delphinatu in Vaschonia, lum (Diabolum) aprum, osculantes eum
in quem concurrere bruxae (sagae) dicun- in ano suo. Sunt ipsa Alph, Spinae
tur, cum candelis accensis, & adorant il- verba,

v. 47. mi pater — o mi pater.

v. 50. ne indiligens nimium fies — indulgens.

v. 53. magnum, at humanum tamen — repetita vox magnum deest.

v. 54. euenit — id venit.

v. 56. si te ipsum mihi — si te mihi ipsum.

v. 57. Quae reciscerem — quare sciscerim.

v. 59. haec tibi confecturos Deos — tibi haec &c.

v. 60. Et sine tua opera illam — & illam sine tua opera.

v. 60. eodem modo — modo.

v. 62. bono animo es, inquam — inquam deest.

v. 64. nescio nisi — nisi deest.

verum eo vereor magis — verum ideo v. m.

Alterum in fine folium exhibet Eunuchi partem A. II. Sc. III. v. 52 sq.

v. 52. huc cum aduenio — cum huc aduenio.

v. 57. scio, abducta sit — scio, quo abducta sit.

v. 63. tum magis dicas — tua magis id dicas.

v. 64. illumne obsecro — illum obsecro.

v. 71. numque me aliud vis — numque me vis aliud.

Ch. quo nunc is? Pa. domum — Ch. quid nunc is domum.

v. 95. illud merito factum — illud factum merito.

97. iubeo, cogo — iubeo immo cogo.

Act. III. Sc. I. v. 21. ego flocci pendere — ego non flocci pend.

v. 24. is ibi molestus magis est — is vbi magis molestus mihi est *).

In ea Bibl., quam supra mediam dixi, Vlneri tempore collecta, reperiuntur plures libri notis mss. historicis & criticis illustrati. Ipsius Vlneri manus conspicitur in notis marginalibus, Oneri ecclesiae, & Fasciculo rerum expetendarum, adiectis, sed eas seligere & hic transcribere, nimis alienum ab instituto meo videtur. De duobus vero libris, armis Vlneri ornatis supra iam dixi.

Multo plures adhuc libri, notis mss. illustrati, deprehenduntur in noua bibl. nostra. Praeter Goebelii manum in pluribus dogmaticis libris, & b. Steinmetzii in polemicis praesertim, (tamen & in aliis. v. g.

Vigero

*) Exstant plures codd. mss. reliquiae in nostra bibl., hebraicae, & latinae (grae- cas enim non deprehendi) partim folia in interiore integumentorum parte agglutina- ta, partim ad tegendos libros ipsos adhi- bita, cuius generis folia, non sine fructu, obseruanda esse nuper praecepit Celeb. Sem- lerus. Prae aliis Hegeffippi particulam, in membrana eleganter scriptam, tegminis loco adhibitam, obseruavi.

Vigero de Idiotismis graecis, quem librum notis & exemplis auxit, Herodoto, Scapulae Lexico &c.) Ge. Calixti, Fr. Vlr. Calixti, Christoph. Cellarii, Casp. Ziegleri, Godefr. Olearii (in Heinsii Aristarchi sacri edit. vetustiore cum recentiore collata) Crofii & aliorum manus deprehendo. Vnicum huius generis librum feligere placet, cuius notae mss. b. Cellarii orbi erudito inuidendae non sunt. Est is *Notitia dignitatum utriusque imperii, orientis scil. & occidentis, ultra Arcadii Honoriique tempora. Et in eam Guid. Pancirolli — Commentarium. Eiusdemque de magistratibus municipalibus, rebusque bellicis, & tam nouae, quam veteris Romae libellus, omnia ordine concinnata, & locis collocata, quae antea confusa. Accessit praeterea huic editioni totius imperii rom. typus. Et locupletissimus rerum & verborum index nouissimae compilatus. Editio postrema auctior & emendatior. Genev. 1623. in folio. Triplex, ut vere dicam, huius libri est pretium. Primum enim liber ipse bonus & antiquates intelligendas utilis est; deinde Commentarius Pancirolli utilitate, lectionis copia; rerum cognitione ipsum librum adhuc superat; tandem haec editio libri est optima, multis figuris, ligno quidem, belle tamen, incis, ornata, eademque in rarioribus libris non ultimum locum occupat *). Nostro exemplari aliud accedit pretium, non spernendum, scil. Christoph. Cellarii notae mss. historico-criticae. Sed ago, videamus ipsas, tum de iis iudicium apud lectorem esto.*

In fronte libri haec inscripsit Cellarius: a Adr. Valesius Tom. I. hist. Franc. L. IV. fol. 188. In libro, qui Notitia prouinciarum imperii rom. inscribitur, quique Theodosio minore principe editus est, oriens occidenti praeponitur. — Causam adfert pag. praeced. 187. Theodosii successores Marcianum & Leonem, in Oriente dominantes, despecta orientalium infirmitate, primum sibi dignitatis locum ac ius, electionis principis confirmandae, dandique etiam imperii occidentes vindicauisse. quique

*) Prodiit etiam haec Notitia Scriptoris anonymi ex noua recens. Phil. Labbe, Biturici, Soc. Jesu Presb. Cum pluribus aliis opusculis, indicibus ac notis. Paris. 1651. in 12. In eius praefatione diligentissimus editor enumerat quator edd. scil. 1) Basil. ap. Frob. a. 1552. f. sine commentario. 2) Andr. Alciati, in Tom. V. eius operum, absque figg. & commentationi-

bus, libello de magistratibus, ciuilibusque & militaribus officiis duntaxat subiecto. 3) Venetam a. 1593. cum imagg. paullo deformioribus, nobilitatam egregio Commentario G. Pancirolli. 4) Lugdunens. a. 1608. c. Pancirolli commentario, & Franc. Rhuardesii breuiss. annotatt. & Guil. Marani quadruplice indice. — Hanc itaque nostram Geneuens. ed. non vidit Labbeus.

quique illud iniussu suo recepissent, in tyrannorum numero habuisse. — Notitiam imperii (saltem Occidentis, de qua ibi agitur) Iac. Gothofredus ad Leg. XV. C. Theod. Tit. VI. p. 282. tradit factam & consignatam esse XXVIII. annis post illam legem. Lex autem ista dicitur A. C. 399. constituta. Sic adeo Notitia crit. A. 427. Incidit ita in tempora Theodosii II. & Valentiniani III. — Lazius de Rep. Rom. LXII. aliquoties citat hanc notitiam ita: Codex praefecturarum Rom., a Scoto quodam scriptus. v. Lib. XII. Sect. 3. c. 7. pr. pag. 975. & p. 950. a. m.

Ad p. 2. b.) ad praef. Pancirolli verba: sub finem vero principatus Theodosii iun. hanc notitiam scriptam fuisse censeo. — At quia non meminit Pr. Pr. Hispaniarum, Macrobius autem ita quendam vocant Impp. Arcad. & Hon. l. XV. C. Theod. de pagan. sacris & templis, & C. Iustin. eod. t. L. III. Cos. Theodoro V. C. a Chr. 399. ante hoc tempus conceptam notitiam fuisse, sub Theodosio M. videtur. Vel dicendum, quia iste Pr. Pr. Hisp. non diu duravit, ut adparet ex L. 61. C. Theod. de cursu publico, scriptam Coss. Stil. & Aurelio, h. e. a. Ch. 400. propterea non attendi.

Pag. 10. a. (Labb. p. 4.) Palaestina salutaris — haec tertia Palaestina. Godofr. ad L. XXX. C. Theod. de erog. milit. ann.

P. 14. ad inscript. de illustribus &c. — Comitua primi ordinis est honor vicinus illustribus. Cassiodor. 6. 12. Maior ergo spectabilitate.

P. 16. b. ad verba: Priuilegium habeant V. P. (viri perfectissimi) — Exempla Inscr. Grut. 6. p. 282. & 6. p. 1086. vbi praefecto anno-nae id tituli datur.

P. 17. b. C. V. ad verba: inter illustres primum locum Praefecti Praetorio -- obtinent — L. 32. C. de appellat. Cl. Vir magnificus Pr. Pr. eadem Lege §. 4.

P. 21. a. C. VI. de cursu publico — Traianus instaurauit cursum publ. Aurel. Victor Schotti.

P. 24. a. Angarias plerique cursum vehicularem existimant — Vid. Suid. & Gloss. & Vegetius.

P. 25. b. C. VIII. de Assessoribus. — σύμπονοι. Nov. 119. Herod. l. III. σύνεδροι καὶ σύμβουλοι.

P. 26. a. ad verba: in officio P. P. plures militabant. — Officium est λειτουργία τάξις, minister. publ. & multitudo hominum, qui adparent, dantque operam magistratui. Τάξις est adparitio. Officiales igitur, qui

qui officii causa magistratui praesto sunt, adparitores dicuntur, & officium adparitio. Sic officiales Dominis s. heris, patronis, magistratibus, qui officia reddunt. V. Tertull. de idolatr. c. 17.

Pag. 29. a. C. XI. Ad loc. Cassiod. L. II. var. de Corniculario: Praefuit, ait, *iuribus* secretarii Praetoriani, ita enim legendum est pro *curribus*, ut vulgo habetur. — vel *cornibus*, unde nomen deriuatum. Reines. & Guth. Off. D. A. II, 15. ibid. Cornicularii inter primates officii. L. 9. C. Theod. de diuers. off.

P. 30. c. XII. de adiutore b. adiutor olim optio est dictus. — Grut. p. 80. inscr. 5. ibid. adiungebantur autem centurionibus — Lips. ad Tac. I. Hist. p. 12.

P. 31. b. Libella vero est argenteus nummus, ferme assem aequans — L. VII. C. Theod. de cust. reor.

P. 34. b. Alibi Actuarius accipitur pro eo, qui excipit, quae ab aliis proferuntur, vel dictantur: — Diuersi ab actuariis sunt, qui ab actis dicuntur. Illi rationes tractant; hi scribae sunt sedentarii, qui iudicis sententiam in iudicio notis excipiunt. Reines. ex Philone in Flaccum illustrat, ubi de Lampone, ab actis Praefidis conqueritur.

P. 36. a. In officio P. P. Africae Subadiuua seu Primiscripius decem ministros habebat — L. III. C. de div. off. Pimiscripius ab adiutore separatur.

P. 37. b. c. XX. Singulares vero forte ab ala equitum singulariorum appellata, sunt dicti: Glossae: Singulator, *ἱπποσύνης κέλης*. Reines. interpretatur, qui equis desultoriis utitur, ad differentiam quadrigariorum.

Pag. 42. a. de Achrido — Erat metropolis Praevalitanae. (infra) p. 198. b. m.

Ib. b. extr. Iustinopolim vocauit. — Conficta igitur & falsa inscriptio Iustinopolitana ap. Gruter. p. 164. Reines.

P. 46. b. Tranquillus in Tiberio — c. 48.

P. 70. b. ΔΤΝΑΡΧ. — lege ΔΗΜΑΡΧΟΣ & intellige de Hadriano, Imp. qui secundo suo consulatu demarchiam Neapoli gessit Spartian.

P. 89. b. Albigenfes, ex Albinga sumpti, quod est Liguriaepidum — Vales. N. G. ex Albigenfi ciuitate Aquitaniae.

Ib. Legio Solensium Seniorum, a Soloe Cilicior. oppido nomen habens — Reines. a Solua, colon. rom. in Norico, al. in Pannonia. Antonin.

P. 93. b. in notitia Mag. Mil. per Illyr. Bugaracenses — an Braccaracenses ab oppido & conventu (Plin. 3, 3.) Braccaraugustae. V. Inscr. Grut. p. 466. n. 5. & p. 562. n. 2. (Labbeus in hac voce nihil tentavit.)

P. 95. b. Ulpianenses ab Ulpiano, Moesiae sup. oppido Ptolem. Dardaniae, Cedreno Bulgariae. Scal. ad Euseb. p. 232.

P. 101. b. in textu de Mag. officior. Barbariorum — l. Barbariciorum. Guth. off. D. A. L. III. c. II. (Labbeus p. 18. qui in variis lectt. similiter Bambariciorum, seu Barbariciorum legendum putat.)

P. 104. a. Primicerius Senatorque — Senatores in scholis sunt, ut decuriones in municipiis. Guth. III. 10. p. 604.

P. 107. b. a Didio Juliano — Diuo. Est enim Apostata.

P. 117. b. in textu: Procuratores Baphiorum — l. vlt. c. de vest. holober. & l. 18. C. Theod. de muribus. p. 293. adde Notit. Imp. occid. p. 65.

P. 120. a. metallorum procuratores — Grut. p. 1064. inscr. 12. M. Vlpus Aug. Lib. Eutyches Proc. metall.

P. 130. b. mittendariis Palatinis — Vide de his Sirmond. ad Ennodii L. IV. Ep. 33. p. 23. ubi & graeca ex antiquis Iuris glossariis exhibentur.

P. 135. a. Procuratores saltuum — Procurator saltus Domitiani. Grut. Inscr. p. 474. n. 4 add. Not. Occid. p. 74. b.

P. 137. b. ad sect. Inter domesticos &c. — Protector diuini lateris. Grut. Inscr. p. 2. n. 12. ut Mabill. *αὐτόπτης* correxit.

P. 150. b. ad. Cap. 96. de Magistro libellorum — fuit & Promagister libellorum, qui vice magistri absentis functus est. Guther. l. 35. p. 215.

P. 152. a. ad exempl. libelli dati: donec quietis locus — Doniquies locus. Reines. it. ib. Amesolae M. Sinii Orgili — AMESOLOM. SELIORCILI. Reines. ib. quando & ego esse desier — quandone. ib. decretum — feretrum. ib. Coss. ordinariis — Ordinalis.

P. 161. a. extr. Ceteras vero Asiae partes Praetores aut Praefides regebant. — At praefidem Phrygiae salutaris, in qua Hierapolis sita, memorat epistola Imp. Antonini Philos. ad Euxenianum Poplionem, nisi ea conficta. Rufus Procos. Asiae sub Nerua, Smyrnae. Philostr. I. de Vit. Sophist. in Nicete.

P. 164. c. 102. de consulari Helleponti &c. Not. Ponticae dioeceseos & Aegypti par dignitas Comitum. l. C. Theod. de comitib. & trib.

trib. scholar. Vicarius Ponticae dioeceseos, ad quem L. VII. cod. Theod. de desertoribus & L. III. C. Theod. de haereticis.

P. 165. c. 103. de Proconf. Achaiae. ad allegat. Pausan. I. VII. — in Achaicis, f. 222. lin. 7. ἡγεμῶν δὲ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἀπεσέλλετο. καλῶσι δὲ οὐχ ἑλλάδος, ἀλλ' Ἀχαιῶν ἡγεμόνα οἱ Ῥωμαῖοι διότι ἐχειρώσαντο Ἕλληνας δι' Ἀχαιῶν τότε τοῦ ἑλληνικοῦ προεσηκότων. Sed ita ap. Rom., non autem semper ap. Graecos ipsos fuit, qui praesertim posteriore aevo etiam ἑλλάδος ἀνθύπατον illum ἡγεμόνα dixerunt. Exempla sunt ap. Zosimum L. IV. c. 3. n. 4. p. 348. ap. Photium in Bibl. in Himmerio Cod. 243. p. 608. v. 13. Immo & Capitolinus in Maximo & Balbino c. 5. p. 685. f. proconsulatum Graeciae egit.

P. 166. ad notit. Proconf. Achaiae — Vide Iac. Gothofr. Indice in C. Theod. p. 332.

P. 167. b. de Comite orientis — de eo Zosimus L. V. c. 2. p. 501. praeclare, & Vales. in Ammiani L. XIV. fol. 4.

p. 173. b. Cyprus — a Cyprio, *Cynirii* filio est appellata — Cinyrae.

P. 174. b. Amanarza, vrbs antiquiss. — Anazarba.

p. 193. a. v. 25. Eumolpuifetus — Eumolpias vetus.

ib. v. 31. Zamī — Tomī.

P. 197. b. c. 137. Alia addita est huic Epirus noua dicta — Epirus noua fuit circa Dyrrharchium, quod ex Dionisii Periegetae scholiaste, aliisque late probat contra Pancirollum Iac. Palmerius. L. I. c. 14. Graec. antiq. p. 82. 83.

P. 207. a. v. 6. sursum: ab equitibus Aegypti — exulibus. Reines.

Ib. b. v. 27. dictio — syllaba, v. 31. curuae — cauae. v. 33. Cericus — Choricus. Phot. Cod. 160.

P. 208. a. v. 26. Augustaneam — Augustamnicam.

P. 210. c. 142. Dux Isauriae, qui nullus per eam prouinciam fuit — immo fuit teste inscr. 8. p. 347. Gruter.

P. 212. b. in textu. Ala prima Iouia catafracta Ripampane — an Ptol. πανπανίς?

P. 214. a. v. 4. Philas vocat Ptol. insula est Aeg. — Olympiodor. ap. Phot. c. 80. p. 112. v. 22. situm describit, vbi interpretes errant, ἀπὸ τῶν Φίλων διάσημα appellatiue vertentes, a contribulibus, quasi a φύλων.

Ibid. a. n. 3. ala IV. Britonum Isui morabatur — Isidis oppidum. Plin. V, 10.

Ib. v. vlt. in loco Marcell. Agyptus, Athrobi, Oxyriocho & Thmoi &c. — Athribi Plin. V, c. 9 & 10. L. XIII, c. 12. Oxyrincho & Thmui.

Ib. b. n. 7. ala VIII. Palmyrenor. Phoenicone excubabat — *φονικων* vrbs Thebaidos. Olympiodor. ap. Phot. C. 80. p. 112. v. 26.

P. 219. b. in textu: praefecturae legionis quartae Marthiae *Bethorae* — Veterina, castrum hinc facit Godofr. ad L. 15. C. Theod. de erog. mil. annonae, quod corrupte L. 4. C. Iust. eod. tit. Veterana dicatur.

P. 220. ad c. 145. init. — Praeses Arabiae. L. IV. Cod. Theod. de poenis.

P. 239. b. n. 3. Latrum enim Moesiae fluuium fuisse — Ciabrum Dioni L. 51. & Ptol. *κεβρος* superiorem ab inferiore Moesia dirimit. Oppidum Cebrum v. p. 244.

P. 244. Notit. Ducis Daciae. Auxil. secundor. Daciscorum Burgo Zono. — an Zanes Procopii Aedif. 4, 60.

P. 245. b. extr. Oescum ab Oesco fl. est dictum, ex Plin. — L. III. c. 26. qui ibid. etiam nominat Escamum fl. in Moesia, ex Haemo monte oriundum. Grut. p. 566. n. 9. natus Moesia inferiore domu Escum — — abrupta vltima voce ESCVM.

P. 246. a. n. 2. quintam legionem Macedonicam, sub Augusto in Dacie mansisse Dion. l. 55. memorat — Falsum hoc; non id dicit Dio, sed de suo tempore loquitur. Reines.

Ib. n. 8. extr. Zernis — In Basil. est *Ζερμυσια*. Non autem est Sarmizaerethusa, siue Vlpia Traj. Aug. dacica, metropolis, sed Simis dacica, hodie Alba Iulia. Reines.

P. 247. Consulares prouinciarum rectores — quos primum ab Aug. inuentos fuisse puto — negat Guth. off. D. A. I, c. 5.

P. 249. ad c. 156. Imp. Caesar &c. — Est spuria & supposititia inscriptio. Reines. ib. ACTEIO — Asterio. Reines. ib. Spartianus enim scribit — Trebellius Pollio.

P. 251. Notit. Praefidis Thebaidos — sub Dioclet. & Maxim. Praeses Thebaidos, Cultianus. Epiph. haer. 68.

P. 257. ad libr. de XIV. regg. vrbis Constant. — Hunc libellum ante Iustiniani tempora scriptum censet Gyllius, qui eum integrum l. 4. Top. vrb. Const. exhibet p. 230. *Ad notitiam Imp. occidentalis* p. 6. extr. Clarissimi — Praefides prouinciar. XXXI. — Alciatus l. 3. dispunct. 4. negat, prov. praefides dictos fuisse clarissimos. At inscr. Gruter. I, p. 278. Valen-

Valentinianus V. C. praefes prov. Hisp. citer. & I. p. 361. Proculus V. C. praefes prov. Byzacenae.

P. 7. in textu a. v. 4. Magister peditum in praesenti — Praefens, Praesentalis dictus, quod in procinctu, seu comitatu principis ageret, & praesentalibus numeris praesset. Vales. ad Ammian. XIV. p. 6. b.

ib. v. 17. Proconsul Africae, cuius Vicarii sex — In mendo iacet. Pf. pr. (forsan Praefectus prov.)

ib. v. 35. Pannoniae primae & secundae — inducit Reines, & subdit Rhaetiae primae & secundae.

P. 8. b. c. 2. v. 4. Spartianus — Pollio.

ib. v. 6. Zosimus Lib. 20. — Lib. 2.

v. 12. idem (Marcell.) scribit L. 26. — c. 10. extr.

v. 13. itaque Illyricum non semper suum praefectum habuit, — scil. occidentale, orientale vero semper. Guth. off. D. A. L. II. c. 6.

v. 43. Africa denuo recepta — opponit. Reines. Novell. XI.

v. ult. Eparchi — Hyparchi.

P. 10. b. in notit. praef. praet. Italiae: *Illyrici sex* — Iornandes de succ. Regn. c. 51. XVIII. prov. numerat.

P. 12. a. in notit. Praef. praet. Galliar. Prouinciae Hisp. septem — adde Galliarum XVII. Guth. off. D. A. l. II. c. 6. 7.

P. 13. a. ad Comment. c. 3. — sedes Treueris. tamen sub Constantino tyranno secund. Zosim. V, 31, 5. quod non mutauit Honorius, Arelate. Guth. 2, 7.

P. 15. b. v. 11. Princeps — Symmachus X, 36. ed. Iur. p. 276.

P. 17. b. a Praefecto annonae — A praefectura Annonae promouebantur ad Vicariatum urbis Romae. Sic Maximinus, sic Vrsinus. Ammian. 28. fol. 508. 514. seqq.

P. 20. b. ad c. VIII. — De Curatore alvei Tib. ripar. & Cloacar. adde Inscr. p. 1973. p. 431. 4. & p. 493. I. ap. Gruter. it. ad inscr. Iulii Ferocis — Grut. p. 198. inscr. 3.

P. 22. a. ad c. 11. — Vinarii titulo debita flagitare. Symmach. VII. 95. ed. Iur.

P. 24. a. v. 26. quae Q. Martius Rex fecit — Marcum Titium Frontinum vocat.

P. 25. a. c. 15. — Suet. Vitell. c. 5. Aug. c. 37. Fuit etiam CVRATOR. LOCOR. PVBLIC. Grut. Inscr. 4. p. 457. an idem, qui operum publicorum? ib.

ib. b. v. 17. aquaeductibus & formis, quae tempore notitiae prior Curatores habebant — refutat Ph. a Turre, Mon. Antiat. c. 8. pr. f. p. 106.

P. 26. a. ad c. 17. — Grut. p. 76. inscr. 10. Mag. crim. fort. Horr. Horrearii Inscr. Grut. 7. p. 109. & Horriario inscr. 10. p. 651. de Genio horreorum p. 109. inscr. 6. 7.

ib. b. ad c. 19. de Trib. rerum nitentium — Trib. voluptatum. Cassiodor. V, 25.

P. 34. b. extr. Lancearii Lauriacenses — Praef. Lanciar. inscr. 3. p. 495.

P. 36. cap. 21. v. 6. Iouiani seniores — Inscr. 3. p. 495. militavit inter Iouinianos seniores.

ib. b. n. 3. Diuitenses seniores a Diueto, Siciliae oppido dicti — a Diuitensi munimento, i. e. vico Duitich, ex aduerso Coloniae. Cluv.

P. 54. a. v. 40. Marcomanni — Synes. ep. 110.

P. 56. a. c. 28. — τῶν ἱππέων ἡγούμενος Vincentius. Zosim. L. V. c. 32. n. 8.

P. 60. a. v. 13. Ticinensis Arcuaria — Hinc Arcuarii inter artifices l. ult. D. de iure immunitat. al. lege arcarii.

ib. c. 30. — Magister armorum. Ammian. XV. c. 15. p. 48. v. 27.

P. 61. b. v. 15. tertia Augustodunens. Loricaria — Loricae tantum pectus tegebant: nam nullus metus a tergo. Clibanarii totum corpus ferreo thorace contexti. Guth. 3, 12.

P. 64. b. v. 8. Rationales summar. trium Prov. — C. Theod. l. V. de petitionibus, & L. II. de susceptoribus, datae ad rationalem trium prov.

P. 65. b. v. 7. Rationales rei priuatae per V. prov. — Iac. Gothofr. ad L. XV. C. Theod. T. 6. p. 282.

P. 74. n. 7. Inscr. gr. Massil. ap. Grut. p. 458. ἐπίτροπος πραιαίτης διὰ Φλαμνίας, Αἰμιλίας καὶ Λιγυρίας.

P. 82. a. v. 9. sursum: Campaniae — Et corrector. Campaniae Inscr. 7. p. 459.

P. 83. extr. a. Spartianus — c. 22. extr.

P. 89. b. v. 27. Tacitus in 20. — 3 Hist. c. 5. n. 4. Procurator Tacit.

ib. v. 28. Pactius — Portius.

ib. extr. cap. — Alpium maritimarum Procurator. Tacit. Hist. 3, 42. 4. P. 91.

P. 91. a. c. 64. — Sub Iuliano Rufinus Sarmentius Praefes provinciae Dalmatiae. Grut. Inscr. I. p. 1023.

ib. v. 11. Ladiam — Iaderam.

P. 92. a. v. 10. Verum ex eiusdem Valentiniani — Theodos. & Valentiniani.

P. 94. a. v. 17. Comites tenerent. — praetores vocat Paul. Diac. Miscell. L. XIV, c. 9.

ib. c. 66. — Hi male inter prouincias locantur. Guth. off. D. A. 2. c. 6.

P. 101. a. v. 24. in exilium actus est — aliter Sidon. L. I. ep. 7.

P. 122. a. v. 17. Carnaco — Cornaco, vt supra ex Itin. & Tab. Cor.

ib. v. 22. Ricti — Ritti. Itin. Anton.

v. 29. aureo monte — an Almo, vel aliter? nam p. 242. Auremonte in Moesia.

v. 43. Classis Aegentensium — Segestensium, ab insula Segestica, iuxta Sisciam, ad Sauum. Tamen in itinere a Viminacio Nicomediam. Anton. p. 49. locat Cuppas, Nouas, Talia, Aegetam &c. nisi quod hoc extra Pannoniam limitem est.

ib. b. n. 2. olim hic erat saltus. Tacitus in I. — de hoc Teutoburgo ad Danubium Tacitus non potest intelligi. Vide Itin. Anton. p. 54. pr.

P. 125. b. v. 2. Soluae — Saluae, vt Ptol. qui in Pannonia inferiore ponit. Ant. Itin. p. 61. Saluia, sed illud est in Dalmatia, apud Salonas. v. Reines. Inscr. p. 33.

P. 126. a. v. 2. nunc. Conradeuza — haec additio est posterioris alicuius. ib. v. 14. Nommantia — Annamantia. Tab. & Anton. v. 16. Ripa alta — v. Anton. p. 54. v. 27. Auxilia Fortensia Cirpi — Carpis Ptol. Anton. p. 60. Sirpi.

ib. b. ad. c. 82. Dux Daciae Ripensis l. 13. C. Theod. de Operibus publicis.

P. 130. a. v. 7. Ariape — Arlape, vt mox in Classibus.

— — v. 12. Letiae — Lentiae. v. 13. secundae Lauriaco — tertiae. Anton. Itin. p. 55.

P. 132. in figura. Guntia — Cluv. Vind. p. 730. ib. Foetibus — Finibus. Surius ad Anton. p. 416. Quintanis — Quintiana castra. Cluv. Vind. c. 4. p. 733.

P. 133. a. v. 8. Pinianis. — *Φανίαναι*. Ptol. 2, 12. ib. v. 10. Celio — Celius mons. Cluv. Vind. c. 4. p. 730. ib. v. 13. Barbaricariorum — Barcariorum. Velf. Ita etiam infra p. 141. ib. v. 14. Braecantiae — Brigantia.

P. 134. a. v. 7. sursum. vulgo Ciliam dicunt, quae est in Neronico — l. Norico. Cl. Cel. i. e. Claudia Celeia, quae est in Norico. Inscr. 7. p. 482. Grut.

P. 137. a. v. 3. Armoricani — Scal. Aufon. lect. L. II. c. 14. Ebruicani vel Eburouices. ib. v. 4. Neruicau — vel Aquitanici. Scal. d. l. ib. v. 25. per prouincias quinque — improprie & abusiue, proprie ora maritima inter Ligurim & Sequanam Armorica. Vales. N. G. p. 44.

P. 138. a. v. 40. per prov. quinque — Symmach. L. IV. ep. 30. Iureti.

P. 139. a. v. 6. Classis Sambricae — Hadr. Vales. N. G. 497. B.

P. 141. a. v. 6. Praesidio. Comden. p. 451. ib. b. v. 6. Camden. p. 499.

P. 142. a. I. Trib. cohortis primae Frixagonum Vindobola — an Trisabon. v. 2. Huno — Tunno. Camd. v. 14. Aballaba — h. Appleby. v. 15. Alione — Alone. Antonin. p. 110. v. 26. Bremetenraco — Bretonaco. Ant.

P. 145. a. v. 5. Saletione — supra Spiram. v. 7. Tabernis — Tabernis Rhenan. v. 8. Anderecianor. — ex Gabalorum Anderete. Vales. Nat. G. p. 213.

P. 149. a. v. 38. Ptol. Germanicam legionem &c. — *Γερμανικήν*.

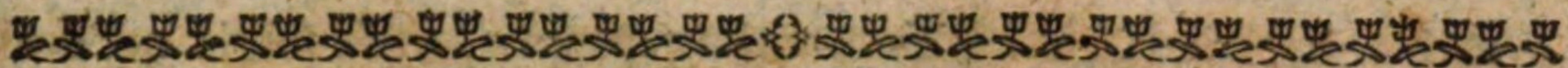
P. 160. b. v. 42. Mutatorium potest appellari — vel maison de plaissance. Franc. Albertinus de Mirabil. Romae, & Bellorius Vestig. vet. Romae p. 47.

P. 162. a. v. 31. prout in prima reg. Const. — in quinta & nona.

P. 165. b. v. 7. antiquam inscriptionem — Grut. p. 42. n. 5. Theophrinianus, aug. lib. proc. summi choragi, & p. 1089. n. 8. proc. summi choragii.

P. 194. n. 11. Ouid. in Fastis — Pont. I, 8. v. 43.

His finem impono narrationi meae de Bibl. Bergensi, quam, cum omni Coenobio, ut Deus seruet, & contra hostiles manus, quas olim experta est, tueatur, ex animo opto precorque.

APPENDIX ORATIONIS ANONYMI

ITA INSCRIPTAE:

ORATIO

AD CHRISTUM OPT. MAX.

PRO JULIO SECUNDO LIGURE PONT. MAX.

A QUODAM BENE DOCTO ET CHRISTIANO PERSCRIPTA.

Lege & adficiaris.

Domine Jesu Christe, qui vere summus es pontifex, & vnicum ac vnum ecclesiae tuae caput, quam primus ipse sacrosancta morte tua deo patri reconciliasti, apostolorum sanguine dilatasti, martyrum suppliciis constabilisti, virginum puritate, confessorum pietate ornasti, locupletastique, (nam huiusmodi praesidiis regnum tuum, utique spiritale, constat) da quaesumus Julio secundo, ut, quod assidue gaudet audire, id re quoque ipsa studeat esse: hoc est, sanctissimus, non inquinatissimus; pater, non tyrannus: seruus, non dominus. Tu, qui solus es medicus immortalis & efficax, purga cerebrum illius & animi domicilium, in quo tuo numini sedem esse oportebat, omni mania: purga cor eius omnibus imperiis & illusionibus spurcissimi daemonis, qui mille dolis non desinit insidias struere tuo gregi: ut tuo iam spiritu ductus atque animatus, ea sapiat, ea diligat, ea moliatur, ea sectetur: non quae sunt huius mundi, id est, Satanae, sed quae Dei, cuius vicarius appellari non grauatur. Tu, qui nouas omnem creaturam, infere illi mentem sobriam, ut, crapulae nidoribus ac nebulis libera, meminisse possit, quem occuparit locum, cuius vicem gerere debeat, nimirum tuam: qui repudiatis omnibus huius mundi bonis, dilectam etiam animam tuam sponte pro ouibus tuis impendisti: quo veri pastoris officio fungereris, reliquisque qui pastoris nomen & vicem capefferent, exemplum relinques: fac, ut
P post-

posthac Julius non nisi tui spiritus musto repleatur, ut sit sobria quadam & sancta ebrietate temulentus: ut nihil iam eum pudeat, nisi turpitudinis: nihil horreat, nisi quae tu odisti: nihil amet, nisi caelestia: nihil sapiat, nisi te, in quo vno bona sunt omnia. O transformator omnipotens, qui solus immensa tua potentia vales, vel ex Satana angelum lucis facere, profliga a Julio vniuersam vitiorum colluuiem: ne sponsam tuam, quam ut immaculatam haberes, sanguine tuo lauisti, contaminatissimus gubernet: ne is, qui omnibus scelerum omnium veniam pollicetur, ac vendit, ipse sit sceleribus omnibus obnoxius: ne qui caput ecclesiae vocari studet, membrum sit diaboli: ne, qui clauces ostentat, quibus regnum caelorum aliis aperiatur, ipse sit a tuo regno longe seclusus: ne, qui alios a communione sanctorum excludit, ipse nihil habeat cum sanctis commune: ne is, per quem ceu canalem omnia sacramenta ad nos deriuari dicuntur, ipse nihil habeat sacri: ne, qui censor omnium esse debet, sic viuatur, ut ab omnibus merito reprehendi possit: ne, qui alios infami pictura vlciscitur, ipse plurima foedissima de se praebeat argumenta, si quis pictura picturam velit retaliare: ne, qui tibi proximus est honore loci, longissime absit abs te vitae dissimilitudine. Quid enim tibi commune cum Belial? Quid huic mundo cum tua Philosophia? Procul igitur ab hoc eiice sacram auri famem, & huius filiam execrabilem simoniam: tum insanam dominandi cupiditatem, prodigiosas & dictu quoque foedas libidines, veneficia, caedes, indomitam animi ferocitatem, teterrimam belli sitim, ac reliquas id genus animi pestes: cum quis haudquam conuenit tuo spiritui, per quem mitescent ac pacantur omnia: ne monstrum tam inauditum ferat ecclesia tua, velut ex Deo pariter ac Diabolo conflatum: ut qui dei terreni cognomen non inuitus audit, nihil minus habeat in corde, quam Deum. Auerte scandalum tam pestilens a populo tuo, ne, in quo pastoris cultum ac titulos agnoscunt, & quem tuas vices sustinere credunt, hunc videant auaritia nihil differre a foeneratoribus, libidine non cedere nequissimis, dominandi cupiditate nihil abesse a tyrannis, perfidia nec a leonibus vinci, religione nihil praestare Turcis, crudelitate a barbarissimis discrepare. Quod si vitia tolli non possunt, saltem obliuionem immitte tuorum animis: ne benedictiones illius auersentur, si forte in mentem venerit, quam detestanda, quamque non dicenda manibus illis patret: ne consecrationes illius vilescant, si totius vitae spurcitiem cogitent. Benignissime Jesu, qui vere lux es mundi!

mundi! illustra pectus illius lumine fidei: vt iam non ab adulatoribus perniciosissimis, qui pessima molienti dicunt euge! euge! sed de te, qui veritas es, pendeat: nec a Iudaeis, Chaldaeis, sortilegis, sed a tuis sacris litteris, salutem & oracula petat atque expectet: Petri Paulique, quorum cathedram tenere videtur, euoluat epistolas: has imbibat, illorum spiritum illinc hauriat: vt, quos semper exprimit plumbo, magis exprimat vita: & quibus aequari ac etiam anteponi postulat dignitate, hos vitae sanctimonia non grauetur saltem sequi. Tolle, tolle, Jesu, profundum animi lethargum, tolle crassissimam pectoris noctem: vt videat tuum imperium ab huius mundi dominatu longissime dissidere, tuam sapientiam a mundi huius sapientia ex diametro distare, in summa, nihil conuenire luci cum tenebris: videat pontificiam dignitatem non in accumulandis per fas nefasque opibus, non in vanissimis titulis, non in fastu strepituque mundano, non in tyrannica potestate sitam esse, quae tu semper es aspernatus! sed ita demum amplissimum esse pontificem, si vitae sanctimonia principibus quoque sit reuerendus: si viuo dei verbo grassetur: si tuo spiritu sit inuictus: si sacrarum litterarum scientia diues: si castarum orationum praesidio tutus: si vitae contemptu semper intrepidus: si crucis aemulatione tibi proximus, vt ita denique summus pontifex appellari glorietur: si tui simillimus esse studeat, qui nunquam, quae tua sunt, quaesiuisti. Atque his armis vere apostolicis instructus, tuis auspiciis veros ecclesiae hostes fortiter ac feliciter profliget, auaritiam, libidinem, iracundiam, pertinaciam, ambitionem, reliquaque vitia: quae iam sic occuparunt omnia, vt Romanam quoque sedem, id est arcem ecclesiae, sic impie crudeliterque populentur, vt nusquam Satanas regnet insolentius, nec vsquam minus sit locus pietati, quam vbi pietatis fontem esse decuit. Cum his hostibus, cum his Turcis belligerandum pontifici, sed armis spiritualibus. Horum opes, quantum attriuerit, tantum auxerit opes ecclesiae. Sciat ita rem Christianam propagari, non si, flagitiosissimis adiutus copiis, magna Christiani sanguinis iactura, summa Christianae pacis turbatione, plusculum oppidorum tyrannide premat Rom. Pontifex: sed si late regnet in animis hominum spiritus tuus, qui docet terrena haec, pro quibus ethnici coeci digladiantur, pro nihilo ducere. Saltem his malis, quae vidit, sentit, doctus resipiscat, & intelligat, quam non sit e re pontificum, secularem administrare ditio- nem. Procul hunc furorem auertat tua misericordia ab animo pasto-

ris, ut ob mundanam ditionem, quam non pauci gentiles paullo cordatiores vel refugerunt, vel deposuerunt, tuus vicarius omnia bello, sanguine, caede permisceat, ut qui tuo exemplo pacis omine salutat populum, ipse fax sit belli: & cuius erat, Christianos principes bella forte molientes, auctoritate sua compescere, is modis omnibus conetur, vniuersos Christiani nominis principes ad periculosissimum bellum, non excitare modo, verum etiam cogere. Alioqui si quis praeter vitia hostis est ecclesiae, quis rogo perniciosior hostis, quam pontifex impius? Quis Sulthanus tantum stragis infert ouibus tuis, quantum pastor tuis ornatus titulis, ceterum modis omnibus lupum agens? Imo quis aequae pestilens Antichristus, quam summus ecclesiae princeps, qui tui nominis auctoritate sublimis, Petri & Pauli titulis commendatus, tuis decoratus insignibus, tuis armatus legibus, omnibus his abutitur ad ea, quae tibi tuoque spiritui sunt inimica: & sub protectoris persona populatorem agit: ut ibi vocetur ecclesia, ubi synagoga est Satanae? ibi Christus praetendatur, ubi nihil, nisi caro? utque nomen haeretici in eos potissimum detorqueatur, qui pure fortiterque velint esse Christiani. Quaeso, si serpens, ille vetus hostis tuorum, id velit extinctum, quod tu condidisti: quem ministrum optare possit, ad haec magis idoneum, quam eum, in quo summa auctoritas cum summa impietate, Christi maiestas cum vita diabolica sit copulata? ut terrere possit infirmos, fallere simplices, corrumpere mediocres, improbis abuti. Exonera, Jesu, Iulium tam intolerandis negotiorum sarcinis, quibus homo non aetate tantum, verum etiam variis morbis fenex, indigne premitur: ut aliquando per mundanas occupationes vacet intueri scopum, quem tu vicariis tuis proposuisti: videlicet, nihil aliud esse spectandum, quam ut plurimos filios te dignos tibi reddat. Negas autem te dignos, qui grauantur crucem tuam tollere. Porro crucem tollere quid aliud est, quam nihil in hoc mundo vel amare, vel concupiscere? Ad hunc itaque scopum fac ut Iulius tuus omnes suos conatus, omnia studia, omnes leges, omnem potestatem referat: non ad ea, quae tuus spiritus abominatur. Nec eo torqueat muneris auctoritatem, ut, quicquid libeat, id vni liceat impune: sed qui omnibus leges praescribit, eius vita legum sit exemplar. Nec ita sese paret Petri successor, ut in solis minis, armis & hypocrisi apostolicae dignitatis praesidium collocet: utque optimos quosque religionis antistites maxime suspectos habeat, ac formidet. Et apud solos eos veneranda sit pontificis auctoritas, qui,
quod

quod absint longius, pontificis vitam ignorant. Fac, vt etiam si per ostium non sit ingressus in ouile, si per impias artes irrepsit, ne fraudi sit tuo gregi: sed tua iam virtute immutatus, Petrum illum tuum, cuius titulo gloriatur, malit aemulari, quam ethnicum illum Julium: cuius solum tenuisse nomen abunde satis sit, vt ne vitam quoque referre libeat: eius nimirum, qui omni libidinum turpitudine contaminatus, insatiabili pecuniae pariter & gloriae siti a nullo facinore immunis insanissimam dominandi libidinem, immittentibus furiis, postremo nec mente satis constans, orbem terrarum bellis perniciosissimis commisit, sacra profanaque omnia confudit: eoque processit insaniae, vt optimi ciues sint habiti, qui illum e medio sustulerunt, vt publicam humani generis pestem. Absit igitur, vt hic Julius Julio placeat, audiatque pestilentes adultores, Juliani nominis omen in caelum tollentes: ne forte cordatior aliquis vitae similitudinem agnoscens, exitum item similem imprecetur: sed Petrum sibi proponat, cui ipse tuas oues pascendas commisisti, sed non nisi ter amorem professso. Cuius haec est vere pontificia vox in euangelio: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Cuius & illa est vere maximi pontificis: Aurum & argentum non est mecum: quod autem habeo, hoc tibi do. Quantum absunt ab hac excellentia Petri, qui spiritualibus bonis omnino vacui, tamen titulos quosdam & mera pietatis vocabula magno vendunt: ac tantum hoc congerunt, quod primus ille pastor se non habere gloriatur. Quam absurdum, vt pauperis Christi vicarius praeter aurum nihil habeat: & tantum habeat auri, vt satrapas quoque ac reges pecunia possit corrumpere. Hanc igitur tam eximiam Petri sublimitatem, magno animo ambiat Julius tuus, vt vere tuus dici possit. Eumque non solum vitis omnibus libera, vt populus tuus in illo tui videat imagines, non Satanae, verum etiam foedissimam obrue famam, quae de illo toto iam orbe terrarum longe lateque volitat: adeo turpis, vt piis non libeat credere: sed rursus adeo constans, vt nulli mendax videri possit. Quae quidem bonis mentibus, quas tuus spiritus afflauit, suspiria, gemitum, dolorem adducit. Caeterum hostibus fidei risum ac voluptatem adfert, apud quos, ob alienam infamiam, male audit sanctissimum nomen tuum. Praematur igitur haec teterrima famae buccina: sed prematur non silentio, tyrannicis indicto minis: vt ridicule, quod homines sciunt nescire cogantur: quod vident, non videre compellantur: quod animo vere recteque cogitant, loqui vetentur: sed ipse efficacissimis argumentis, id est

est vitae exemplis, hominum maledicentiam redarguat, sublato fonte, unde foedi mores scaterere solent, ut iam bonus sit odor deo in vitam fidelium: non pestilens foetor, in perniciem simplicium animarum. Haec te, Jesu, pro suo pontifice piis votis orat grex tuus, qui si pro Julio non meretur audiri, ipse quaesumus pontificem agere non graueris: neque patiaris, ut vnus vel infania, vel impietas tantam pestem adferat rebus humanis. Excita spiritum, vel Danielis alicuius, qui senis improbi rerundat infaniam. Nec omnino sine sponsam tuam, fucatis titulis, & commutatis rerum vocabulis, nouo tyrannidis genere, opprimi. Qui viuis & regnas cum deo patre in vnitae Spiritus sancti deus, per omnia secula seculorum. Amen.

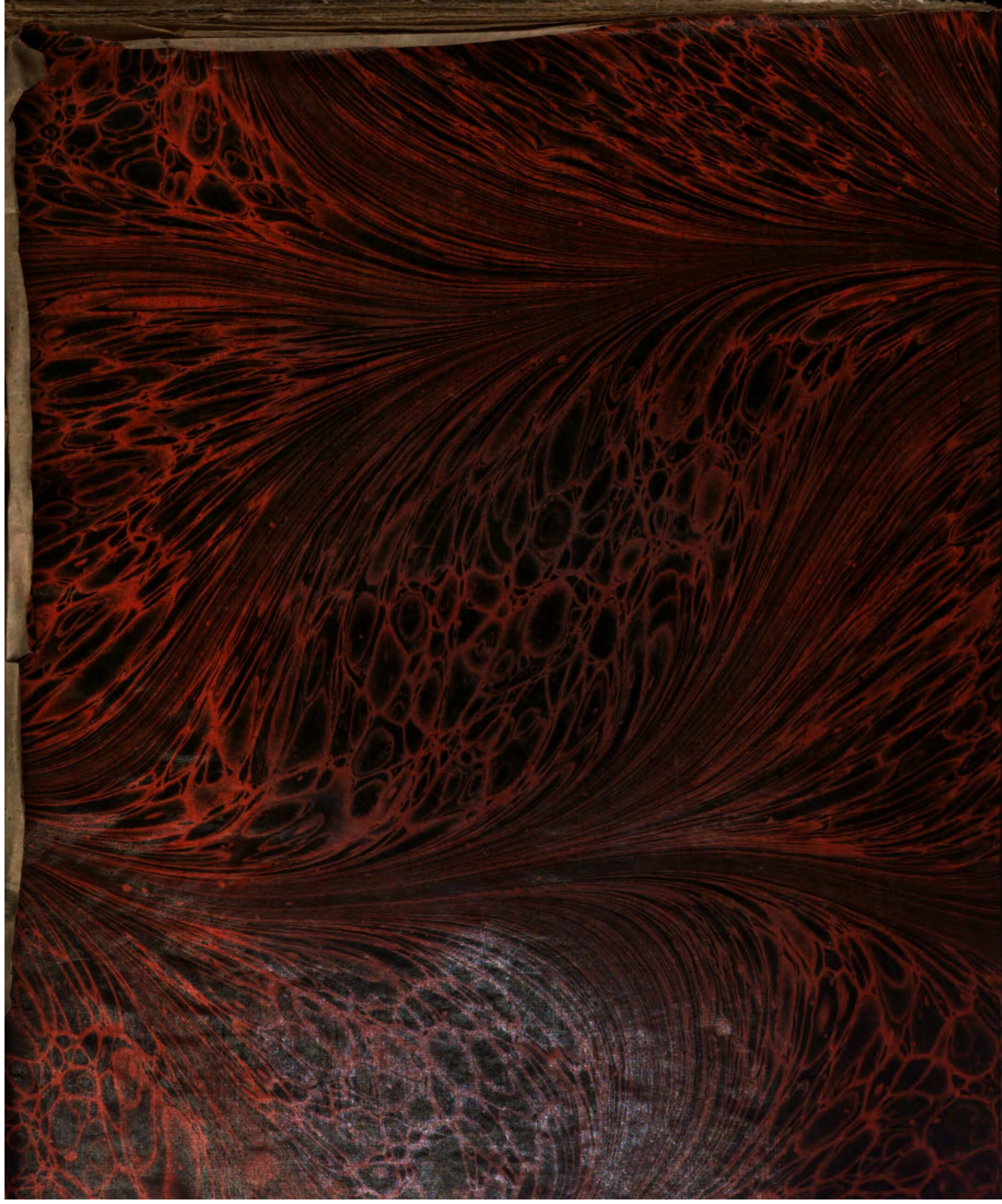
Oratio ipsa absoluitur 12. paginis, & loco finalis pag. 13. legitur:
In Germania tandem iam sapiente.

Addenda & Corrigenda.

Pag. 12. in not. lin. 6. deleatur floribus. P. 13. in not. lin. 6. leg. 1569. P. 14. lin. 20. leg. Steinmetz. P. 16. v. 1. 2. leg. tanto negotio. P. 18. v. 9. leg. cl. lxxxviii. P. 20. v. 15. pro 15. in 12mo ponatur 25. P. 25. n. 3. pro anno 1463. leg. 1473. ibid. ad not. *) add. Eadem editio, quam Schelhornius, Amœnitatt. T. I. p. 786. albo coruo rariorem dicit, multis picturis ornata, exstat quoque in Bibl. Templi cathedralis Magdeb. P. 26. v. 6. leg. continetur, (deleto puncto) ibid. v. 25. leg. utpote quae. P. 27. n. 8) leg. Opus grande, in folio fere maximo &c. In extremitate huius pag. pro Fortellii bis legatur Tortellii. P. 28. v. 15. leg. & figuris, coloribus variis distinctis. P. 30. v. 18. it. v. vlt. & alibi Baueri Bibl. vno. pro univ. legitur. ib. v. 23. de Fortis pro de Tortis. Ita & v. 31. Porro n. 30. lege Tridino pro Fridino, & laceratum sit pro laceratum est. P. 31. n. 41. legatur inueniri pro inuenire. ib. n. 43. Orosii pro Crosii. P. 32. vers. antepen. leg. Mercurij Trismeg. P. 33. n. 60. leg. de Tridino. P. 34. v. 22. leg. studio Fr. Sylb. P. 35. pro Biblia germ. Berleburgensis leg. Biblia germ. Editio Berleb. Vox editio, quæ male excidit, in sequentibus subaudienda. P. 36. v. 1. pro 1656. leg. 1618. P. 37. ad Chamieri alteram edit. sine loco add. annus 1629. P. 38. v. 12. leg. 668. P. 39. leg. Ephrem Syri Opera, syr. & gr. Ibid. versu vlt. leg. H. Valesii. P. 41. v. 10. pro 583. leg. 585. P. 43. v. 16. leg. davidisch-salomonisches. ib. v. 29. leg. Leger. P. 44. v. 17. leg. 746. P. 45. n. 20. leg. Montfaucon (lo. de.) P. 46. v. 7. leg. de la Rue. Ibid. v. 17. Elnathan. Ib. v. 28. leg. XLVII. L. P. 47. v. 10. leg. Rambeck. Ib. v. 21. pro 456. leg. 756. P. 48. v. 4. deleatur 3). Ib. v. 18. leg. Fromondum. P. 49. v. 7. leg. Tabernaemontani (vna voce.) v. 15. leg. Theatre de grande Bretagne. P. 52. v. 6. leg. Alcoranus. v. 16. leg. aliquando 80. immo 100. v. 25. leg. benevolentium honori. v. 32. pro 621. leg. 618. P. 53. v. 21. leg. 1587. P. 54. v. 3. leg. Heidelb. ex offic. Commelin. v. 10. leg. תפארת. Ib. v. 16. leg. onderzoeck. P. 55. post v. 14. inferatur: Biblia bohemica. Leta Pane 1613. fol. Ibid. v. 23. leg. Biblia germ. Ed. Wertheimensis. P. 56. v. 3. leg. 552. P. 59. v. 21. leg. 1668. in 4to. P. 60. v. 25. leg. 588. Ibid. v. 32. leg. haec editio praefertim &c. P. 61. v. 9. add. in 4to. P. 62. v. 7. leg. Diarium. Ib. v. 17. leg. und hernach durch die Wiedert. Ibid. v. 22. add. in 4to. P. 64. v. 6. leg. n. 2. pro n. 7. Ibid. v. vlt. leg. Froschouerum. P. 65. v. 13. ita legatur: De doctrina Principum. Principium Philosopho semper esse disputandum. Ibid. v. 16. leg. 697. Ibid. v. 27. leg. Columnae. P. 69. v. 1. leg. 1437. P. 71. v. 10. leg. Heuelii (lo.) Annus climactericus. Gedani &c. P. 73. v. 2. pro diff. lege diff. P. 74. v. 25. pro ed. leg. edd. Ibid. v. 33. leg. Corpus doctrinae. germ. &c. P. 75. v. 15. deleatur vox multo. Ibid. v. 18. deleatur totus versus. Ibid. versu vlt. leg. 680. P. 76. v. 25. leg. per Dav. P. 78. v. 3 & 5 leg. Alchemia, & Baueri Catalogus. P. 83. v. 26. leg. 1678. Ibid. v. 28. leg. Add. Bauer. P. 85. v. 9. leg. vide Palaeotypos. Ib. v. 31. leg. 1688. & vers. vlt. Payens. P. 87. v. 18. leg. hoechst-verwunderfame. Post versum 18. haec, quae exciderunt, inferantur: Portae (lo. Bapt.) Magiae naturalis L. XX. Frcf. 1607. 8vo. B. Ibid. ad Rabanum Maurum haec addantur: Editor in calce opusculi de oblitterata vetustate codicis, ex quo descriptus est liber, conqueritur. Differt itaque haec editio multum ab ea Phorcensi a. 1505. quam Baue-
rus in Catalogo ex Bibl. Thomaf. indicat, de qua legas Maschium in Beitrægen zur Gesch. merkw. Bücher. P. 87. Scilicet posterior emendata magis ex cod. Hirsaugiense
meliore

meliore prodiit, inde autem factum est, ut haec prior desperiret. P. 88. v. 16. leg. Frundsberg. Ibid. v. 21. leg. rara etiam &c. P. 96. v. 5. leg. Culex. Ibid. vers. penult. leg. Wilkinsii. P. 98. v. 5. leg. quidam. P. 99. v. 6. ita lege: auctoris Ex-Iudaei optima intentio &c. Ibid. v. 27. leg. emtionis iure eum vindicauit. P. 100. v. 6. leg. Memorabile praeterea est hoc exemplar. (Ita correxeram in ms. quia accuratius videbatur dictum. Typotheta alteram correctionis partem retinuit, alteram, obscurius forte supra lineam scriptam, neglexit.) Ibid. v. 7. leg. v. 5. V. Sack. & v. 15. I. F. Reinmannus. P. 102. pro v. 60. leg. 61. & in v. 71. bis pro numque leg. num quid. it. v. 24. is ubi. P. 103. v. 9. leg. bellicis & civilibus tam nouae &c. P. 104. v. 6. leg. Lazius de Rep. Rom. L. XII. Ibid. v. 16. leg. scripta. v. 26. leg. L. 31. C. de appellat. Pr. P. 107. v. 21. leg. Dyrrachium & Dionysii. P. 108. v. 5. leg. Martiae. P. 109. v. 34. leg. Frontinus. P. 110. v. 4. leg. Mag. Prim. fort. Ibid. v. 12. leg. Iouianos seniores. Ibid. v. 19. al. leg. (i. e. alii legunt.) Ibid. v. 29. leg. P. 74. b) n. 7. Ibid. v. 31. Et corrector Campaniae. P. 111. v. 11. pro ex leg. & v. 16. Aegetensium. v. 19. Pannoniae. v. 26. leg. Nammantia. P. 112. v. 8. leg. Neruicani. v. 13. Camden. v. 14. P. 142. a) v. 1. it. Frixagorum. Alia leuiora peccata, e. g. p. 78. Armanismi pro Arminianismi, P. 103. antiquates pro antiquitates, cum erroribus in interpunctione, humanitas lectoris corriget, mihiq. absentiam ab impressionis loco excusare permittet. Vnicum hic liceat addere, quod, cum scriptum meum opinione citium prelum reliquisset, adiecturus demum eram. Auctorem scil. Orationis pro Iulio II. Vlricum de Hutten V. C. Burckhardus in vita Hutteni P. II. p. 303. nec tamen sine omni haesitatione, pronuntiat; omnem vero eximit scrupulum C. Gesneri & Ios. Simleri Bibl. in qua p. 308. haec oratio Hutteno haud ambigue tribuitur.

Kinderling, Johann Friedrich August,

Ioann. Frid. Aug. Kinderlings De Bibliotheca Coenobii Bergensis Narratio
historico-litteraria

Magdeburgum 1774

4 Diss. 3813,15

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11024949-1

VD18 14564076-001